6. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen kuuluvat Maunulan yhteiskoulussa kaksi eri oppimäärää: suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. Lisäksitarjotaan perusopetusta täydentävää oppilaan oman äidinkielen ja kotikielen opetusta.

Maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti.Oppilaan huoltaja valitsee oppimäärän. Oppilaan huoltajalle tulee korostaa, että oppimäärän valinta on pysyväisluonteinen ja siirryttäessä oppimäärästä toiseen tulee tarkastella kielitaidon eri osa-alueiden kehittymistä.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaidenkielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä.

Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukenaeri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitystuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen yleinen kuvaus

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus,eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta jamuusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä.

Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensakehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuuristaidentiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuuson monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omienkielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media,draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen

sekä oppilaiden kielen jamielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostustavahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä.

Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevätyhteistyötä.

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataantoimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, ettähe hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksiaetsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri-ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessämyös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen

sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Helsinkiläisyys näkyy monin tavoin oppiaineen oppimisessa, jossa hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa, kulttuurihistoriallisia paikkoja ja yhteistyötä lähikirjaston kanssa. Kielitietoisuutta lisätään ottamalla luokassa ja koulussa puhuttavat kielet osaksi opetusta. Mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä yhteistyötä paikallisen median kanssa,esimerkiksi paikallislehtien ja -radion kanssa. Monikielinen Helsinki - Helsingissä puhuttavat kielet ja murteet, Helsingin puhekieli - voi näkyä esimerkiksi ilmiöoppimisessa.

Ohjaus, **eriyttäminen** ja tuki

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioitasekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä.

Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleensoveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuvat.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava jarakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksienkehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin.

Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja

työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearvioinnin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Ilmiöoppiminen ja äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tavoitteita voidaan luontevasti oppia monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Tällaisissa ilmiöpohjaisissa oppimisprosesseissa oppilas harjoittelee monipuolisesti tekstin tulkinnan ja tuottamisen taitoja sekä vuorovaikutustaitoja, jotka ovat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen keskeisiä taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, yhteiskuntaopin, maantiedon, kuvataiteen, katsomusaineiden ja terveystiedonopetukseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki ja oppilaan oppimisen arviointi koskevatmyös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessäyhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri

ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässätarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon.

Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Laaja-alainen osaaminen

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppimisessa korostuu oppimisprosessi: oppilas on aktiivinen omanoppimisessaan, tavoitteiden asettamisessa ja arvioinnissa.
- Opetus tukee tekstin tulkinnan ja tuottamisen strategioiden vahvistumista ja monipuolistumista. Oppilaalla on tilaisuuksia arvioida omaa kehittymistään eri osa-alueilla.
- Opetus tukee oppilaan luovuuden, argumentointitaitojen ja kriittisen ajattelunkehittymistä. Oppimisessa on tutkiva ote.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Opetuksessa näkyy, että maailma on kulttuurisesti ja kielellisesti moninainen.
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään janäkemyksiään.
- Opetus tukee kulttuurillisen ja kielellisen identiteetin rakentumista.
- Kirjallisuuden opetus, mediakasvatus ja draama antavat mahdollisuuden tulkita jaluoda itse kulttuuria.
- Oppilas saa mahdollisuuden kehittää sosiaalisia taitojaan, oppia ilmaisemaanitseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa.
- Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaanvuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Oppilas saa mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekäkehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan.

L4 – Monilukutaito

- Opetus tukee erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitojenkehittymistä.

- taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissaja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.
- taitoa ajatella kriittisesti
- taitoa toimia perinteisissä ja monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.
- Opetus tarjoaa rikkaan tekstiympäristön, ja opetuksessa tarkastellaan oppilaillemerkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta.
- Oppilas tutustuu kertoviin, kuvaaviin, ohjataviin, kantaa ottaviin ja pohtiviintekstilajeihin.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Oppilaalla on mahdollisuus käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissaoppimistehtävissä, mm. tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Hän oppii lähdekriittisyyttä ja ottaa huomioon tekijänoikeudet.
- Oppilas saa kokemuksia tvt:n käyttämisestä vuorovaikutuksessa, vaikuttamisessa,mm. omien ajatusten ja ideoiden näkyväksi tekemisessä.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Opetus tarjoaa mahdollisuuksia työskennellä oma-aloitteisesti, itsenäisesti, yhdessä toisten kanssa sekä harjoitella pitkäjänteistä työskentelyä ja ponnisteluayhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.
- Oppilas oppii suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja,kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä.
- Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan omia taipumuksiaan vahvuuksiaan jakiinnostuksen kohteitaan.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Oppilas osallistuu oman opiskelunsa suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- Oppilas oppii arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään medianmahdollisuuksia.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvätkeskeiset sisältöalueet

S1 – Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissaja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä.
Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielenkeinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla.
Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja jahavaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 – Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun,sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaankielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niidenluotettavuutta.

S3 – Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain.
Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville,ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä.
Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaisetkappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat.
Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

S4 – Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn.
Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsasanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse.
Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekäyleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Vuosiluokan 7 suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
S1 – Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaantoimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.	L2, L3, L6, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissavuoro-vaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitojaerilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.	L1, L2, L3, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissavuoro-vaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä

		viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitojaerilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä-ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	L1, L2, L3, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissavuoro-vaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitojaerilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.

		Tutustutaan teatteriin taidemuotona teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.	L1, L2, L6, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissavuoro-vaikutustilanteissa, myös koulun ulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitojaerilaisissa tilanteissa (esim. ideointi, neuvottelu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita. Tutustutaan teatteriin taidemuotona teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla.

S2 – Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioidaoman lukemisensa kehittämistarpeita.	L1, L2, L4	Tekstien tulkinnan taitoja, tekstin ymmärtämisen strategioita syvennetään ja lukutaidon kehittymistä seurataan lukemalla jatutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta tietokirjallisuutta erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia-ja mediatekstejä.	L1, L2, L4, L5	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimallafiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan kaunokirjallisuutta tietokirjallisuutta erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin erilaisten tekstien ilmaisutapoihin erilaisten tekstien kielellisiin piirteisiin.
		Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstien vaikutuskeinoja (faktan jamielipiteen erottaminen) tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä).

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.	L1, L2, L4	Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin erilaisten tekstien ilmaisutapoihin erilaisten tekstien kielellisiin piirteisiin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstien vaikutuskeinoja (faktan jamielipiteen erottaminen) tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä).
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaanarvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	L2, L4, L5, L6	Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstien vaikutuskeinoja (faktan jamielipiteen erottaminen) tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä). Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaanniiden luotettavuutta.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktionkeinoista.	L1, L2, L4, L5	Laajennetaan lukuharrastusta; luetaan nuortenkirjallisuutta ja tietokirjallisuutta lukukokemuksen monipuolistamista eläytymällä luettuun reflektoimalla omaa elämää luetunavulla

		○ jakamalla lukukokemuksia. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- jatulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.
S3 – Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilastatunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	L2, L4, L5, L7	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiätekstejä eri muodoissaan kirjallisia ja suullisia tekstejä visuaalisia tekstejä audiovisuaalisia tekstejä verkkotekstejä. Harjoitellaan palautteen antamista palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjatavia, kantaa ottavia japohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaankuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	L2, L4, L5	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiätekstejä eri muodoissaan kirjallisia ja suullisia tekstejä visuaalisia tekstejä audiovisuaalisia tekstejä verkkotekstejä. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville ja ohjataville teksteille tyypillisiä piirteitä tekstuaalisia visuaalisia kielellisiä piirteitä. hyödynnetään tietoa eri tekstien piirteistä tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista eri kohderyhmille tekstien laatimista eri tarkoituksiin tekstin ilmaisutapojen mukauttamista vastaanottajan ja tarkoituksen mukaan. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä,sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan

		valitsemaankuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Tarkastellaan erilaisia ajan ilmaisutapoja sekä harjoitellaan niidenkäyttöä omissa teksteissä.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaantaitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	L2, L4, L5, L6	Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain palautteen antamista palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstientavoitteisiin ja arviointikriteereihin.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisensujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen	L2, L4, L5, L6	Syvennetään ymmärrystä kirjoitetunyleiskielen piirteistä hahmotetaan kappaleiden rakenteita (kappalerakenteet) virkkeiden ja lauseiden rakenteita (pää- ja sivulauseet, lauseen pääjäsenet, lauseke)

hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.		opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja ○ ilmaisemaan viittaussuhteita. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekäopastaa oppilasta toimimaan eettisesti	L2, L4, L5, L7	Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaanniiden luotettavuutta. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavientekstien tuottamisen taitoja
verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksiakunnioittaen		referoimista tiivistämistä muistiinpanojen tekoa lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omiatekstejä tuotettaessa.
S4 – Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielenrakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	L1, L2, L4	Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaantarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä (esim. asiatyyli, arkityyli)

		kielellisten valintojen vaikutuksestatekstin tyyliin ja sävyyn Kerrataan suomen kielelle tyypillisiääänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteitä ja vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin.
T16 tutustuttaa oppilasta kirjallisuuden historiaan ja kirjallisuuden eri lajeihin sekäauttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.	L1, L2, L4	Luetaan monipuolisesti kirjallisuutta(mm. nuortenkirjoja ja tietokirjoja). Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin.Integroidaan opiskelua historiaan ja tutustutaan suomalaiseen kirjallisuuteen kansallisromantiikan aikana.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen piirteisiinsekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.	L2, L4, L6, L7	Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen jajoihinkin sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen elokuvaan teatteriin ○ joihinkin mediakulttuurin muotoihinTarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseenTutkitaan joitakin suomen kielen tyypillisiä

		äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteitä ja vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin.

Vuosiluokan 8. suomen kieli ja kirjallisuus -oppimääränopetuksen tavoitteet ja sisältöalueet sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	**.aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
S1 – Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaantoimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.	L2, L3, L6, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulunulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa

		valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.	L1, L2, L3, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulunulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä-ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	L1, L2, L3, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulunulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu)
		puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Kehitetään teatteri-ilmaisun keinojadraaman toimintamuotojen avulla.

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä.	L1, L2, L6, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, myös koulunulkopuolella. Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksiomaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita. Kehitetään teatteri-ilmaisun keinojadraaman toimintamuotojen avulla.
S2 – Tekstien tulkitseminen		

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioidaoman lukemisensa kehittämistarpeita.	L1, L2, L4	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimallafiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan kaunokirjallisuutta tietokirjallisuutta erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Pohditaan omaa lukutaitoa ja sen kehittymistä.
T6 tarjoaa oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia-ja mediatekstejä.	L1, L2, L4, L5	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimallafiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan kaunokirjallisuutta tietokirjallisuutta erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen suostuttelun ilmaisuun varmuusasteiden ilmaisuun asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin

		referointiin asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, perustelukeinoihin retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin erilaisten tekstien ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä).
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.	L1, L2, L4	Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen suostuttelun ilmaisuun varmuusasteiden ilmaisuun asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin referointiin asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, perustelukeinoihin retorisiin keinoihin. Tutustutaan

		kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin erilaisten tekstien ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä).
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaanarvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	L2, L4, L5, L6	Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä). Käytetään erilaisia tietolähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktionkeinoista.	L1, L2, L4, L5	Lukukokemuksen monipuolistamista eläytymällä luettuun reflektoimalla omaa elämää luetunavulla jakamalla lukukokemuksia laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- jatulkintataitoja ja käytetään käsitteitä tekstien tarkastelussa ja vertailussa.

		Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja
		syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.
S3 – Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilastatunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	L2, L4, L5, L7	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiätekstejä eri muodoissaan kirjallisia ja suullisia tekstejä visuaalisia tekstejä audiovisuaalisia tekstejä verkkotekstejä. Harjoitellaan palautteen antamista palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjatavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	L2, L4, L5	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiätekstejä eri muodoissaan kirjallisia ja suullisia tekstejä visuaalisia tekstejä audiovisuaalisia tekstejä verkkotekstejä. Perehdytään erityyppisten tekstientavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä piirteitä tekstuaalisia visuaalisia o kielellisiä piirteitä. Hyödynnetään tietoa eri tekstien piirteitä tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista eri kohderyhmille tekstien laatimista eri tarkoituksiin tekstin ilmaisutapojen mukauttamista vastaanottajan ja tarkoituksen mukaan. Tarkastellaan erilaisia suhtautumisen ilmaisutapoja sekä harjoitellaan niidenkäyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan: kirjoitettujen tekstien elementtejä,sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä

		sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaantaitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	L2, L4, L5, L6	Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain palautteen antamista palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstientavoitteisiin ja arviointikriteereihin.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisensujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen	L2, L4, L5, L6	Syvennetään ymmärrystä kirjoitetunyleiskielen piirteistä virkkeiden ja lauseiden rakenteita (lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet) opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja

hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista.		opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omissa teksteissä.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekäopastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksiakunnioittaen.	L2, L4, L5, L7	Vahvistetaan opiskelussa tarvittaviataitoja referoimista lähteiden käyttöä lähteiden luotettavuuden arviointia. tekijänoikeuksien noudattamista omia tekstejä tuotettaessa.
S4 – Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielenrakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	L1, L2, L4	Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaantarkastella Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä kielellisten valintojen vaikutuksestatekstin tyyliin ja sävyyn. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsasanaston ja nimistön tasolla.

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.	L1, L2, L4	Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja klassikoita nykykirjallisuutta o tietokirjoja Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnanhyödyntämiseen. Tutustutaan kirjallisuuden joihinkin alalajeihin ja keskeisiin tyylivirtauksiinsekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin (esim. integroiden historian opiskeluun).
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen piirteisiinja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi.	L2, L4, L6, L7	Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen jasen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen elokuvaan teatteriin mediakulttuurin eri muotoihin. tustutaan suomen kielen vaihteluun. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihinkieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaakulttuuria itse

Vuosiluokan 9. suomen kieli ja kirjallisuus -oppimääränopetuksen tavoitteet ja sisältöalueet sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	**aja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
S1 – Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimiatavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä.	L2, L3, L6, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuoro-vaikutustilanteissa, myös koulunulkopuolella Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaanperustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan.	L1, L2, L3, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuoro-vaikutustilanteissa, myös koulunulkopuolella Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaanilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	L1, L2, L3, L7	Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuoro-vaikutustilanteissa, myös koulunulkopuolella Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä

		viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja erilaisissa tilanteissa (ideointi, väittely, neuvottelu, ongelmanratkaisu) puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Kehitetään teatteri-ilmaisun keinojadraaman toimintamuotojen avulla.
S2 – Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessatarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita.	L1, L2, L4	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaano kaunokirjallisuutta tietokirjallisuutta erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Pohditaan omaa lukutaitoa ja senkehittymistä

T6 tarjoaa oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioidamonimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	L1, L2, L4, L5	Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaano kaunokirjallisuutta tietokirjallisuutta erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen suostuttelun ilmaisuun varmuusasteiden ilmaisuun asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun henkilöön viittaamisen suoriin jaepäsuoriin keinoihin referointiin asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, perustelukeinoihin retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin erilaisten tekstien ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä

		tekstien kohderyhmiä tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä).
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekävakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa.	L1, L2, L4	Tutustutaan pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen suostuttelun ilmaisuun varmuusasteiden ilmaisuun asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun henkilöön viittaamisen suoriin jaepäsuoriin keinoihin referointiin asioiden välisten suhteiden osoittamiseen, perustelukeinoihin retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin erilaisten tekstien ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstejä kriittisesti (esitetään

		kriittisen lukijan kysymyksiä).
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	L2, L4, L5, L6	Pohditaan tekstien tarkoitusperiä tekstien kohderyhmiä tekstejä kriittisesti (esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä). ytetään erilaisia tietolähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinojasekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista.	L1, L2, L4, L5	kukokemuksen monipuolistamista eläytymällä luettuun reflektoimalla omaa elämää luetun avulla jakamalla lukukokemuksia laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseenkauno- ja tietokirjallisuuteen.

		Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja käytetään käsitteitä tekstien tarkastelussa ja vertailussa Tunnistetaan ja tulkitaan kielenkuvallisuutta ja symboliikkaa jasyvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.
S3 – Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omiavahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	L2, L4, L5, L7	Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiätekstejä eri muodoissaan kirjallisia ja suullisia tekstejä visuaalisia tekstejä audiovisuaalisia tekstejä. Harjoitellaan palautteen antamista palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa.

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia,kuvaavia, ohjatavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	L2, L4, L5	otetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiätekstejä eri muodoissaan kirjallisia ja suullisia tekstejä visuaalisia tekstejä audiovisuaalisia tekstejä verkkotekstejä. Perehdytään erityyppisten tekstientavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä piirteitä tekstuaalisia visuaalisia o kielellisiä piirteitä. Hyödynnetään tietoa eri tekstien piirteitä tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista eri kohderyhmille tekstien laatimista eri tarkoituksiin tekstin ilmaisutapojen mukauttamista vastaanottajan ja tarkoituksen mukaan. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä sekä hyödynnetääntätä tietoa omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan

		valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaantaitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.	L2, L4, L5, L6	Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain palautteen antamista palautteen vastaanottamista tekstin tuottamisen eri vaiheissa Perehdytään erityyppisten tekstientavoitteisiin ja arviointikriteereihin
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisensujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetunkielen konventioista.	L2, L4, L5, L6	Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä jaopitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omissa teksteissä.

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedonhallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	L2, L4, L5, L7	Käytetään erilaisia tietolähteitä, arvioidaan niiden luotettavuutta ja noudatetaan tekijänoikeuksia omiatekstejä tuotettaessa.
S4 – Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus-ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen.	L1, L2, L4	Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja klassikoita nykykirjallisuutta tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnanhyödyntämiseen. Tutustutaan joihinkin kirjallisuudenkeskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksija tekijäksi.	L2, L4, L6, L7	Tutustutaan kulttuurin käsitteeseenja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten puhekulttuuriin ja joihinkin mediakulttuuriin muotoihin. Tutustutaan kielten sukulaisuussuhteisiin ja suomensukukieliin. Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaakulttuuria itse

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Toiminta vuorovaikutusitilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestinnän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisun	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmaisun	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen

taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin		taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.		konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	esityksen Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.	kohdentaa sen kuulijoilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Oppilas oppii havainnoiman omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan.	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivi-sia taitoja ja oppii arvioimaan	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita.

tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita		lukemisensa kehittämistarpeita.		jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.	kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havaintoja asia- ja mediateksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.	Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.
T8 kannustaa	S2	Oppilas oppii	Tiedonhankintataidot	Oppilas osaa etsiä	Oppilas osaa käyttää	Oppilas osaa kuvata	Oppilas osaa toimia

oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla		arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.	ja lähdekriittisyys	yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.	tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.	tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.	tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja jakaa niitä sekä syventää ymmärrystään fiktion keinoista.	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

Tekstien tuottaminen							
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Monimuotoisten tekstien tuottaminen ja tekstin tuottamisen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen	Tekstin tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa	Oppilas osaa muokata tekstin	Oppilas osaa muokata

tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana		prosessejaan ja tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.		mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.	tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.	rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.	monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen	S3	Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.	Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan.	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

konventioista				viestintäteknologiaa hyödyntäen.		Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	S3	Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä,	S4	Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa

tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia		merkityksiä ja seurauksia.		puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.		vaikutuksia.	viestinnässään.
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	Oppilas avartaa kirjallisuusnäkemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen	S4	Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen,	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen.	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa.	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden

monimuotoisuuteen , suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi		suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.		Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen.	Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.	Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.	merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.

7. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvättavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomentai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muidenoppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisenakielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa- alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa.

Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessaarvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista.Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimääränvalinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää,jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiäyhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelleopetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen jakirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat.

Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessahyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaanhuomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta

laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaanmonipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	L1, L2, L4	S1
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	L2, L4, L5	S1
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinojahyödyntäen	L2	S1
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa,laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten,sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	L1, L2, L4	S2
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	L1, L2, L4	S2
Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omientekstien malleina ja lähteinä	L1, L2, L4	S3
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri	L2, L3	S3

tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa		
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielenilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	L4	S4
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekäohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	L2	S4
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulunja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	L2	S4
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaanmuilta	L1, L2, L7	S5
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	L1, L4, L6	S5
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	L1, L5, L6	S5

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissasekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaidenkokemuksia, että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetäänkieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset,tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujenpuhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen,ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan).

Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavientekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä.

Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaalaajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteitamonipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.

Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.

Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaankieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus kansainvälisillä luokilla

Maunulan yhteiskoulussa opetetaan kansainvälisillä luokilla suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta. Ne oppilaat, joilla on riittävä kielitaito, opiskelevat äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista ohjelmaa. Osa oppilaista aloittaasuomen kielen opiskelun vasta yläkoulussa joko seitsemänneltä luokalta lähtien tai keskenlukuvuoden 7 - 9 luokalla. Koska oppilaiden kielelliset taustat ovat kansainvälisillä luokilla hyvin erilaiset ja monilla oppilailla ei ole suomen kielen opintoja yläkouluun tullessaan, suomen kielen ja kirjallisuuden opetusta mukautetaan tilannekohtaisesti. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan kielitaito ja vahvuudet ja mukautetaan opetusta oppilaan suomen kielen taitotason mukaan.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää pitkäjänteisesti oppilaan kieli-, teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilastakiinnostumaan suomen

kielestä, kirjallisuudesta ja suomalaisesta kulttuurista. Opetus ohjaa oppilasta siihen, että hän tiedostaa omia kielenkäyttö- ja viestintätapojaan.

Oppilaalle annetaan valmiuksia toimia eri viestintätilanteissa ja ilmaisemaan itseään suomen kielellä niin, että hän tulee ymmärretyksi ja pystyy selviytymään suomen kielellä arjen tilanteissa. Opetusta ohjaa oppilasta havainnoimaan kielellisiä ilmiöitä ja käsitteitä sekä soveltamaan niitä omassa kielenkäytössään. Opetuksen kautta pyritään edistämäänajattelua ja kielellistä luovuutta, itseilmaisua ja kiinnostusta suomalaiseen kulttuuriin ja lukemiseen ja kirjallisuuteen.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän tavoitteet

Vuorovaikutustilanteet

- Rohkaistaan oppilasta toimimaan ja ilmaisemaan itseään suomen kielelläerilaisissa arjen viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.
- Ohjataan oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden ja opetuspuheenymmärtämistaitoja.
- Kannustetaan oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan tavoitteellisesti.

Tekstien tulkitseminen

- Pyritään laajentamaan systemaattisesti oppilaan sana- ja käsitevarastoa niin, ettäoppilas pystyy lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan opiskelunsa myötä yhä vaativampia tekstejä.

Tekstien tuottaminen

- Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden tuottamiseen sekä kartutetaan eritekstilajeissa tarvittavaa sanastoa ja ilmauksia.
- Ohjataan oppilasta suunnittelemaan, tuottamaan ja muokkaamaan tekstiäitsenäisesti ja ryhmässä.
- Tutustutaan puhekielen ja kirjoitetun kielen eroihin ja opitaan tuottamaanmolempia tekstimuotoja.
- Opitaan tuottamaan yleiskielen normien mukaista tekstiä ja vahvistetaankieliopillisten rakenteiden hallintaa.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Autetaan oppilasta tunnistamaan eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä jaymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.
- Motivoidaan oppilasta tutustumaan eri kirjallisuuden lajeihin.
- Autetaan oppilasta pohtimaan koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä lisäämään oppilaan kulttuuritietoisuutta.

Kielenkäyttö kaiken oppimisen tukena

- Ohjataan oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä,lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana.
- Rohkaistaan oppilasta arvioimaan omaa oppimistyyliään, näkemään ja vertailemaan erilaisia oppimistyylejä ja oppimaan vuorovaikutuksen kautta.
- Kannustetaan oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja ja työskentelemäänsekä itsenäisesti että ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Aihealueet, sanasto ja tilanteet

- Itsensä esittely, henkilökohtainen elämä, vapaa-aika ja harrastukset sekä suku
- Koti ja asuminen
- Koulu ympäristönä, oppitunnit, eri aineet, koulukaverit, opettajat ja muut työntekijät
- Ruokailu ja puhtaus
- Ihmisen keho ja vaatetus
- Vuoden- ja vuorokaudenajat sekä sää
- Julkinen liikenne, kulkuvälineet, neuvon kysyminen ja antaminen
- Julkiset tilat, asiointi ja asiakaspalvelu
- Terveydenhoito ja terveydestä puhuminen
- Maaseutu, kaupunki ja luonto
- Kulttuuri ja yhteiskunta: suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin sekä käytänteisiintutustuminen
- Urheilu
- Matkailu

- Tiedotusvälineet
- Opiskelu ja työelämä

Rakenteet ja kielioppi

- Äänteiden, rytmin, painotuksen ja intonaation tunnistaminen ja tuottaminen;kirjoitus- ja äännejärjestelmä ja niiden erityispiirteet
- Keskeiset kielen rakenteet, sanaluokat ja niiden taivuttaminen; verbityypit jatärkeimmät nominityypit; sija-, persoona- ja aikamuodot sekä modukset pääpiirteissään; lauseenjäsenten tunnistaminen; nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tunnistaminen; lausetyypit; sanojen johtamisen pääperiaatteet; välimerkit ja oikeinkirjoitus
- Sana, lause, virke; sidoksisuus; erilaisten tekstilajien päätyypit
- Puhutun ja kirjoitetun kielen ero; puhutun kielen vaihtelu
- Suomi maailman kielten joukossa

Lukeminen ja kirjoittaminen

- Suomen kielen kirjoitusjärjestelmä ja kirjain-äänne-vastaavuus
- Lukutaidon ja lukemisen strategioiden kehittäminen mekaanisesta ymmärtäväänlukemiseen
- Tekstilajeja ja kirjoittaminen erilaisiin tarkoituksiin
- Kirjallisuus: kokonaisteoksia taitotason mukaan, novelli, runo, satu
- Laulut: sanoitukset ja niiden tulkinta
- Suomen kirjallisuuden päälinjoja
- Mediatekstit, kuvalukutaidon alkeet, elokuva ja teatteri
- Kirjaston käyttö, tieto- ja viestintätekniikka, televisio, radio, lehdistö, mainonta
- Tiedonhankinta

Puheviestintä ja vuorovaikutustaidot

- Keskustelun aloittaminen, ylläpitäminen ja päättäminen, mielipiteen ilmaiseminen,kuulijan huomioon ottaminen
- Kulttuurisidonnaiset puheviestintätilanteet, kuten tervehtiminen, puhutteleminen,esittäytyminen, kiittäminen, anteeksipyytäminen ja puhelinkäyttäytyminen

- Omien tunteiden, tarpeiden, tietojen ja mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- Puuttuvan kielitaidon kompensoiminen, esimerkiksi synonyymia käyttämällä taiselittämällä
- Keskustelutaidon kehittäminen

Kielenopiskelutaidot

- Oppikirjan ja sanakirjan käyttö, uusien sanojen ja rakenteiden käyttö omissateksteissä, pari- ja pienryhmäkeskustelut
- Suomen kielen vertaaminen omaan äidinkieleen
- Oman tuotoksen tarkkaileminen ja korjaaminen ja oman kielitaidon arviointi

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikutussuhdetta rakentaen kasvokkaisissa koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus-suhteen rakentaminen	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään	S1	Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista	Esiintymistaidot	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta,	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään

esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen		itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.		tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.	puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	monipuolisen ja havainnollisen esityksen . Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnassa, laajentaa sana- ja käsitevarantoaan, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten teks tien tulkinnassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.	Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.
Tekstien tuottaminen							
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaaottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

					hyödyntäminen on rajallista.		
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Oppilas noudattaa kirjoittamissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja	S4	Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resurssina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen

ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia		ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.		lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.	tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.	muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kult- tuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4	Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.	Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään kielenoppijana ja kielen käyttäjänä. Hän vertailee ja hyödyntää erilaisia oppimisen tapoja itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa.	Oman kielenoppimisen kehittäminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.	Oppilas kehittää kielenoppimistaitoja an ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.
T12 ohjata oppilasta	S5	Oppilaan kielitaito	Abstraktin kielen	Oppilas käsittelee eri	Oppilas ymmärtää	Oppilas ymmärtää	Oppilas tuntee

havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla		kehittyy arkikielestä kohti tiedonalojen kieltä.	rakentuminen	tiedonalojen aiheita arkikielellä.	ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.	abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja sekä oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia tiedonhankintakeinoja tekijänoikeuksia noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

8. TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaidenkielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä.

Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukenaeri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitystuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti.

Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä.Näistä on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muunvieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1- oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A- oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2- oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissamääritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, jajokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä.Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelleja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja ohjaamista kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseenmoninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa vahvistetaan tarjoamalla mahdollisuuksia valita itseä kiinnostavia tekstejä ja työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintätekniikka tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetuksen tulee vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttääniitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeamminetenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten januorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa.

Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajankielenkäyttöön. Oppilas osaa myös hakea osaamillaan kielillä tietoa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden jadraaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellämyös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä.

Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyydenavulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.

Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaantukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Ilmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainenoppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita. Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa. Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimistamenetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

A-oppimäärä

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa- alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuunsuomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen A-oppimäärän oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Ohjataan oppilaita asettamaan omia kysymyksiä ja hakemaan niihin vastauksiaitsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa
- Vahvistetaan oppilaan taitoa löytää tarkoituksenmukaisia kohdekielisiätoimintaympäristöjä ja apuvälineitä
- Opitaan käyttämään kielitiedon käsitteitä systemaattisesti ja vertailemaan tuttujakieliä niiden avulla
- Harjoitellaan päättelemään säännönmukaisuuksia ja soveltamaan sääntöjä kielenoppimisessa
- Opitaan tunnistamaan omat vahvuudet ja haasteet kielenoppijana ja asettamaanomia tavoitteita
- Tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi ja oma-aloitteiseksi kielen oppijaksi
- Ohjataan oppilasta käyttämään kohdekieltä myös vapaa-ajan yhteyksissä
- Ymmärretään kohde kielen osaamisen merkitys jatko-opintojen ja työn kannalta
- Ohjataan oppilaita asettamaan omia kysymyksiä ja hakemaan niihin vastauksiaitsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Ymmärretään viestinnän kulttuurisidonnaisuus
- Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja sitä kauttaeri kulttuurien vertailuun
- Syvennetään taitoa toimia vuorovaikutustilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Kielitiedon käsitteitä harjoitellaan yhteistoiminnallisesti
- Kehitetään sosiaalisia taitoja esim. vertaisoppimisen kautta

L4 – Monilukutaito

- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä
- Ymmärretään, että viestinnän keinot vaihtelevat tavoitteen ja kontekstin mukaan
- Opitaan viestintästrategioita monipuolisen, myös autenttisen, materiaalin kautta
- Harjoitellaan viestintästrategioita (tuottamisstrategiat, välttämisstrategiat,saavutusstrategiat, vuorovaikutusstrategiat) erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä
- Kriittistä lukutaitoa kehitetään edelleen oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissayhteyksissä

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Hyödynnetään teknologiaa apuvälineenä omassa tuottamisessa
- Käytetään teknologiaa yhteistoiminnallisessa tuottamisessa

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueetS1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

- Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussaja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot

- Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista,ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taitotuottaa tekstejä

- Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaanja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokan 7 A-kielen tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	L1, L2	Pohditaan kielen ja kulttuurin suhdetta (esim. kulttuurin vaikutus sanastoon). Kerrataan kohdekielen levinneisyys ja sensyyt.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	L1, L2	Laajennetaan autenttisten toimintaympäristöjen tuntemusta. Hyödynnetään blogeja, sähköpostiviestintää sekä erilaisia foorumeita verkossa. Hyödynnetään Helsingissä toimivia kohdekielisiä urheiluseuroja, yhdistyksiä jaerilaisia kulttuuritoimijoita.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioitailmaistaan muissa kielissä sekä	L1, L3	Vahvistetaan kielitiedon peruskäsitteidenhallintaa ja ymmärretään niiden merkitys kohdekielen opiskelun kannalta.

käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena		Esim. luokittelut, sanaluokat, aikamuodot.
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössäsekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä onviestin välittyminen	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita ja kokeillaanerilaisia oppilaita motivoivia tapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä. Ymmärretään teknologian merkitys omassakielen opiskelussa. Harjoitellaan yhdessä oppimisen taitoa jakannustavaa vuorovaikutusta ryhmässä.
T5 Kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	L1	Tutustutaan erilaisiin oppimisympäristöihinja opitaan löytämään tarkoituksenmukaisia työkaluja oppimisen tueksi.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	L4	Harjoitellaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa tarvittavia rakenteita ja fraaseja, lähtökohtana
		oppilaan oma elämänpiiri, ja harjoitellaanniiden soveltamista uusissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnänkeinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	L4	Kannustetaan rohkeuteen sellaisissakin viestintätilanteissa, joissa ei ymmärrä kaikkea. Opitaan pyytämään selvennystä jatoistoa.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	L2, L6	Vertaillaan Suomen ja kohdekielisten maiden erilaisia, kulttuurisidonnaisia viestintätapoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisensisällön ymmärtämistä	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriinliittyvien puhuttujen ja kirjoitettujen tekstientulkintaa. Harjoitellaan avainsanojen löytämistä liittyen esim. kotiin, perheeseen, harrastuksiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejälaajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	L5	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaan lisää kohdekielenkeskeisiä fraaseja ja idiomeja. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjä janiiden soveltamista uusissa tilanteissa.

Vuosiluokan 8 A-ruotsin tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvojaja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	L1, L2	Syvennetään tuntemusta kielen ja kulttuurin suhteesta. Tutkitaan kohdekielen asemaa nykymaailmassa

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotkalaajentavat oppilaan maailmankuvaa	L1, L2	Ohjataan oppilasta valitsemaan itseään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä esim.oman harrastuksensa piiristä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisiasäännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	L1, L3	Syvennetään kielitiedon käsitteiden hallintaa ja opitaan vertailemaan niidenavulla eri kieliä.
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössäsekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita ja kokeillaan erilaisia oppilaita motivoivia tapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä. Ymmärretään teknologianmerkitys omassa kielen opiskelussa. Harjoitellaan itsearviointia, vertaisarviointia sekä kannustavan palautteen antamista toiselle.
T5 Kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaaluovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	L1	Opitaan laajentamaan sana- ja ilmaisuvarastoa itsenäisesti eri työkalujakäyttäen. Kannustetaan rohkeuteen ja luovuuteenkielenkäytössä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteitasekä toimimaan niissä aloitteellisesti	L4	Opitaan ilmaisemaan mielipiteitä oppilaan omaan elämänpiiriin liittyvissätilanteissa. Oman harrastuksen esittely (laajemminkuin ala-asteella), kuten esim. jalkapalloharrastuksen edut.

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	L4	Harjoitellaan oman viestin selittämistä jamuotoilua toisin sanoin, kun puhekumppani ei ymmärrä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiotakulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden jaasenteiden esiin tuomista	L2, L6	Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita janiihin liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkitaerilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin ja yleistietoon liittyvienpuhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkintaa. Harjoitellaan pääkohtien löytämistä laajemmistakin teksteistä, jotka liittyvät omaan kouluun, Helsinkiin ja Suomeen.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myöskeskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	L5	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaan lisää kohdekielenkeskeisiä fraaseja ja idiomeja. Vahvistetaan idiomaattisten ilmausten tuntemusta ja harjoitellaan niiden käyttöä puheessa ja kirjallisessa viestinnässä. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjäja niiden

		soveltamista uusissa tilanteissa. Harjoitellaan intonaatiota.

Vuosiluokan 9 A-ruotsin tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	L1, L2	Syvennetään ja jaetaan tietoa kohdekielen erivarianteista ja maista, joissa kohdekieli on yhteiskunnan keskeisin käytetty kieli. Otetaanselvää näiden maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
T2 kannustaa löytämään kiinnostaviakohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	L1, L2	Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet, joita kohdekielen osaaminen avaa hänen omiin kiinnostuksen kohteisiin liittyen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitäoppimisensa tukena	L1, L3	Syvennetään kielitiedollista osaamista sana-,lause- ja tekstitasolla.
Kielenopiskelutaidot		

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita ja kokeillaan erilaisia oppilaita motivoivia tapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä. Ymmärretään teknologian merkitys omassa kielen opiskelussa. Oppilaat arvioivat itseään ja antavat palautetta toisilleen kannustavassa ilmapiirissä.
T5 Kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekäelinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	L1	Vahvistetaan oppilaan käsitystä itsestään aktiivisena, oma-aloitteisena kielenoppijana. Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet,joita kohdekielen osaaminen avaa tulevaisuuteen liittyen.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	L4	Opitaan perustelemaan mielipiteitä ja kommunikoimaan keskustelukumppania arvostavalla tavalla.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekäsyventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	L4	Opitaan olemaan aloitteellinen puhekumppani jakäyttämään viestinnässä sekä verbaalisia keinoja että eleitä ja kehonkieltä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan	L2, L6	Vahvistetaan taitoa viestiä tilanteeseen sopivallapoliittisesti korrektilla tavalla.

kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteidenesiin tuomista		
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksiatulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällönymmärtämistä	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin ja yleistietoon liittyvien puhuttujen ja kirjoitettujentekstien tulkintaa. Opitaan löytämään pääkohdat ja tärkeitä yksityiskohtia laajemmistakin konteksteista, kuten. mainokset, tv-sarjat, artikkelit, novellit, romaanit
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekäkiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	L5	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaaja opetellaan lisää kohdekielen keskeisiä fraaseja ja idiomeja. Vahvistetaan idiomaattisten ilmausten tuntemusta ja harjoitellaan niiden käyttöä puheessa ja kirjallisessa viestinnässä. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjä ja niidensoveltamista uusissa tilanteissa. Harjoitellaan intonaatiota.

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kansalliskielten asemaan ja pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä Suomessa. Oppilas osaa kertoa jotakin Pohjoismaiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas osaa kertoa keskeisiä asioita ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä. Oppilas osaa kuvailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen asemasta kansalliskielenä ja joistakin siihen liittyvistä ilmiöistä. Oppilas osaa vertailla Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa pohtia ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia Pohjoismaiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä ja sisältöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat maailmankuvaa.	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa nimetä ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää ruotsinkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa esimerkkejä, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ja osaa käyttää ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista	S2	Oppilas oppii	Tavoitteiden	Oppilas osaa käyttää	Oppilas osaa käyttää	Oppilas osaa käyttää	Oppilas osaa

oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja oppii reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	joitakin itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielen oppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää ruotsin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia kehittää ruotsin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan	S3	Oppilas oppii toimimaan aloitteellisesti	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan

monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti		vuorovaikutustilanteissa.		toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti monenlaisissa jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	Oppilas oppii olemaan aktiivinen viestintätilanteissa. Hän oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnässä eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kulttuurisesti sopivaa kieltä viestintätilanteissa.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt.

kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista				rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa an huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata oppilasta käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää

					Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

B1 –oppimäärä

Oppilaan oppimisen arviointi

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Laaja-alainen osaaminen

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Ohjataan oppilaita vertailemaan ruotsin kieltä muihin tuntemiinsa kieliin.
- Oppilas oppii arvioimaan ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.
- Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjätehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla.
- Oppilas oppii asettamaan itselleen tavoitteita.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Tiedostetaan että oma kotikaupunki on kaksikielinen.
- Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla.
- Opitaan toimimaan vuorovaikutustilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.
- Harjoitellaan kulttuurisesti sopivia kohteliaita ilmauksia.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Oppilas saa mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekäkehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan.

L4 – Monilukutaito

- Harjoitellaan kohdekulttuuriin sopivien viestintästrategioiden käyttöä.
- Tarjotaan oppilaalle monipuolisia tilanteita kulttuurisesti sopivan vuorovaikutuksenharjoitteluun.
- Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissayhteyksissä.
-

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Hyödynnetään teknologiaa apuvälineenäomassa tuottamisessa.
- Käytetään teknologiaa yhteistoiminnallisessa tuottamisessa.
- Luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen jatyöskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja –välineitä.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Ymmärretään ruotsin kielen osaamisen tärkeys työelämässä.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Oppilas oppii arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään medianmahdollisuuksia.
- Annetaan oppilaille mahdollisuus osallistua aihepiirien ja toteutustapojen valintaan.

B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

- Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiinkieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

- Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen,pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taitotuottaa tekstejä

- Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminentoisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussatarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokan 7 B1-ruotsin tavoitteet sekä sisältöalueet.

Tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 Ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin.	L2, L5	Ymmärretään, että ruotsi on sekä kotimainen ja pohjoismainen kieli. Tutkitaan oman kotikaupungin ja kotimaan kaksikielisyyttä.
T2 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	L1, L4	Vertaillaan eri kieliä ja tutustutaan ruotsin kielen keskeisimpiin rakenteisiin.
Kieltenopiskelutaidot		
T3 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisestija yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	L1	Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseentyöskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
T4 Kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	L2, L7	Oppilas oppii, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hänvoi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5	L4	Vahvistetaan oppilaan taitoa osallistuaerilaisiin

Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eriviestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta.		viestintätilanteisiin ja ylläpitää niitä.
T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä.	L4	Harjoitellaan viestintää autenttisissa vuorovaikutustilanteissa ja ohjataan oppilasta aitoihin ruotsinkielisiin vuorovaikutustilanteisiin myös koulunulkopuolella.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseenkielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan.	L2, L4, L6	Vahvistetaan taitoa viestiä kohteliaastija korrektisti eri tilanteissa.
T8 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostaviapuhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	L4	Harjoitellaan tuttua sanastoa ja ilmaisujasisältävää, muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	L4,L5	Opetellaan ilmaisemaan itseä puheessahyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Harjoitellaan ääntämistä.

Vuosiluokan 8 B1-ruotsin tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-**	**Sisällöt**

	alainen osaaminen	
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekäPohjoismaita yhdistäviin arvoihin.	L2, L5	Tutustutaan Ruotsiin maantieteen ja kulttuurin näkökulmasta. Vertaillaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja, etsitään kulttuurien yhtäläisyyksiä. Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsinkielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	L1, L4	Laajennetaan kielten vertailua rakenteidenmonimutkaistuessa. Harjoitellaan keskeisimpiä rakenteita.
Kieltenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössäsekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä onviestin välittyminen.	L1	Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedon-hankintaanohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja.
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta	L2, L7	Oppilasta rohkaistaan monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.Mennään koulun ulkopuolelle, etsitään mahdollisuuksia

käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.		käyttää ruotsia omassa kotikaupungissa.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäensuullista ja kirjallista vuorovaikutusta.	L4	Harjoitellaan taitoja toimia vuorovaikutuksessa. Sisältöjä valittaessanäkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet huomioiden.
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä.	L4	Harjoitellaan viestintää autenttisissa vuorovaikutustilanteissa ja ohjataan oppilasta aitoihin ruotsinkielisiin vuorovaikutustilanteisiin myös koulun ulkopuolella.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvienilmausten tuntemustaan.	L2, L4, L6	Vahvistetaan taitoa viestiä kohteliaasti jakorrektisti eri tilanteissa. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä jaopiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostaviapuhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	L4	Harjoitellaan taitoa taito tulkita tekstejä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuorentoiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä,
		ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksenkohteet huomioiden.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäenhuomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.	L4, L5	Harjoitellaan taitoa tuottaa tekstejä. Sisältöjävalittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet huomioiden. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjä janiiden soveltamista uusissa tilanteissa

Vuosiluokan 9 B1-ruotsin tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin.	L2, L5	Tutustutaan pohjoismaihin ja pohjoismaisiin kieliin sekä kulttuurisiinyhtäläisyyksiin. Ymmärretään teknologian merkitysomassa kielen opiskelussa.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	L1, L4	Vahvistetaan kielellisen päättelykyvyntaitoa. Harjoitellaan myös vaativampiarakenteita. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.
Kieltenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita,hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä	L1	Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseentyöskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja.

sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.		Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseenkielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	L2, L7	Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet, joita ruotsin kielenosaaminen avaa hänen omiin kiinnostuksen kohteisiin liittyen.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista jakirjallista vuorovaikutusta.	L4	Vahvistetaan oppilaan käsitystä itsestään aktiivisena, oma-aloitteisenakielenoppijana.
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä.	L4	Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvienilmausten tuntemustaan.	L2, L4, L6	Syvennetään kielitiedollista osaamistasana-, lause- ja tekstitasolla. Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet, joita ruotsin kielenosaaminen avaa tulevaisuuteen liittyen. Sisältöjä valittaessa näkökulmana onsuuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostaviapuhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	L4	Opitaan perustelemaan mielipiteitä jakommunikoimaan keskustelukumppania arvostavalla tavalla.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen	L4 L5	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaan lisää ruotsinkeskeisiä fraaseja ja idiomeja.
huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin.		Vahvistetaan idiomaattisten ilmaustentuntemusta ja harjoitellaan niiden käyttöä puheessa ja kirjallisessa viestinnässä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	Oppilas oppii tuntemaan suomenruotsalaista ja pohjoismaista kieliympäristöä sekä suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureja ja elämänmuotoja. Hän oppii tuntemaan Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.	Pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksi	S1	Oppilas oppii löytämään ruotsin kielen säännönmukaisuuk	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuk	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuk	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksi

a ruotsin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena		sia ja vertailemaan ruotsin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.		sista.	säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	sista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	sta ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutukses	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksess	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.		vuorovaikutuksessa.	sa.	a.	
T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään. Oppilas oppii käyttämään ruotsia erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A1.3/A2.1**
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely,	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää

				kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	kontakteissa.		esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A1.3/A2.1**
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A1.3/A2.1**
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen ruotsin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja

kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin		rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.		Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

9. VIERAAT KIELET

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineiden tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, jajokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä.Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelleja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseenmoninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavallakielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologiatarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaantukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten januorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa.

Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstienja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Englanti, A –oppimäärä

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellämyös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan.

Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyydenavulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.

Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaantukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuunsuomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi sähköistäportfoliota.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden

pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

Ilmiöoppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainenoppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita. Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoidenmaailmassa.

Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimistamenetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

Laaja-alainen osaaminen

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Ohjataan oppilaita asettamaan omia kysymyksiä ja hakemaan niihin vastauksiaitsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.

Vahvistetaan oppilaan taitoa löytää tarkoituksenmukaisia englanninkielisiätoimintaympäristöjä ja apuvälineitä.

Opitaan käyttämään kielitiedon käsitteitä systemaattisesti ja vertailemaan tuttuja kieliäniiden avulla.

Harjoitellaan päättelemään säännönmukaisuuksia ja soveltamaan sääntöjä kielenoppimisessa.

Opitaan tunnistamaan omat vahvuudet ja haasteet kielenoppijana ja asettamaan omiatavoitteita.

Tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi ja oma-aloitteiseksi kielen oppijaksi. Ohjataan oppilasta käyttämään englantia myös vapaa-ajan yhteyksissä. Ymmärretään englannin osaamisen merkitys jatko-opintojen ja työn kannalta.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Ymmärretään viestinnän kulttuurisidonnaisuus.

Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja sitä kautta erikulttuurien vertailuun.

Syvennetään taitoa toimia vuorovaikutustilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Opetellaan käyttämään kielitiedon käsitteitä kielenopiskelun tukena.Kehitetään sosiaalisia taitoja esim. vertaisoppimisen kautta.

Syvennetään kielitiedon käsitteiden käyttöä englannin oppimisen apuna.

L4 Monilukutaito

Harjoitellaan kohdekulttuuriin sopivien viestintästrategioiden käyttöä. Harjoitellaan itsensä ilmaisemista erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Ymmärretään, että viestinnän keinot vaihtelevat tavoitteen ja kontekstin mukaan.Opitaan viestintästrategioita monipuolisen, myös autenttisen, materiaalin kautta.

Harjoitellaan viestintästrategioita (tuottamisstrategiat, välttämisstrategiat, saavutusstrategiat, vuorovaikutusstrategiat) erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä.

Harjoitellaan tekstien tulkintataitoja oppilaille merkityksellisissä yhteyksissä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Hyödynnetään teknologiaa apuvälineenä omassa tuottamisessa.Käytetään teknologiaa yhteistoiminnallisessa tuottamisessa.

Vuosiluokka 7

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviäilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistätoimintakykyä.	L1, L2	Pohditaan kielen ja kulttuurin suhdetta (esim. kulttuurin vaikutus sanastoon). Kerrataan englannin kielen levinneisyysja sen syyt.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta jasiinä toimimisen mahdollisuuksista.	L1, L2	Laajennetaan autenttisten englanninkielisten toimintaympäristöjentuntemusta. Hyödynnetään TVT:aa kansainvälistenyhteyksien luomisessa. Hyödynnetään kotikansainvälisyyttä(esim. Helsingissä toimivia englanninkielisiä urheiluseuroja, yhdistyksiä ja erilaisia kulttuuri-toimijoita).
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englanninkielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	L1, L3	Vahvistetaan kielitiedon peruskäsitteidenhallintaa ja ymmärretään niiden merkitys englannin kielen opiskelun kannalta.
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisiatapoja oppia englantia ja arvioimaan	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita ja kokeillaan erilaisia oppilaita motivoiviatapoja oppia kieltä itsenäisesti ja

oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä		yhteistyössä.
sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä onviestin välittyminen.		Ymmärretään teknologian merkitys omassa kielen opiskelussa. Harjoitellaan yhdessä oppimisen taitoa jakannustavaa vuorovaikutusta ryhmässä.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.	L1	Tutustutaan erilaisiin oppimisympäristöihin ja opitaan löytämään tarkoituksenmukaisia työkaluja oppimisen tueksi.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä.	L4	Harjoitellaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa tarvittavia rakenteita ja fraaseja, lähtökohtana oppilaan oma elämänpiiri, ja harjoitellaan niiden soveltamista uusissa tilanteissa.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä.	L4, L6	Kannustetaan rohkeuteen sellaisissakinviestintätilanteissa, joissa ei ymmärretä kaikkea. Opitaan pyytämään selvennystä ja toistoa.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistäviestintää.	L2	Vertaillaan Suomen ja englanninkielistenmaiden erilaisia, kulttuurisidonnaisia viestintätapoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin liittyvien avainsanojenlöytämistä sekä

merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisiatekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita.		puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkintaa.
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiintarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen.	L5, L6	Laajennetaan sanaston ja rakenteidenhallintaa ja opetellaan lisää englannin keskeisiä fraaseja ja idiomeja. Syvennetään englannin ääntämisen tuntemusta ja opitun soveltamista uusissa tilanteissa.

Vuosiluokka 8

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvojaantaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä.	L1, L2	Syvennetään tuntemusta kielenja kulttuurin suhteesta. Tutkitaan englannin kielen asemaa nykymaailmassa ja kehitystä lingua francaksi.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä,jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista.	L1, L2	Ohjataan oppilasta valitsemaanitseään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä esim. oman harrastuksensa piiristä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa	L1, L3	Syvennetään kielitiedon käsitteiden hallintaa ja

kielissäsekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.		opitaanvertailemaan eri kieliä niiden avulla.
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti jayhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteitaja kokeillaan erilaisia oppilaita motivoivia tapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä. Ymmärretään teknologian merkitys omassa kielen opiskelussa. Harjoitellaan itsearviointia, vertaisarviointia sekä kannustavan palautteen antamista toiselle.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.	L1	Opitaan laajentamaan sana-jailmaisuvarastoa itsenäisesti erityökaluja käyttäen. Kannustetaan rohkeuteen ja luovuuteen kielenkäytössä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissakäsitellään myös mielipiteitä.	L4	Opitaan ilmaisemaan mielipiteitä omaan elämänpiiriinliittyvissä tilanteissa.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä,kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	L4, L6	Harjoitellaan oman viestin selittämistä ja muotoilua toisinsanoin, kun puhekumppani ei ymmärrä.

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaakulttuurienvälistä viestintää.	L2	Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niihin liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla jalukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita.	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin ja yleistietoon liittyvien puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkintaa. Harjoitellaan pääkohtien löytämistä laajemmistakin teksteistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen.	L5, L6	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaan lisää englannin keskeisiä fraaseja ja idiomeja.Vahvistetaan idiomaattisten ilmausten tuntemusta ja harjoitellaan niiden käyttöä puheessa ja kirjallisessa viestinnässä. Syvennetään englannin ääntämisen tuntemusta ja opitun soveltamista uusissa tilanteissa.

Vuosiluokka 9

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvojaantaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä.	L1, L2	Syvennetään ja jaetaan tietoa englannin eri varianteista ja maista,joissa englanti on yhteiskunnan keskeisin käytetty kieli. Otetaan selvää näiden maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä,jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista.	L1, L2	Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet, joita englannin kielen osaaminen avaa hänen omiinkiinnostuksen kohteisiin liittyen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissäsekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	L1, L3	Syvennetään kielitiedollista osaamista sana-, lause- ja tekstitasolla.
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisestija yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintäon viestin välittyminen.	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita jakokeillaan erilaisia oppilaita motivoivia tapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä. Ymmärretään teknologian merkitysomassa kielen opiskelussa. Oppilaat arvioivat itseään ja antavatpalautetta toisilleen kannustavassa ilmapiirissä.

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaaluovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.	L1	Vahvistetaan oppilaan käsitystä itsestään aktiivisena, oma-aloitteisena kielenoppijana. Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet, joita englannin kielen osaaminen avaa tulevaisuuteen liittyen.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä.	L4	Opitaan perustelemaan mielipiteitäja kommunikoimaan keskustelukumppania arvostavalla tavalla.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä,kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä.	L4, L6	Opitaan olemaan aloitteellinen puhekumppani ja käyttämään viestinnässä sekä kielellisiä keinoja että eleitä ja kehonkieltä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaakulttuurienvälistä viestintää.	L2	Vahvistetaan taitoa viestiä tilanteeseen sopivalla tavalla.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla jalukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita.	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin ja yleistietoon liittyvienpuhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkintaa. Opitaan löytämään pääkohdat ja tärkeitä yksityiskohtia laajemmistakin konteksteista, esim.
		mainokset, tv-sarjat, artikkelit, novellit, romaanit.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttuaettä kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen.	L5, L6	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaan lisää englannin keskeisiä fraaseja jaidiomeja. Vahvistetaan idiomaattisten ilmausten tuntemusta ja harjoitellaanniiden käyttöä puheessa ja kirjallisessa viestinnässä. Syvennetään englannin ääntämisentuntemusta ja opitun soveltamista uusissa tilanteissa.

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1	Oppilas oppii tuntemaan englannin kielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat	S1	Oppilas oppii löytämään englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta.	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista							
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään englannin kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan englannin kieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta	S2	Oppilas oppii asettamaan	Tavoitteiden asettaminen,	Oppilas osaa käyttää joitakin	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä	Oppilas osaa käyttää	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle

asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		tavoitteita kielten opiskelulleen ja reflektoimaan oppimisprosessiaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	opiskelustrategioiden hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**	**Taitotaso B1.1/B1.2**
T6 rohkaista	S3	Oppilas oppii	Vuorovaikutus	Oppilas selviytyy	Oppilas selviää	Oppilas pystyy	Oppilas pystyy

oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemuksen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä		toimimaan aktiivisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	erilaisissa tilanteissa	monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Oppilas oppii olemaan aloitteellinen vuorovaikutustilanteissa. Oppilas oppii käyttämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin

							ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Oppilas oppii tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä. Hän oppii käyttämään kieltä kulttuurien välisessä viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**	**Taitotaso B1.1/B1.2**
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta	Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta

tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita				Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso B1.1**	**Taitotaso B1.1/B1.2**
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen englannin kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa

monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen				ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Ranska ja saksa, A -oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, jajokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä.Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelleja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja ohjaamista kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseenmoninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa vahvistetaan tarjoamalla mahdollisuuksia valita itseä kiinnostavia tekstejä ja työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintätekniikka tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetuksen tulee vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttääniitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten januorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa.

Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajankielenkäyttöön. Oppilas osaa myös hakea osaamillaan kielillä tietoa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden jadraaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellämyös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä.

Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyydenavulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.

Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaantukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa- alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuunsuomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia

ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

llmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainenoppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevanttejaasioita.

Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa. Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimistamenetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

Laaja-alainen osaaminen

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Ohjataan oppilaita asettamaan omia kysymyksiä ja hakemaan niihin vastauksiaitsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.

Vahvistetaan oppilaan taitoa löytää tarkoituksenmukaisia kohdekielisiä toimintaympäristöjäja apuvälineitä.

Opitaan käyttämään kielitiedon käsitteitä systemaattisesti ja vertailemaan tuttuja kieliäniiden avulla.

Harjoitellaan päättelemään säännönmukaisuuksia ja soveltamaan sääntöjä kielenoppimisessa.

Opitaan tunnistamaan omat vahvuudet ja haasteet kielenoppijana ja asettamaan omiatavoitteita.

Ohjataan oppilaita asettamaan omia kysymyksiä ja hakemaan niihin vastauksiaitsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa

Tuetaan oppilaan kasvua aktiiviseksi ja oma-aloitteiseksi kielen oppijaksi.Ohjataan oppilasta käyttämään kieltä myös vapaa-ajan yhteyksissä.

Ymmärretään kielen osaamisen merkitys jatko-opintojen ja työn kannalta.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Ymmärretään viestinnän kulttuurisidonnaisuus.

Oppilaille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja sitä kautta erikulttuurien vertailuun.

Syvennetään taitoa toimia vuorovaikutustilanteissa kulttuuriin sopivalla tavalla.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Kielitiedon käsitteitä harjoitellaan yhteistoiminnallisesti. Kehitetään sosiaalisia taitoja esim. vertaisoppimisen kautta.

Opetellaan käyttämään kielitiedon käsitteitä kielenopiskelun tukena. Syvennetään kielitiedon käsitteiden käyttöä kielen oppimisen apuna.

L4 – Monilukutaito

Harjoitellaan kohdekulttuuriin sopivien viestintästrategioiden käyttöä. Harjoitellaan itsensä ilmaisemista erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä.

Ymmärretään, että viestinnän keinot vaihtelevat tavoitteen ja kontekstin mukaan.

Opitaan viestintästrategioita monipuolisen, myös autenttisen, materiaalin kautta.

Harjoitellaan viestintästrategioita (tuottamisstrategiat, välttämisstrategiat, saavutusstrategiat, vuorovaikutusstrategiat) erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä.

Kriittistä lukutaitoa kehitetään edelleen oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissayhteyksissä.

Harjoitellaan tekstien tulkintataitoja oppilaille merkityksellisissä yhteyksissä.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Hyödynnetään teknologiaa apuvälineenä omassa tuottamisessa.Käytetään teknologiaa yhteistoiminnallisessa tuottamisessa.

Vuosiluokan 7 A-kielen tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään.	L1, L2	Pohditaan kielen ja kulttuurin suhdetta(esim. kulttuurin vaikutus sanastoon). Kerrataan kohdekielen levinneisyys ja sen syyt.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotkalaajentavat oppilaan maailmankuvaa.	L1, L2	Laajennetaan autenttisten toimintaympäristöjen tuntemusta. Hyödynnetään blogeja, sähköpostiviestintää sekä erilaisia foorumeita verkossa. Hyödynnetään Helsingissä toimivia kohdekielisiä urheiluseuroja, yhdistyksiäja erilaisia kulttuuri-toimijoita.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	L1, L3	Vahvistetaan kielitiedon peruskäsitteidenhallintaa ja ymmärretään niiden merkitys kohdekielen opiskelun kannalta. esim. luokittelut, sanaluokat, aikamuodot.
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita,hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita ja kokeillaan erilaisia oppilaita motivoivia tapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä.

vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.		Ymmärretään teknologianmerkitys omassa kielen opiskelussa. Harjoitellaan yhdessä oppimisen taitoa jakannustavaa vuorovaikutusta ryhmässä.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaaluovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia.	L1	Tutustutaan erilaisiin oppimisympäristöihin ja opitaan löytämään tarkoituksenmukaisia työkaluja oppimisen tueksi.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteitasekä toimimaan niissä aloitteellisesti.	L4	Harjoitellaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa tarvittavia rakenteita ja fraaseja, lähtökohtana oppilaan oma elämänpiiri, ja harjoitellaanniiden soveltamista uusissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnänkeinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota.	L4, L6	Kannustetaan rohkeuteen sellaisissakin viestintätilanteissa, joissa ei ymmärrä kaikkea. Opitaan pyytämään selvennystäja toistoa.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiotakulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	L2	Vertaillaan Suomen ja kohdekielistenmaiden erilaisia, kulttuurisidonnaisia viestintätapoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjatakäyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä.	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin liittyvien puhuttujen jakirjoitettujen tekstien tulkintaa. Harjoitellaan avainsanojen löytämistäliittyen esim. kotiin, perheeseen, harrastuksiin
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaapuhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	L5, L6	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaan lisää kohdekielenkeskeisiä fraaseja ja idiomeja. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjä ja niiden soveltamista uusissa tilanteissa.

Vuosiluokan 8 A-kielen tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä.	L1, L2	Syvennetään tuntemusta kielen jakulttuurin suhteesta. Tutkitaan kohdekielen asemaa nykymaailmassa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.	L1, L2	Ohjataan oppilasta valitsemaan itseään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä esim. oman harrastuksensa piiristä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, mitensamoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensatukena.	L1, L3	Syvennetään kielitiedon käsitteidenhallintaa ja opitaan vertailemaan niiden avulla eri kieliä.
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita jakokeillaan erilaisia oppilaita motivoivia tapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä.
vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestinvälittyminen.		Ymmärretään teknologian merkitysomassa kielen opiskelussa. Harjoitellaan itsearviointia, vertaisarviointia sekä kannustavanpalautteen antamista toiselle.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaaluovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan.	L1	Opitaan laajentamaan sana- ja ilmaisuvarastoa itsenäisesti eri työkaluja käyttäen. Kannustetaan rohkeuteen ja luovuuteen kielenkäytössä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekätoimimaan niissä aloitteellisesti.	L4	Opitaan ilmaisemaan mielipiteitäoppilaan omaan elämänpiiriin liittyvissä tilanteissa. Oman harrastuksen esittely (laajemmin kuin ala-asteella), kuten

		esim. jalkapalloharrastuksen edut.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota.	L4, L6	Harjoitellaan oman viestin selittämistä ja muotoilua toisin sanoin, kun puhekumppani ei ymmärrä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiotakulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista.	L2	Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niihin liittyviäkulttuurisia piirteitä.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä,joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin ja yleistietoon liittyvien puhuttujen ja kirjoitettujentekstien tulkintaa. Harjoitellaan pääkohtien löytämistälaajemmistakin teksteistä, jotka liittyvät omaan kouluun, Helsinkiin ja Suomeen.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiinja ääntämisen perussääntöihin.	L5, L6	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaanlisää kohdekielen keskeisiä fraaseja ja idiomeja. Vahvistetaan idiomaattisten ilmausten tuntemusta ja harjoitellaan niiden käyttöä puheessa ja kirjallisessa viestinnässä.

		Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjä ja niiden soveltamista uusissa tilanteissa.Harjoitellaan intonaatiota.

Vuosiluokan 9 A-kielen tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvojaja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään.	L1, L2	Syvennetään ja jaetaan tietoa kohdekielen eri varianteista ja maista, joissa kohdekieli on yhteiskunnan keskeisin käytetty kieli. Otetaan selväänäiden maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotkalaajentavat oppilaan maailmankuvaa.	L1, L2	Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet, joita kohdekielen osaaminen avaa hänen omiin kiinnostuksen kohteisiin liittyen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitäoppimisensa tukena.	L1, L3	Syvennetään kielitiedollista osaamistasana-, lause- ja tekstitasolla.
Kielenopiskelutaidot		

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita,hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	L1, L3	Opitaan asettamaan tavoitteita ja kokeillaan erilaisia oppilaita motivoiviatapoja oppia kieltä itsenäisesti ja yhteistyössä. Ymmärretään teknologian merkitys omassa kielen opiskelussa. Oppilaat arvioivat itseään ja antavat palautetta toisilleen kannustavassa ilmapiirissä.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittääelinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan.	L1	Vahvistetaan oppilaan käsitystä itsestään aktiivisena, oma-aloitteisenakielenoppijana. Ohjataan oppilasta näkemään mahdollisuudet, joita kohdekielen osaaminen avaa tulevaisuuteen liittyen.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutustilanteissa		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteitasekä toimimaan niissä aloitteellisesti.	L4	Opitaan perustelemaan mielipiteitä ja kommunikoimaan keskustelukumppaniaarvostavalla tavalla.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota.	L4, L6	Opitaan olemaan aloitteellinen puhekumppani ja käyttämään viestinnässä sekä verbaalisia keinojaettä eleitä ja kehonkieltä.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiotakulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden jaasenteiden esiin tuomista.	L2	Vahvistetaan taitoa viestiä tilanteeseensopivalla poliittisesti korrektilla tavalla.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjatakäyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä.	L4	Harjoitellaan oppilaan omaan elämänpiiriin ja yleistietoon liittyvienpuhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkintaa. Opitaan löytämään pääkohdat ja tärkeitäyksityiskohtia laajemmistakin konteksteista, kuten. mainokset, tv-sarjat, artikkelit, novellit, romaanit.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaapuhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin.	L5, L6	Laajennetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa ja opetellaan lisää kohdekielenkeskeisiä fraaseja ja idiomeja. Vahvistetaan idiomaattisten ilmaustentuntemusta ja harjoitellaan niiden käyttöä puheessa ja kirjallisessa viestinnässä. Harjoitellaan ääntämisen perussääntöjäja niiden soveltamista uusissa tilanteissa. Harjoitellaan intonaatiota.

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen asemaan ja variantteihin liittyviä arvoja. Hän oppii kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kulttuurien välistä toimintakykyään.	Kielen asemaan ja variantteihin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurien välinen toimintakyky	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä sisältöjä ja	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen kohdekieltä käyttämällä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöis	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristö	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä,	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja

toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa		, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa.		tä, joissa voi käyttää kohdekieltä.	jä, jotka edistävät hänen oppimistaan.	jotka edistävät hänen oppimistaan.	toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on ja miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä, sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Oppilas oppii löytämään kohdekielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kohdekieltä muihin kieliin. Hän oppii käyttämään kohdekielen kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Kielenopiskelutaidot							
T4 rohkaista oppilasta asettamaan	S2	Oppilas oppii asettamaan tavoitteita kielten	Tavoitteiden asettaminen, opiskelustrategioi	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia

tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		opiskelulle ja reflektoimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Hän käyttää erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat. Oppilas oppii tapoja toimia vuorovaikutuksessa rakentavasti.	den hyödyntäminen, oppimisen reflektointi ja vuorovaikutuksessa toimimisen tapojen hahmottaminen	kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.	kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.	kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Oppilas oppii soveltamaan ja kehittämään kielitaitoaan itsenäisesti myös koulun päätyttyä. Hän oppii hyödyntämään ympäristönsä kielellisiä virikkeitä. Oppilaalle kehittyy luottamus itseensä kielenoppijana.	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso A2.2/B1.1**
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia	S3	Oppilas oppii toimimaan jokapäiväisissä viestintätilanteissa	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista,	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä	Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä

jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti		aloitteellisesti.		rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti viestintätilanteessa. Hän oppii hyödyntämään viestintästrategioita.	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekieltä kulttuurisesti sopivalla tavalla viestinnässä.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä	Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti

viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista				sosiaalisissa kontakteissa.	puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**	**Taitotaso A2.2/B1.1**
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Hän oppii tekstien ymmärtämisstrategioita.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä

					tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.		asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**	**Taitotaso A2.2**
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kohdekielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.	Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

Espanja, ranska, saksa tai venäjä, valinnainen B2 -oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, jajokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä.Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelleja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja ohjaamista kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseenmoninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa vahvistetaan tarjoamalla mahdollisuuksia valita itseä kiinnostavia tekstejä ja työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintätekniikka tarjoaa luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetuksen tulee vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttääniitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten januorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa.

Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajankielenkäyttöön. Oppilas osaa myös hakea osaamillaan kielillä tietoa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaantukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa- alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuunsuomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista

arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen B2-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvän tavoitteen seitsemän (T7) arvosanassa 7 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.1 ja A1.2 välitasoksi A1.1/A1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

llmiöpohjainen oppiminen

Vieraat kielet tarjoat hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ilmiöpohjainen oppiminen käsitetään oppimisen ja opetuksen yhtenä menetelmänä. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, muuta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti relevantteja asioita. Ilmiöoppimisen aiheena ja kohteena on aito, todellisesta maailmasta nouseva ilmiö. Käsiteltävä ja tarkasteltava ilmiö on ajankohtainen ja sillä on merkitystä oppijoiden maailmassa. Oppimisprosessi on ohjattu oppimistehtävin, jotka ohjaavat oppijan oppimistamenetelmällisesti ja edistävät oppijan oppimisprosessia.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Vahvistetaan oppilaan kielitietoon liittyviä ajattelun taitoja harjoittelemalla kielellistä päättelykykyä ja yhteyksien tekemistä uuden kielen ja aiemmin opittujen kielten välillä.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Tutustutaan Helsingin tarjontaan kotikansainvälisyyden kannalta.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Ymmärretään säännöllisen harjoittelun merkitys uuden kielen oppimisessa. Opitaanottamaan vastuuta oppimisesta ja opiskelun suunnittelusta. Vahvistetaan oppilaan valmiuksia erilaisten teknologisten ympäristöjen hyödyntämiseen myös uudessa oppiaineessa.

L4 – Monilukutaito
Harjoitellaan monilukutaidon tavoitteita opiskelemalla vuorovaikutuksen erityispiirteitä verrattuna omaan kulttuuriin, esimerkiksi erilaiset tavat, eleet, vuorovaikutussäännöt, kohteliaisuus arkisessa vuorovaikutuksessa. Kielten rekistereihin liittyen opetellaan esimerkiksi sinuttelun ja teitittelyn ero. Tutustutaan ei-kielellisen viestinnän merkitykseenkohdekulttuurissa, esim. erilaiset tervehtimistavat (kättely, poskisuukot jne.).

Käytetään oppimisen mallina monipuolisesti erilaisia tekstityyppejä ja lähteitä (kuvat, yksinkertaiset dialogit, laulut, videot jne.) tavoitetasolle soveltuen. Voidaan hyödyntääkielitaitoa kansainvälisessä kanssakäymisessä tvt:n avulla (blogit, keskusteluryhmät, omien tuotosten tekeminen yhdessä

verkossa jne.). Tutustutaan eri tekstityyppeihin jaopitaan hyödyntämään niitä oppimisen tukena. Tulkitaan erilaisia, arkielämään liittyviätekstityyppejä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan autenttisia tekstejä (ravintolan ruokalistat, aikataulut, mainokset, säätiedotukset, kyltit jne.).

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Käytetään tvt:n tarjoamia mahdollisuuksia suullisen ilmaisun harjoittelussa ja senarvioinnissa (ääntämisen mallintaminen erilaisilla sovelluksilla, äänitykset).

Kirjoittamista harjoitellaan myös sähköisesti ja verkossa olevia apuvälineitä käyttäen.Syvennetään jo opittuja tvt-taitoja tekstien tuottamisessa koulussa ja kotona.

Harjoitellaan sähköisten sanakirjojen ja käännössovellusten käyttöä kriittisesti. Tiedonhaussa osaa kyseenalaistaa lähteen luotettavuuden ja tarkistaa tietoja useammastalähteestä.

Vuosiluokalle 8 soveltuvat tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukeaoppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	L1, L2, L4	Tutkitaan opiskeltavan kielen luonteenomaisia piirteitä ja vertaillaan sitä aiemmin opiskeltuihinkieliin; muodostetaan käsitys lähisukukielistä ja kielen levinneisyydestä. Pohditaan ennakkokäsityksiä kohdekieleen ja -kulttuuriin liittyen.
S2 Kielenopiskelutaidot		

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapojaoppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myösoppituntien ulkopuolella	L3	Pohditaan, miten parhaiten opitaan uutta kieltä jakokeillaan erilaisia oppimisstrategioita. Mietitään, missä itse voisi käyttää uutta kieltä koulun ulkopuolella. Pohditaan, miten kohdekielinäkyy omassa arjessa. Annetaan vinkkejä siitä, mistä oppilas voi oppia kieltä myös koulun ulkopuolella (musiikki, tv-sarjat,elokuvat jne.). Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan javastaanottamaan palautetta.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäensuullista ja kirjallista vuorovaikutusta	L4	Harjoitellaan puhutun ja luetun tekstin ymmärtämistä ja puhumista epämuodollisissa tilanteissa. Aihepiirit keskittyvät oppilaan kaikkeinlähimpään piiriin, esimerkiksi itsestä ja perheestä kertominen. Harjoitellaan hyvin lyhyiden, yksinkertaistenlauseiden kirjoittamista sekä uudelle kielelletyypillisiä äänteitä ja intonaatiota.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	L4	Harjoitellaan alusta asti ilmaisemaan itseä rohkeasti vähäiselläkin kielitaidolla. Opitaan yksinkertaisimmat puheviestintään liittyvätstrategiat (huomion pyytäminen, jotta voi kysyä jonkun yksinkertaisen tiedon; avun pyytäminen keskustelussa jne.). Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota jamuita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti.

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvienilmausten tuntemustaan	L4, L6	Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä oppilasta lähellä olevissa tilanteissa, esimerkiksiluokassa, tai yksinkertaisissa matkailutilanteissa esimerkiksi ravintolassa.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaanikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettujatekstejä	L4	Opetellaan puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monista aiheista (esim. minä itse, koulu, perhe, harrastukset). Aiheita voidaan valita myös yhdessä.
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksiaharjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	L5	Harjoitellaan puhumista ja kirjoittamista hyvin yksinkertaisissa, oppilasta lähellä olevista aihepiireistä, kiinnittäen huomiota ääntämiseen.

Vuosiluokalle 9 soveltuvat tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**.aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisenkielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn,	L1, L2, L4	Tutkitaan opiskeltavan kielen luonteenomaisia piirteitä ja vertaillaan sitä aiemmin opiskeltuihinkieliin; muodostetaan käsitys lähisukukielistä jakielen levinneisyydestä.

uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä		
S2 Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	L3	Kartoitetaan parhaita tapoja oppia kieltä. Harjoitellaan rakentavan palautteen antamistaja vastaanottamista.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa – Taitotaso A1.3		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitellaeri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	L3, L5	Laajennetaan puhutun ja luetun tekstin ymmärtämistä tarpeen mukaan, kielestä riippuen, muodollisempaan kielenkäyttöön (esim. teitittely erilaisissa vuorovaikutustilanteissa). Aihepiirit voivat käsitellä harrastuksia, vapaa-aikaa ja elämääkohdekielisissä maissa.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	L4	Tutustutaan erilaisista aihepiireistä kertoviinteksteihin, joiden valinnassa huomioidaan opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvienilmausten tuntemustaan	L4, L6	Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä muodollisemmissa arkipäivän tilanteissakohdekulttuurissa soveliaalla tavalla.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä – Taitotaso A1.3		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostaviapuhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	L4	Valitaan yhdessä tavoitetasolle sopivia tekstejä, huomioiden kohdekielen monimuotoisuus sekä oppilaiden kiinnostuksenkohteet. Tutustutaan sanatasolla kielen erilaisiinvariantteihin kohdekielissä maissa.
S3 kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä – Taitotaso A1.3		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoistapuhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	L5	Harjoitellaan omaa tuottamista tutuista aiheista,tavoitteena pienet arkipäivään liittyvät keskustelut ja pienet kirjalliset viestit.

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen							
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde hänen aiemmin opiskelemiinsa kieliin ja tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Oppilas oppii tuntemaan kohdekielen suhteen muihin kieliin. Hän oppii tuntemaan kohdekielen kielialuetta sekä kulttuureita ja elämänmuotoja. Oppilas oppii kehittämään kielellistä päättelykykyään ja monikielisyyttään.	Kohdekielen suhde muihin kieliin, kielialueen ja siihen liittyvien kulttuurien ja elämänmuotojen tunteminen, kielellinen päättely ja monikielisyys	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.
Kielenopiskelutaidot							
T2 rohkaista oppilasta näkemään	S2	Oppilas oppii löytämään mahdollisuuksia	Jatkuvan kielenopiskelun valmiuksien ja	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen

opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella		käyttää kohdekieltä myös koulun päätyttyä. Oppilas oppii käyttämään erilaisia tapoja oppia kieliä ja löytää niistä itselleen tehokkaimmat.	opiskelustrategioiden kehittyminen	mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.	taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Oppilas oppii toimimaan erilaisissa suullisissa ja kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa.	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Oppilas oppii hyödyntämään kielellisiä viestintästrategioita	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen,	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja.	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään

		vuorovaikutustilanteissa.		sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Oppilas oppii käyttämään kohdekielelle ja kielialueen kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia.	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**	**Taitotaso A2.1**
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Oppilas oppii tulkitsemaan erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä	**Taitotaso A1.1**	**Taitotaso A1.1/A1.2**	**Taitotaso A1.2**	**Taitotaso A1.3**

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Oppilas oppii ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti käyttäen kielen keskeistä sanastoa ja keskeisiä rakenteita. Hän oppii ääntämään ymmärrettävästi.	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.	Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

10. MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua sekä vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä.

Kehitetään oppilaiden kykyä käsitellä tietoa, mallintaa sitä matemaattisesti ja ratkaistaongelmia. Syvennetään algoritmista ajattelua. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään.

Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus eteneesystemaattisesti. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Tarkoituksena on kehittää myös viestintä-,vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja: oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä.

Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavatvastuuta omasta oppimisestaan. Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Opetuksen lähtökohdiksi valitaan oppilaita kiinnostavia aiheita, ilmiöitä ja niihin liittyviä ongelmia. Matematiikan opetuksessa käytetään mahdollisuuksien mukaan vaihtelevia työtapoja ja lähestytään ongelmia käytännönläheisesti. Oppilaita rohkaistaan käyttämäänajattelua tukevia piirroksia ja välineitä.

Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten

taulukkolaskentaa ja Dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaanasioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä.

Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin. Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamallaheille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearvioinnissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Matematiikka ja ilmiöoppiminen

Matematiikka oppiaineena on luontevasti yhdistettävissä eri ilmiöihin ja muihin oppiaineisiin.Ilmiöitä voidaan mallintaa matematiikan avulla ja ilmiöitä voidaan lähestyä kaikkien sisältöjen kuten geometrian, tilastotieteen, prosenttilaskennan, funktioiden ja todennäköisyyksien kautta. Ilmiöoppiminen mahdollistaa matematiikan soveltamisen ja luovan matemaattisen ajattelun.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Ajattelutaidot matematiikan opiskelussa ovat laaja-alaista osaamista, jota oppilas tarvitsee ongelmanratkaisuun, päättelyyn ja päätöksentekoon, tiedon hallintaan, käyttämiseen, soveltamiseen sekä uuden tiedon luomiseen.

Oppilaita kannustetaan rohkeaan innovatiiviseen ja uutta luovaan ajatteluun.

Oppilaat voivat käyttää kuvittelukykyään ja oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti.

Opiskelussa painotetaan erilaisten ajattelun taitojen harjoittelua, jolloin opiskeltava tietosisältö on väline taitojen kehittämiselle. Oppimisen iloa edistetään ja luovaa ajatteluavahvistetaan leikeillä, peleillä ja muilla toiminnallisilla työtavoilla.

Oppilas saa monipuolisesti palautetta koko oppimisprosessin ajan ja taitojen kehittyminentehdään näkyväksi.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Oppilaat oppivat argumentoimaan ja esittämään mielipiteensä rakentavasti ja tarkastellaasioita ja tilanteita eri näkökulmista.

Oppilaat saavat rohkeutta esiintyä eri tilanteissa ja olla luovia. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekämusiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun.

Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

L4 – Monilukutaito

Matemaattiseen monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja kuten peruslukutaito, kirjoitustaito, numeraalinen lukutaito, kuvanlukutaito, medialukutaito ja digitaalinen lukutaito.

Laajaan tekstikäsitykseen perustuen tietoa voidaan tuottaa ja esittää sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen.Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella:

- tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteiden ja keskeistenkäsitteiden ymmärtäminen sekä käytännön tietoteknologisten taitojen kehittäminen
- tieto- ja viestintäteknologian vastuullinen, turvallinen ja ergonominen käyttö
- tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen tiedonhallinnassa sekä tutkivassa jaluovassa työskentelyssä
- tieto- ja viestintäteknologiaa käyttö vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa

Tieto- ja viestintäteknologian avulla oppilaat voivat tehdä omia ajatuksiaan, ideoitaan jaoppimistaan näkyväksi sekä kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaat oppivat miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä jayhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys
Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti sekä kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja,asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä.
Tavoitteena on auttaa oppilasta oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkitys, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oma vastuu yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voioppia vain harjoittelemalla.

Opetus tarjoaa mahdollisuuden luovuuteen ja uusien innovaatioiden ja ideoiden kehittelyyn janiiden toteutukseen. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua.

Matematiikkapainotusluokat

Matematiikkapainotusluokille valitaan oppilaat pääsykokeen perusteella. Matematiikkapainotukseen sisältyy koko vuosiluokkien 7-9 opintokokonaisuus, sillä erolla, että seuraavaksi kuvatut ylöspäin eriytettävät sisällöt sisältyvät kaikkien matematiikkapainotusluokkien oppilaiden oppimäärään. Päättöarviointi suoritetaan yhteisinopetushallituksen määrittelemin kriteerein.

Matematiikkapainotusluokkien oppilaat opiskelevat matematiikkaa yhden vuosiviikkotunnin enemmän kuin muut oppilaat. Matematiikkapainotusluokkien oppilaiden opintoihin sisältyy ylöspäin eriyttävien oppisisältöjen lisäksi tavallista haastavampia tutkimustehtäviä sekä mahdollisuus lukiokurssien suorittamiseen jo peruskouluopintojen aikana. Tarkoituksena ontaata hyvät jatko-opintoedellytykset lukion matematiikan laajaa oppimäärää varten.

Vuosiluokan 7 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet

Tähdellä (*) merkityt sisältöalueet voidaan opiskella joustavasti millä tahansa vuosiluokista7-9.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.	L1, L3, L5	S1, S2, S3, S4, S5 S6*
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien.	L3, L7	S1, S2, S3, S4, S5, S6*
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	L1, L4	S1, S2, S3, S4, S5, S6 *
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti.	L1, L2, L4, L5	S1, S2, S3, S4, S5, S6 *
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä.	L1, L3, L4, L5, L6	S1, S2, S3, S4, S5, S6 *
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	.3, L4, L6,L7	S1, S2, S3, S4, S5, S6*
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa jaympäröivässä yhteiskunnassa.	1, L2, L3, L4, L5, L6, L7	S1, S2, S3, S4, S5, S6 *
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun.	L1, L4, L5	S1, S4, S6*
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa.	L5	S1, S2, S3, S4, S5, S6*
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa.	L1, L3, L4	S1, S2
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	L1, L4	S2
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin.	L1, L4	S2
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta.	L1, L3, L6	S2, S6*
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan.	L1, L4	S3, S4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista.	L1, L4, L5	S3 S4
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä.	L1, L4, L5	S5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaisen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia.	L1, L4, L5	S5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia.	L1, L4	S5
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä.*	L3, L4, L5	S6*
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen.	L1, L4, L5, L6	S1

S1 – Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista, loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.

Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.

S2 – Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla, tutustutaan vastaluvun ja käänteisluvun käsitteisiin.

Perehdytään lukujen jaollisuuteen, syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista.

Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvuilla. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on luonnollinen luku.

Ylöspäin eriyttäminen:

Tutustutaan itseisarvon käsitteeseen, opitaan jakamaan luku alkutekijöihin ja tutustutaan alkutekijäesitykseen sekä tutustutaan potensseihin, joiden kantaluku on kokonaisluku.

S3 – Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen.

Ylöspäin eriyttäminen:

Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja.

S4 – Funktiot

Perehdytään funktion käsitteeseen.

S5 – Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Tutustutaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteisiin, * lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan jalaajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

Ylöspäin eriyttäminen:

Harjoitellaan geometrista konstruointia harpilla ja viivaimella tai dynaamisella geometriaohjelmistolla.

S6 – Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys*

Syvennetään tiedon keräämisen, jäsentämisen ja analysoimisen taitoja. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani, tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaanerilaisia diagrammeja sekä lasketaan todennäköisyyksiä.

Vuosiluokan 8 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet

Tähdellä (*) merkityt sisältöalueet voidaan opiskella joustavasti millä tahansa vuosiluokista7-9.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamustamatematiikan oppijana	L1, L3,L5	1, S2, S3, S4, S5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	L3, L7	S1, S2, S3, S4, S5
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiäyhteyksiä	L1, L4	1, S2, S3, S4, S5
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	L1, L2, L4, L5	S1, S2, S3, S4, S5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	.3, L4, L5,L6	1, S2, S3, S4, S5
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	.3, L4, L6,L7	, S2, S3,, S4 S5
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa jaympäröivässä yhteiskunnassa	1, L2, L3, L4, L5, L6, L7	1, S2, S3, S4, S5
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekäopastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	L1, L4, L5	S1, S4

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	L5	1, S2, S3, S4, S5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	L1, L3, L4	S1, S2
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	L1, L4	S2
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin	L1, L4	S2
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	L1, L3, L6	S2
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämäänyhtälönratkaisutaitojaan	L1, L4	S3 ,S4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	L1, L4, L5	S3, S4
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	L1, L4, L5	S5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseenkolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	L1, L4, L5	S5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	L1, L4	S5
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaansoveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	L1, L4, L5, L6	S1

S1 – Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista sekä loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.

Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella.

S2 – Luvut ja laskutoimitukset

Laajennetaan lukualuetta reaalilukuihin, syvennetään potenssin käsitettä (eksponenttina kokonaisluku) ja tutustutaan potenssin laskusääntöihin. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen.

Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä, * varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemistaja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti.

Ylöspäin eriyttäminen:

Tutustutaan kymmenpotenssimuotoihin.

S3 – Algebra

Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua, harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitäja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 – Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Piirretään suoriakoordinaatistoon. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. *

S5 – Geometria S5:

Harjoitellaan laskemaan ympyrän kehän pituus ja pinta-ala. Lisäksi opitaan laskemaan ympyrän kaaren pituus ja sektorin pinta-ala, vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta sekä -käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita*

Ylöspäin eriyttäminen:

Opitaan kehäkulma ja keskuskulma sekä tutustutaan *Thaleen* lauseeseen.

Vuosiluokan 9 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ja sisältöalueet
Tähdellä (*) merkityt sisältöalueet voidaan opiskella joustavasti millä tahansa vuosiluokista 7-9.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	**L1, L3, L5**	**1, S2, S3, S4, S5**
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	**L3, L7**	**1, S2, S3, S4, S5**
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	**L1, L4**	**1 S2 S3 S4 S5**
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	**L1, L2, L4, L5**	**1, S2, S3, S4, S5**
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	**.3, L4, L5,L6**	**1, S2, S3, S4, S5**
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	**L1, L3, L4, L6, L7**	**S1, S2, S3, S4**
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa jaympäröivässä yhteiskunnassa	**1, L2, L3, L4, L5, L6, L7**	**1, S2, S3, S4, S5**
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	**L1, L4, L5**	**S1, S4**
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	**L5**	**1, S2, S3, S4, S5**
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	**L1, L3, L4**	**S1, S2**
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	**L1, L4**	**S2**

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin	**L1, L4**	**S2**
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	**L1, L3, L6**	**S2**
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	**L1, L4**	**S3, S4**
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	**L1, L4, L5**	**S3, S4**
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	**L1, L4, L5**	**S5**
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaisen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	**L1, L4, L5**	**S5**
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	**L1, L4**	**S5**
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	**L1, L4, L5, L6**	**S1**

S1 – Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista sekä loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Vahvistetaan oppilaan päättelykykyä ja taitoa perustella. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. * Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä, * syvennetään algoritmista ajattelua. * Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä, * sovelletaan itse tehtyjä ja valmiita tietokoneohjelmia. *

Ylöspäin eriyttäminen:

Tutustutaan propositiologiikkaan ja predikaattilogiikan alkeisiin.

S2 – Luvut ja laskutoimitukset

Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa ja vahvistetaan ymmärrystä lukujoukoista (reaaliluvut, rationaali- ja irrationaaliluvut, kokonaisluvut ja luonnolliset luvut).

Ylöspäin eriyttäminen:

Syvennetään jaollisuuden käsitettä ja tutustutaan lukuteorian alkeisiin.

S3 – Algebra

Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.

Ylöspäin eriyttäminen:

Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä.

S4 – Funktiot

Syvennetään funktion käsitettä, määritellään funktioiden nollakohtia. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktionkasvamista ja vähenemistä. Piirretään paraabeleja koordinaatistoon käsin tai dynaamisella geometriaohjelmistolla.

S5 – Geometria

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita, opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-alojaja tilavuuksia.

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, positiivista minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1–S6	Oppilas oppii tunnistamaan, mitkä asiat ja opiskelutavat motivoivat häntä. Oppilas pyrkii vahvistamaan positiivista minäkuvaansa ja itseluottamusta matematiikan oppijana.		*Ei vaikuta arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1–S6	Oppilas aloittaa työskentelyn, ylläpitää sitä ja arvioi, milloin työskentely on saatu päätökseen. Hän osallistuu omatoimisesti ryhmän toimintaan.	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.
Työskentelyn taidot							

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1–S6	Oppilas havaitsee ja ymmärtää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä. Hän osaa kuvailla, selittää ja soveltaa ymmärtämäänsä.	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1–S6	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan täsmällisesti eri ilmaisukeinoja käyttäen.	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittymisessä	S1–S6	Oppilas jäsentää ongelmia, tunnistaa niistä matemaattista informaatiota ja ratkaisee niitä hyödyntäen matematiikan menetelmiä.	Ongelmanratkaisu taidot	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1–S6	Oppilas arvioi ja kehittää matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas tunnistaa ja käyttää matematiikkaa eri ympäristöissä ja toisissa oppiaineissa sekä muotoilee ongelmia matematiikan kielelle.	Matematiikan soveltaminen	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Oppilas hankkii ja analysoi tietoa ja pohtii sen todenperäisyyttä ja merkitsevyyttä.	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1–S6	Oppilas soveltaa tarkoituksenmukaista teknologiaa matematiikan opiskelussa ja ongelmia ratkaistaessa.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet							
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja	S1, S2	Oppilas tekee päätelmiä ja laskelmia arjen toimintojensa tueksi. Hän rohkaistuu	Päättely- ja laskutaito	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaito	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja

päässälaskutaitoa sekä kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa		käyttämään päässälaskutaitoaan.		matemaattisia säännönmukaisuuksia.	matemaattisia säännönmukaisuuksia.	a.	soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Oppilas laskee peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas laskee samannimisten, positivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin	S2	Oppilas ymmärtää reaalilukujen algebrallisia, järjestys- ja tarkkuusominaisuuksia sekä tutustuu piihin ja neliöjuureen.	Lukukäsite	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön käsitteet ja kertoo niiden käytöstä eri tilanteissa. Hän laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän sekä muutos- ja vertailuprosentin.	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitoja	S3, S4	Oppilas ymmärtää tuntemattoman ja lausekkeen käsitteet sekä ratkaisee ensimmäisen asteen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöitä päättelemällä ja symbolisesti.	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelemällä tai symbolisesti.	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja	S3, S4	Oppilas laajentaa käsitystään muuttujista kahden muuttujan yhtälöihin	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää

tutustuttaa funktion käsitteeseen sekä ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista		ja piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajia. Oppilas tekee päätelmiä funktion ja sen kuvaajan välisestä yhteydestä.	tulkitseminen ja tuottaminen	koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.	saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.	käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.	yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Oppilas tuntee pisteen, suoran, kulman, janan ja puolisuoran käsitteet ja niihin liittyviä ominaisuuksia. Hän nimeää monikulmioita, tietää niiden ominaisuuksia ja laskee niiden piirejä. Oppilas ymmärtää symmetriaan ja yhdenmuotoisuuteen li ittyviä ominaisuuksia ja verrannollisuutta.	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisist a kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuu teen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisus sa.
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja	S5	Oppilas ymmärtää suorakulmaisen kolmion ominaisuuksia ja hyödyntää Pythagoraan lausetta	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa

ympyrään liittyviä ominaisuuksia		ja trigonometrisia funktioita. Oppilas tietää ympyrään liittyviä käsitteitä ja ominaisuuksia sekä osaa laskea ympyrän kehän pituuden.		kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.	kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.	sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.	ongelmanratkaisussa.
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Oppilas tietää avaruuskappaleisiin liittyviä nimityksiä ja ominaisuuksia. Hän osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja sekä kappaleiden tilavuuksia ja vaipan pinta-aloja. Hän soveltaa tietojaan käytännön tilanteisiin ja tekee pinta-alayksiköiden, tilavuusyksiköiden ja vetomittojen välillä muunnoksia.	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Oppilas hallitsee aineistojen keräämisen, luokittelun, analysoinnin ja raportoinnin. Hän lukee ja tulkitsee diagrammeja sekä tekee ennusteita niihin perustuen. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon sekä mediaanin ja tekee niiden perusteella päätelmiä. Oppilas määrittää klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden sekä ymmärtää niiden antamaa informaatiota.	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee ohjattuna klassisia todennäköisyyksiä.	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	Oppilas ymmärtää algoritmisen ajattelun periaatteita. Hän osaa lukea, kommentoida, tulkita, testata, suunnitella ja ohjelmoida pieniä ohjelmia, joilla ratkaistaan matemaattisia ongelmia.	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

11. BIOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä,kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta, kehittää luontosuhdetta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen motivoi, virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Konkreettiset työtavat, monipuolinen kuvien jadiagrammien käyttö, eriyttäminen, kielitietoinen opetus ja teknologian käyttö edistävät oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa kehitetään oppilaiden ajattelu-, oppimaan oppimisen-, ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitoja. Lisäksi harjoitellaan taitoja, jotka antavat valmiuksiabiologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka paikalliseen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksiavaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja oman globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian opetus jakautuu neljään sisältöalueeseen:

- Lähdemme luontoon!
- Mitä elämä on?
- Ihminen
- Yhteinen ympäristömme

Yksi sisältöalue käsitellään pääsääntöisesti yhdellä vuosiluokalla. Yhteinen ympäristömme –kurssi voidaan hajauttaa vuosiluokkien kesken ja toteuttaa oppiainerajat ylittävinä ilmiöpohjaisina projekteina.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Biologian opiskelussa keskeisintä on tutkiva oppiminen ja maastotyöskentely. Tavoitteena on,että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevissa oppimisympäristöissä, sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulosten tulkinnassa ja niiden esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saaerilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti erilaisia ilmiöitä sekä erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Biologian opiskelu on tekemällä oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaat tekevät havaintoja yksin ja yhdessä sekä tekevät tutkimuksia omista lähtökohdistaan. Käsitteiden avaaminen konkretian kautta ja monikanavaisuus auttavat kaikkia oppijoita.
Tunneilla ja kotitehtäväksi voidaan antaa erilaisia tehtäviä oppilaan oman taitotason mukaisesti. Materiaalin valinnassa kiinnitetään huomiota selkeään tekstiin ja kuvien runsaaseen käyttöön. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekätiedon liittäminen jo ennestään opittuun.

Lisäksi asiat voidaan opettaa monipuolisten esimerkkien avulla hyödyntäen oppilaiden kokemus- ja kulttuuritaustaa. Tämä auttaa myös suomen kielen opintojen alussa olevia oppilaita. Monelle oppilaalle saattaa olla hyödyksi myös käyttää rinnakkain omalla äidinkielellään olevaa sanastoa, selityksiä sekä havainnollistavia kuvia ja materiaalia myöstieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Oppilaan oppimisen arviointi

Biologiassa opiskellaan toiminnallisesti ja tutkivalla otteella erilaisissa oppimisympäristöissäja myös arviointia toteutetaan eri ympäristöissä. Biologian opintojen alussa oppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi.

Oppilaat osallistetaan arvioinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä sen kehittämiseen. Arvioinnissa painotetaan oppimisprosessia ja siinä keskitytään koko oppimisprosessin arviointiin ja monipuoliseen näyttöön. Prosessiarvioinnin lisäksi käytetään itsearviointia sekävertaisarviointia. Arviointi perustuu monipuolisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin ja oppimista ohjaaviin keskusteluihin.

Opiskeluprosessin aikana arvioidaan mm. kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, ideoiden laatua, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuunsaattamista. Arviointi dokumentoidaan niin, että oppilaan on helpposeurata arvosanansa kehittymistä. Näin arvioinnista tulee läpinäkyvää ja oikeudenmukaista.

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen

Ilmiöoppiminen biologiassa

Biologian opiskelu perustuu erilaisten ilmiöiden tutkimiseen. Biologian vuosiluokittaiset oppisisällöt on rakennettu monipuolisiksi ilmiökokonaisuuksiksi. Ilmiöitä tutkitaan monin eritavoin.

Biologian opiskelu mahdollistaa ilmiöiden opiskelun yli oppiainerajojen kaikkien oppiaineiden kanssa. Esimerkiksi kemiassa ja fysiikassa samanlaisia aiheita käsitelläänsuurilta osin samoilla vuosiluokilla, jolloin yhteistyötä on helpompi toteuttaa.

Kurssit jakautuvat eri vuosiluokilla seuraavasti:

- 7. luokalla *Lähde luontoon*
- 8. luokalla *Mitä elämä on?*

- 9. luokalla *Ihminen*

Yhteinen ympäristömme -kurssin asioita käsitellään mahdollisuuksien ja aihekokonaisuuksien mukaan eri vuosikursseilla sekä maantiedon tunneilla erityisesti 9. luokalla. Kukin opettaja noudattaa oman harkintansa mukaan tätä jaottelua.

Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Tutustutaan biologiaan oppiaineena ja siihen, miten biologiaa opiskellaan. Biologian opiskelussa on tärkeää havaintojen tekeminen mahdollisesti muuttuvassa ympäristössä, syy-seuraus-suhteiden tutkiminen ja ymmärtäminen.
Oppimisprosessi tehdään näkyväksi. Oppilaita ohjataan tutkimaan asioita eri näkökulmista ja tarkastelemaan omaa oppimistaan ja valintojaan kriittisesti sekä ymmärtämään niiden mahdollisia seurauksia.

Oppilaita innostetaan tieteelliseen ja luovaan ajatteluun sekä arvostamaan uuden oppimista. Harjoitellaan kasvien ja eläinten luokittelua.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Oppilas oppii esittämään ja perustelemaan omia mielipiteitään ja kuuntelemaan sekä kunnioittamaan muiden mielipiteitä.

Opiskelussa hyödynnetään oppilaiden monikulttuurisuutta ja korostetaan yhteistä ihmisyyttä.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Tutustutaan oman kehoon ja sen ominaisuuksiin. Tutustutaan oppilaan omiin mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan terveyteen ja tulevaisuuteen.

L4 – Monilukutaito
Kehitetään monilukutaitoa biologisten tekstien, kuvien, taulukoiden, kaavioiden ja ajankohtaisten uutisten sekä erilaisten oppimisympäristöjen avulla.

Opiskelussa harjoitellaan yksinkertaisten tutkimusten tekemistä, raportointia sekäympäristön tilan lukemista.

Opiskellaan argumentointi- ja väittelytaitoja ja hyödynnetään oppilaille itselleenmerkityksellisiä tekstejä, mielipidekirjoituksia ja referaatteja.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Hyödynnetään lajintunnistusohjelmia esimerkiksi eliökokoelman teossa, tutustutaan erilaisiinlajeihin ja vertaillaan niiden rakenteita. TVT:aa käytetään ajankohtaisen tiedon hankinnassa jaerilaisten tuotosten tekemisessä ja töiden dokumentoinnissa.

Harjoitellaan kriittistä tiedonhankintaa ja esitysten ja tekstien tuottamista.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys
Harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti.

Tutustutaan metsä-ja luontoalan tehtäviin. Otetaan vastuu prosessin loppuun saattamisesta.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Kehitetään oppilaiden luontosuhdetta ja ympäristöherkkyyttä esimerkiksi maastokäyntienavulla ja herätetään arvostusta omaa lähiympäristöä kohtaan.

Laajennetaan heidän haluaan ja mahdollisuuksiaan vaikuttaa omaan lähiympäristöönsä ja sen ulkopuolelle.

Käsitellään metsän merkitystä Suomessa.

Ohjataan oppilasta globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Vuosiluokan 7 biologian sisältöalueet ja tavoitteet

Lähde luontoon -kurssi

S1 – Biologinen tutkimus

Tutustutaan metsäekosysteemiin muun muassa harjoittelemalla lajintunnistusta, tekemällä eliökokoelma ja suorittamalla luonnontieteellisiä tutkimuksia.

S2 – Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Tehdään retkiä koulun lähimetsään.

S3 – Ekosysteemin perusrakenne ja –toiminta

Opiskellaan metsätyyppejä, kerrataan yhteyttäminen ja soluhengitys, tutkitaanravintoverkkoja ja pohditaan ekosysteemien monimuotoisuutta.

S6 – Kohti kestävää tulevaisuutta

Pohditaan metsien monimuotoisuutta ja kestävää käyttöä. Vahvistetaan oppilaan omaa luontosuhdetta.

Tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä jatunnistamaan lajeja.	L4, L5	S1, S2,S3, S6
T2 tavoitteena on auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita jaelintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta.	L4, L5	, S2,S3
T3 tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitysluonnon monimuotoisuudelle.	L4, L7	S1, S2,S3, S6
T7 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä	L1	S1, S2,S3, S6

ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä.		
T8 tavoitteena on opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.	L1, L5	, S2,S3
T9 tavoitteena on ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi. (Yhteinen tavoite 7. ja 8. luokilla)	L5, L6, L7	S1, S2,S3, S6
T10 tavoitteena on ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella.	L1, L5	S1, S2,S3, S6
T12 tavoitteena on innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta.	L7	S1, S2,S3, S6

Vuosiluokan 8 biologian sisältöalueet ja tavoitteet

Mitä elämä on? -kurssi

S1 – Biologinen tutkimus

Luonnontieteellisen tutkimuksen rakenteeseen tutustuminen ja kasvien kasvattaminensiemenestä.

S3 – Ekosysteemin perusrakenne ja –toiminta

Opiskellaan ekosysteemien monimuotoisuutta, kerrataan yhteyttäminen ja soluhengitys,tutkitaan ravintoverkkoja ja pohditaan ekosysteemien toimintaa.

S4 – Tutustutaan erilaisiin soluihin ja soluelimiin

Käydään läpi solujen elintoimintoja, kuten soluhengitys ja yhteyttäminen.

Kaikkien sisältöalueiden opiskelussa opitaan biologista ajattelua, eliöiden luokittelua,rakenteita ja vertailua. 8. luokan biologian opiskelussa perehdytään myös evoluution peruskäsitteisiin ja evoluutioteoriaan.

Tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä jatunnistamaan lajeja.	L4, L5	, S3,S4
T2 tavoitteena on auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta.	L4, L5	S1, S3, S4
T3 tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitysluonnon monimuotoisuudelle.	L4, L7	, S3,S4
T4 tavoitteena on tutustua perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteisiin.	L1	, S3,S4
T7 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä.	L1	, S3,S4
T8 tavoitteena on opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.	L1, L5	, S3,S4
T9 tavoitteena on ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi. (yhteinen tavoite 7. ja 8. vuosiluokilla)	L5, L6, L7	, S3,S4
T10 tavoitteena on ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella.	L1, L5	, S3,S4
T12 tavoitteena on innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta.	L7	, S3,S4

Vuosiluokan 9 biologian sisältöalueet ja tavoitteet

Ihminen -kurssi

S1 – Biologinen tutkimus

Tutkitaan omaa elimistöä (keuhkojen tilavuus, verenpaine, veriryhmät). Ihmiselimistönrakenteita havainnollistetaan tutkimalla nisäkkäiden elimiä ja mikroskooppinäytteitä.

S2 – Ihminen

Tutustutaan perinnöllisyyteen, kerrataan eläinsolun rakenne, toiminta ja soluhengitys, perehdytään ihmiselimistön rakenteeseen ja toimintaan ja vahvistetaan biologista ajattelua.

Yhteinen ympäristömme -kurssi

S1 – Biologinen tutkimus

Selvitetään lähiympäristön tilaa ja ympäristöongelmia.

S6 – Kohti kestävää tulevaisuutta

Perehdytään siihen, miten ihminen vaikuttaa ympäristöönsä ja miten ihminen voi vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opitaan kestävän elämäntavan perusperiaatteita sekä eettisestiperusteltujen valintojen merkitystä. Syvennetään luonnontieteellistä ajattelua, syvennytäänajankohtaisiin ympäristöongelmiin ja raportoidaan niistä tvt:n avulla.

Tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T2 tavoitteena on auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta.	L4, L5	S1, S5
T3 tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitysluonnon monimuotoisuudelle.	L4. L7	S1, S6
T4 tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteisiin.	L1	S1, S5

T5 tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja.	L3	S5
T6 tavoitteena on ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia, ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys.	L4, L7	S1, S6
T7 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä.	L1	S5 S1,S6
T8 tavoitteena on opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.	L1, L5	S1, S5
T10 tavoitteena on ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella.	L1, L5, L6	S1, S5 ,S1, S6
T11 tavoitteena on kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	L2, L3, L7	S1, S6
T12 tavoitteena on innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta.	L7	S1, S6
T13 tavoitteena on ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.	L7	S6
T14 tavoitteena on innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.	L5, L7	S6

Biologian päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Biologinen tieto ja ymmärrys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa, vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1–S4, S6	Oppilas syventää tietojaan ekosysteemin perusrakenteesta ja toiminnasta. Hän oppii vertailemaan erilaisia ekosysteemejä. Oppilas oppii tunnistamaan lajeja.	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan tuntemus	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1–S5	Oppilas oppii kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja. Hän oppii luokittelemaan eliöitä eri	Eliökunnan ja eliöiden rakenteiden ja elintoimintojen tuntemus	Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.	Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee	Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita.

		eliökuntiin ja antamaan esimerkkejä kullekin kunnalle tyypillisistä piirteistä.			elintoimintoja.	avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoiminnoista ja niiden tehtävistä.	Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1–S4, S6	Oppilas oppii tarkastelemaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään, miten se näkyy esimerkiksi erilaisina rakenteina. Oppilas oppii, että erilaiset elinympäristöt lisäävät luonnon monimuotoisuutta.	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.	Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.	Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
T4 ohjata oppilasta	S1, S4, S5	Oppilas oppii	Perinnöllisyyden	Oppilas osaa	Oppilas osaa antaa	Oppilas osaa antaa	Oppilas osaa selittää

ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita		perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteet.	ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.	esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.	esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.	perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden

							esimerkkien avulla.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Oppilas oppii ihmisen yksilönkehityksen ja kasvun vaiheet. Oppilas oppii elimistön perustoiminnot.	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja. Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä. Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia. Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Oppilas ymmärtää biologian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.	Ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen hahmottaminen sekä kestävän tulevaisuuden ymmärrys	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja

		Oppilas ymmärtää biotalouden ja ekosysteemipalvelui den merkityksen.			biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalvelu ista.	näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalvelui sta.	perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemipalvelui den merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.
Biologiset taidot							
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1–S6	Oppilas oppii biologiaan liittyviä syy- ja seuraussuhteita.	Luonnontieteelli nen ajattelutaito	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukais esti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukais esti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä

						luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.	sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä. Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.	Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten	S1–S4, S6	Oppilas oppii kokoamaan eliökokoelman. Oppilas oppii	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman.	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti

ilmiöiden ymmärtämiseksi		kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.		Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.	digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.	kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.	toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1–S6	Oppilas oppii tekemään biologisia tutkimuksia.	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.
T11 kannustaa	S6	Oppilas oppii	Biologisten	Oppilas osaa	Oppilas osaa kertoa	Oppilas osaa kertoa	Oppilas osaa pohtia

oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa		antamaan esimerkkejä siitä, kuinka biologisia tietoja ja taitoja voidaan hyödyntää omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.	ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.	ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet							
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristö-tietoisuutta	S1–S6	Oppilas oppii kiinnostumaan luonnosta ja sen ilmiöistä. Oppilaan luontosuhde vahvistuu.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Oppilas oppii tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Oppilas innostuu vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

12. MAANTIEDE

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä jakoko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumistamaailman kartalle ja ymmärtämään luonnon ja ihmisen vuorovaikutusta maapallolla.

Maantieto on eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita,luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmia. Näin oppilaille rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmiaja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristönmuutosten ymmärtäminen ja analysointi kehittävät ajattelun taitoja ja auttavat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma pääkaupunkiseudulla. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussahyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja sosiaalista mediaa.

Ajankohtaisten asioiden seuraaminen, kuvien, karttojen ja kaavioiden monipuolinen käyttösekä oppilaiden erilaisen taustojen, eriyttämisen, kielitietoisuuden ja teknologian käyttö edistävät myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestäväntulevaisuuden rakentamiseen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Maantiedon opiskelussa keskeistä on muuttuvan maailman havainnointi ja ymmärtäminen. Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta.

Pelillisyys ja paikkatietosovellukset lisäävät oppilaiden kiinnostusta oppimiseen, parantavatoppimista ja sen motivaatiota. Oppimisessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhdessä oppimista jayhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaanaikaa oppilaiden oman ajattelun kehittymiselle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Maantiedossa on paljon vaikeita käsitteitä, joita tulisi avata oppilaille monipuolisin menetelmin. Käsitteiden avaaminen konkretian, kaavioiden ja kuvien kautta sekä monikanavaisuus auttavat kaikkia oppijoita. Tunneilla ja kotitehtäviksi voidaan antaaerilaisia tehtäviä oppilaan oman taitotason mukaisesti.

Maantiedon opetuksessa eriyttämisessä on keskeistä huomioida hahmottamisvaikeudet jatukea niitä esimerkiksi selkeillä karttatehtävillä, maastotyöskentelyllä, peleillä ja sillä, että edetään paikallisesta tarkastelusta globaaliin tarkasteluun. Materiaalin valinnassa kiinnitetään huomiota selkokieliseen tekstiin ja kuvien ja karttojen selkeyteen. Tämä auttaamyös suomen kielen opintojen alussa olevia oppilaita.

Lisäksi asiat voidaan opettaa monipuolisten esimerkkien avulla hyödyntäen oppilaiden omaa kokemus- ja kulttuuritaustaa. Tämä auttaa myös suomen kielen opintojen alussa olevia oppilaita.

Monelle oppilaalle saattaa myös olla hyödyksi käyttää rinnakkain omalla äidinkielellään olevaa sanastoa, selityksiä sekä havainnollistavia kuvia ja materiaalia myösTVT:tä hyödyntäen.

Oppilaan oppimisen arviointi

Maantiedon opintojen alussa oppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi. Oppilaat osallistetaan alusta asti arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen. Arvioinnin tuleemuodostua koko prosessista ja monipuolisesta näytöstä. Prosessiarvioinnin lisäksi arvioinnissa käytetään itsearviointia sekä mahdollisuuksien mukaan vertaisarviointia.

Arviointi perustuu monipuolisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Opiskeluprosessin aikana arvioidaan mm. kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista,tiedon hakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuunsaattamista. Arviointi dokumentoidaan niin, että oppilaan ja huoltajan on helppo seurata oppilaan arvosanan kehittymistä opintojen aikana. Näin arvioinnista tulee läpinäkyvää ja oikeudenmukaista.

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen

tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Ilmiöoppiminen maantiedossa

Maantiedon oppiaineen luonne on monitieteellinen, jolloin yhteistyötä useiden oppiaineiden kuten biologian, äidinkielen, historian ja vieraiden kielten kanssa on helppoa tehdä. Luokittaiset oppisisällöt on jaettu kokonaisuuksiksi, joissa on mahdollista hyödyntääilmiötarkastelua monipuolisin oppimismenetelmin. Näin oppilas oppii erilaisia tapoja ajatella, toimia ja tarkastella maailmaa sekä löytämään syy-yhteyksiä ja merkityksiä tutkittavista ilmiöistä.

Laaja-alainen osaaminen

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Tutustutaan maantietoon oppiaineena ja siihen, miten maantietoa opiskellaan.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Harjoitellaan omien mielipiteiden esittämistä ja perustelua. Vahvistetaan alueellista,suomalaista ja monikulttuurista identiteettiä.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Vahvistetaan suhdetta lähiympäristöön ja kehitetään maailmankuvaa paikallisestaidentiteetistä lähtien.

Kiinnitetään huomiota turvalliseen ja itsenäiseen liikkumiseen kaupunkiympäristössä.

L4 – Monilukutaito

Harjoitellaan ajankohtaisten asioiden seuraamista ja niiden sijoittamista kartalle.Tulkitaan ja piirretään erilaisia karttoja, kuvia ja diagrammeja.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Ohjataan kriittiseen tiedon hankintaan ja harjoitellaan esitysten ja tekstien tuottamista.

Tutustutaan paikkatieto-ohjelmien käyttöön.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaanjärjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti.

Harjoitellaan ottamaan vastuuta prosessin loppuunsaattamisesta. Opitaan liikkumaan lähiympäristössä paikkatietojärjestelmiä hyödyntäen.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vahvistetaan luontosuhteen kehittymistä maastokäyntien avulla ja harjoitellaan keinoja jataitoja, joilla voi vaikuttaa omaan lähiympäristöön.

Sisältöjen kuvaus

S1 – Maapallon karttakuva ja alueet

Ilmansuunnat, mittakaava, koordinaatisto, tärkeimmät paikannimistöt, paikkatieto ja karttasovellusten käyttö

S2 – Ajankohtainen muuttuva maailma

Käydään läpi ajankohtaisia uutisia ja sijoitetaan ne kartalle (geomedia).

S3 – Elämän perusedellytykset maapallolla

Vuodenajat ja sää. Suomen ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet, ilmastodiagramminteke minen.

S4 – Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Opiskellaan jääkautta muun muassa mallintamalla sitä lumen, jään ja eri maalajien avulla.Tutustutaan kivilajien syntyyn ja aineiden geologiseen kiertoon.

S5 – Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Harjoitellaan kulttuurimaantieteellisen paikkatutkimuksen tekemistä, tehdään ja tulkitaan väestöpyramideja.

S6 – Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Suositellaan käsittelemään biologian ympäristökurssilla.

Sisältöjen painottaminen eri vuosiluokilla

Seitsemännen luokan aikana käsitellään pääsääntöisesti maantiedon yleisiä ilmiöitä kokomaailman laajuisesti. Kulttuurimaantiedon osuus kasvaa seitsemännen luokan jälkeen ja painopiste siirtyy pienempiin alueisiin kuten Eurooppaan ja Suomeen sekä omaan paikallisalueeseen.

Tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 tavoitteena on tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta.	L1, L4, L5	S1 - S6
T2 tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.	L4, L5	- S4,S6
T3 tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja	L2, L4	S1 - S6

kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja jaihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla.		
T4 tavoitteena on kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys.	L7	S1 - S6
T5 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä.	L1	S1 - S6
T6 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä.	L4, L5	S1 - S6
T7 tavoitteena on ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muitamalleja maantieteellisistä ilmiöistä.	L5, L6	S1 - S6
T8 tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	L1	S1 - S6
T9 tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisiatapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	L4	S1 - S6
T10 tavoitteena on tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistätietoa.	L2	S1 - S6
T11 tavoitteena on ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisenja vaikuttamisen taitoja.	L7	S1 - S6
T12 tavoitteena on tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.	L7	S1 - S6

T13 tavoitteena on ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.	L3, L7	S1 - S6

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle(arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys							
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1–S6	Oppilas oppii hahmottamaan maapallon karttakuvan ja sen peruspiirteet. Hän oppii keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, niemimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1–S4, S6	Oppilas oppii luonnonmaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii tunnistamaan ja kuvailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista.	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä.	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja

					Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla.	Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.	kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1–S6	Oppilas oppii ihmismaantieteellisten ilmiöiden vaikutuksia. Hän oppii kulttuurien piirteiden ja kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja maapallon eri alueilla.	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden tuntemus	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantieteellisiä ilmiötä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.	Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.	Oppilas osaa kertoa ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1–S6	Oppilas oppii ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta. Oppilas ymmärtää luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen.	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.	Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan. Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyyden näkökulmasta.	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.	Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarjojen kestävän käytön merkityksen.
Maantieteelliset taidot							
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä ajattelutaitoja. Oppilas oppii esittämään maantieteellisiä kysymyksiä.	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi,	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri

					Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.	aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.	aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1–S6	Oppilas oppii soveltamaan karttataitoja käytännössä. Oppilas oppii käyttämään kartan symboleja ja mittasuhteita sekä ottamaan suuntia ja mittaamaan etäisyyksiä.	Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä	S1–S6	Oppilas oppii geomediataitoja. Oppilas oppii	Geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta,	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista,

lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä		lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä		diagrammeista ja kuvista.	maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.	muuta geomediaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.	diagrammeista, muusta geomedia-aineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1–S6	Oppilas oppii maantieteellisiä tutkimustaitoja.	Maantieteelliset tutkimustaidot	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa toteuttaa rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia	S1–S6	Oppilas oppii havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia erityisesti	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan.	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön.

muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa		ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Oppilas oppii seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.		tunnistaa ympäristön muutoksia.	Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia	käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.	Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1–S6	Oppilas oppii vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja ja reflektoimaan omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä. Hän oppii argumentoimaan ja esittämään maantieteellistä tietoa selkeästi.	Ryhmässä työskentelyn, maantieteellisen tiedon esittämisen ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään

							maantieteellisistä asioista.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1–S6	Oppilas oppii osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja eri aluetasoilla.	Osallistumis- ja vaikuttamistaitojen soveltaminen eri aluetasoilla.	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet							
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1–S6	Oppilas oppii kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T13 ohjata oppilasta	S1–S6	Oppilas oppii		*Ei käytetä*			

arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa		arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.		*arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

13. FYSIIKKA JA KEMIA

Fysiikan ja kemian tehtävät

Fysiikan ja kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelunsekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan ja kemian opetus auttaa ymmärtämään fysiikan, kemian ja niiden sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan, kemian ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan ja kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa ja kemiaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan ja kemian opetuksen tehtävänä on tukea fysiikan ja kemian käsitteiden rakentumista ja ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on fysiikassa kvalitatiivisella tasolla. Oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojenkehittyessä laajennetaan työskentelyä joissakin ilmiöissä kvantitatiiviselle tasolle.

Kemiassa opiskelun pääpaino on vuosiluokilla 7-9 makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan,tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessaja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan ja kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan ja kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan ja kemianosaamista.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan ja kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessatyöskentelyssä noudatetaan työturvallisuus- lainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitäkoskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöjä fysiikassa ja kemiassa ovat fysiikan ja kemian luokkien lisäksi fysiikanja kemian varastotilat, koulun muut opetustilat, koulun käytävät, rappuset, juhlasali, ruokala ja ulkotilat. Retket lähimetsiin ja lähiseudun kaupunkiympäristöön, oppilasvierailut lähiseudun yrityksiin ja muiden toimijoiden tiloihin laajentavat oppimisympäristöjä.

Oppimisympäristöissä käytetään myös tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan omia oppimisstrategioitaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia.

Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja.

Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisenkokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan/ kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan / kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan / kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa / kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien

esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Fysiikka ja kemia ovat kokeellisia luonnontieteitä, joiden tiedonmuodostus pohjautuu havaintojen tekoon ja suunniteltujen koejärjestelyjen käyttöön havaintojen tekemisessä. Seitsemännellä luokalla tärkein tavoite on oppia tekemään luonnontieteellistä tutkimustaturvallisesti, johdonmukaisesti ja oikein. Erityistä huomiota kiinnitetään tavoitteelliseen

työskentelyyn, työhön syventymiseen ja keskittymiseen sekä työn loppuun saattamiseen. Perustaitojen vahvistuttua voidaan siirtyä isompiin tutkimuksiin, jotka ovat aluksi suljettujaja myöhemmin myös avoimia. Näissä tutkimuksissa opitaan mm. ideointia ja luovuutta, havaintojen ja mittausten tekemistä, yhdessä ja itsenäisesti toimimista ja oman

työskentelyn arviointia. Mittausjärjestelyjen kokoamisessa, mittausten teossa, tulostenanalysoinnissa ja esittämisessä käytetään apuna tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla luonnontieteellisen tutkimuksen taitojavahvistetaan ja kehitetään edelleen.

Erilaiset fysiikan ja kemian mallit ja käsitteiden jäsentäminen käsitejärjestelmiksi varsinkin kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla vahvistavat oppilaiden kognitiivisia taitoja ja antavat mahdollisuuden yksilöllisten oppimisstrategioiden harjoitteluun.

Fysiikassa ja kemiassa harjoitellaan lisäksi tiedon hakemista eri tietolähteistä, muokkaamista ja esittämistä eri tavoin. Opitaan muodostamaan ja esittämään mielipiteitäajankohtaisista asioista ja perustelemaan niitä luonnontieteille ominaisella tavalla oikeita käsitteitä käyttäen, omiin havaintoihin pohjautuen ja syy- ja seuraussuhteet ymmärtäen.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kulttuurinen osaaminen fysiikassa ja kemiassa on fysiikan ja kemian kielen ja kulttuurin ymmärtämistä. Opetuksen tavoite on opiskella fysiikan ja kemian käsitteitä ja niiden täsmällistä käyttöä, oppia kokoamaan käsitteistä käsitejärjestelmiä luonnontieteilleominaiseen tapaan ja ymmärtää aineiden luonne kokeellisina luonnontieteinä.

Fysiikan ja kemian tunneilla opitaan ilmaisemaan itseä ja esittämään omia mielipiteitäfysiikan ja kemian ilmiöistä esimerkiksi energiantuotannosta. Erityistä huomiota kiinnitetään kokeellisten havaintojen sekä fysiikan ja kemian mallien kuvaamiseen selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla. Käsillä tekeminen korostuu fysiikan ja kemiankokeellisissa työtehtävissä.

Myönteistä ympäristösuhdetta vahvistetaan havainnoimalla lähiympäristöä.

Energiantuotantoa ja maapallon rajallisia resursseja mietitään myös eettiseltä kannalta.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Fysiikan ja kemian opetuksessa opitaan varastoimaan, kuljettamaan, käyttämään jakäytön jälkeen hävittämään turvallisesti kodin ja lähiympäristön kemikaaleja sekä toimimaan oikein mahdollisissa kemikaalien käyttöön liittyvissä vaaratilanteissa. Opitaankäsittelemään tulta turvallisesti ja käyttämään turvallisesti kodin ja lähiympäristön sähkölaitteita. Opitaan ionisoivan säteilyn vaarat ja niiltä suojautuminen. Opitaan liikenneturvallisuutta. Opitaan mitä ovat terveellinen ruoka ja erilaiset päihteet kemian näkökulmasta. Mietitään energian, sähkön ja materiaalien säästämistä kotitaloudessa. Opiskellaan arkielämän teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita.

L4 – Monilukutaito

Fysiikan ja kemian opiskelussa korostuu sanallisten tekstien tulkinnan ja tuottamisenlisäksi erilaisten taulukoiden, kuvaajien, kuvien, kaavojen ja symbolikielen tulkinta ja tuottaminen. Sekä fysiikassa että kemiassa opitaan taulukoimaan tehtyjä mittaustuloksiasekä opitaan lukemaan ja käyttämään taulukoitua tietoa. Lisäksi opitaan tulkitsemaan ja piirtämään kuvaajia ja diagrammeja. Opitaan piirtämään koejärjestelyjä ja kytkentäkaavioita kuvaavia kuvia. Fysiikassa opitaan lukemaan, tulkitsemaan, käyttämäänja itse kirjoittamaan matemaattisia kaavoja, jotka kuvaavat suureiden välisiä yhteyksiä.

Kemiassa opitaan tutuimpien alkuaineiden kirjainsymboleja, opitaan lukemaan jakirjoittamaan kemiallisten yhdisteiden kaavoja ja yksinkertaisia reaktioyhtälöitä.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto ja viestintäteknologista osaamista käytetään fysiikassa ja kemiassa osana luonnontieteellisten tutkimusta mittausten tekoon, mittaustulosten analysointiin sekä mittaustulosten ja havaintojen esittämiseen kirjallisesti ja suullisesti, piirroksina ja kuvaajina. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään myös tiedon hankintaan, käsittelyyn ja muokkaamiseen, omien mielipiteiden esittämiseen, pelien ja leikkien välineenä, sisällönoppimisen osana ja vuorovaikutukseen muiden kanssa.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Erilaiset työskentelyn taidot: työskentely itsenäisesti ja työskentely toisten kanssa, työskentely järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti, työn suunnittelu, hypoteesien teko, vaihtoehtojen kokeilu, johtopäätösten teko, työhön kuluvan ajan ja työn edellytysten arviointi, epäonnistumisten pettymyksien ja vastoinkäymisten kohtaaminen ja sisukkuustyön loppuun saattamisessa vahvistavat työelämätaitoja.

Fysiikan ja kemian sovelluksiin tutustutaan painottaen lähialueen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan erikoispiirteitä. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi vedenpuhdistus, sähkön- jaenergian tuotanto sekä kemianteollisuus. Yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa pyritään lisäämään erilaisten projektien ja ryhmätöiden avulla sekä verkostoitumalla. Lisäksi fysiikan ja kemian opetuksessa tutustutaan erilaisiin koulutusaloihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan ja kemian osaamista.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus

Oppilaiden osallistuminen ja vaikuttaminen fysiikan ja kemian opetuksessa tarkoittaa sitä, että oppilaat osallistuvat työskentelyn suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin yhdessä sovittujen sääntöjen ja sopimusten puitteissa. Kestävän tulevaisuuden teemoja käsitelläänfysiikassa ja kemiassa sähkön- ja energiantuotannon ja säästämisen sekä luonnonvarojensäästäväisen käytön ja elinkaariajattelun näkökulmista.

Fysiikan ja kemian opetus seitsemännellä luokalla

Seitsemännellä luokalla fysiikkaa ja kemiaa opetetaan yhdessä, oppiaineena jonka nimi on“Fysiikka ja kemia”. Tämän oppiaineen tärkein tavoite on oppia luonnontieteellisen tutkimuksen perustaitoja ja

harjoitella luonnontieteellisen tutkimuksen tekoa. Fysiikansisällöistä seitsemännellä luokalla tutustutaan maailmankaikkeuden erikokoisiin rakenteisiin atomeista avaruuteen, opitaan fysiikan suureiden mittaamista ja vähän laskemistakin, sekä tutustutaan joihinkin lämpöopin ilmiöihin. Kemian sisällöistä seitsemännellä luokalla tutustutaan atomin rakenteeseen ja alkuaineisiin, kemiallisten yhdisteiden rakentumiseen atomeista ja niiden reaktioihin. Lisäksi perehdytään erilaisiin aineiden ominaisuuksiin ja reaktionopeuksiin vaikuttaviin tekijöihin.

Yhteys muihin oppiaineisiin

Seitsemännen luokan fysiikan ja kemian opetuksessa luonnontieteellisen maailmankuvan rakentaminen ja luonnontieteellisen tutkimuksen oppiminen kulkee käsi kädessä biologianja maantiedon opetuksen kanssa. Arkielämän aineiden ominaisuuksien ja reaktioiden tutkimisessa on yhteys kotitalouteen ja terveystietoon. Fysiikan suureiden yksiköt, yksikkömuunnokset, tulosten tarkkuus ja pyöristäminen liittyvät kiinteästi matematiikkaan.

Fysiikan ja kemian opetuksen tavoitteet 7 luokalla

Alla olevassa taulukossa avataan fysiikan ja kemian opetuksen tavoitteet (T1-T15) ja sisällöt (S1-S8) seitsemännellä luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin.Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja ne on selitetty fysiikan ja kemian osalta edellisessä kappaleessa.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa fysiikan ja kemian opiskeluun	L3, L6, L7	S4, S7,S8
T2 ohjata ja kannustaa asettamaan tavoitteita opiskelulle ja opiskelemaanpitkäjänteisesti	L1, L6	S4, S7,S8
T3 ohjata ymmärtämään fysiikan ja kemian merkitystä omassa elämässä,arkiympäristössä ja yhteiskunnassa	L3, L4, L5, L7	S2-S4
T4 ohjata oppilasta luonnonvarojen ja energian kestävään käyttöön	L3, L7	S2, S3
Tutkimisen taidot		

T5 oppia tekemään kysymyksiä ja kehittämään niitä	L1, L2	S1, S4
T6 ohjata tekemään kokeellisia tutkimuksia yhdessä muiden kanssa turvallisestija johdonmukaisesti	L1	S1
T7 ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään tutkimuksen tuloksia sekäarvioimaan tutkimusprosessia ja sen tuloksia	L1, L2, L4, L5	S1
T8 ohjata ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaa ja merkitystä sekäsuunnitella itse teknologisia sovelluksia	L1-L5, L7	S1-S4
T9 opastaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mittausten teossa,mittaustulosten käsittelyssä ja esittelyssä	L1-L5	S1, S2
Fysiikan ja kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta fysiikan ja kemian käsitteiden täsmällisessä käytössä jajäsentää käsiterakenteita	L1, L2, L4	S4, S5,S7, S8
T11 ohjata oppilasta erilaisten mallien käytössä fysiikan ja kemian ilmiöidenkuvaamisessa ja selittämisessä	L1, L2, L4, L5	S4, S5,S7, S8
T12 ohjata eri tietolähteiden kriittiseen käyttöön ja tiedon perustelemiseenluonnontieteille ominaiseen tapaan	L1, L2, L4, L5	S1, S3, S4
T13 ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tapoja tuottaaluonnontieteellistä tietoa	L1, L4	S1, S3, S4, S7, S8
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusteita aineen ominaisuuksista,rakenteesta ja reaktioista	L1, L3, L4	S4, S7, S8
T15 ohjata oppilasta fysiikan ja kemian tietojen soveltamiseen eri tilanteissa	L1, L2, L4-L7	S4, S7,S8

Sisältöalueet

S1 – Luonnontieteellinen tutkimus

Fysiikan ja kemian opiskelu seitsemännellä luokalla alkaa luonnontieteellisen tutkimuksen perustaitojen opiskelemisella.

Opitaan työskentelemään turvallisesti fysiikan ja kemian luokissa. Opitaan, miten kemiallisia aineita varastoidaan ja käytetään turvallisesti, miten aineet hävitetään käytönjälkeen asiallisesti ja mitä tehdään mahdollisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa.

Erityisesti perehdytään palo- ja sähköturvallisuuteen. Opiskellaan kemian varoitusmerkit. Tutustutaan fysiikan ja kemian luokan työvälineisiin ja niiden käyttöön. Erityisesti opitaan sytyttämään kaasupoltin, käyttämään mitta-astioita, mittaamaan aineen pH ja erottamaanaineita toisistaan erilaisilla erotusmenetelmillä.

Opitaan erilaisten suureiden, kuten pituuden, tilavuuden, lämpötilan, massa, ajan, paristonjännitteen, nopeuden, pH:n ja tiheyden mittaamista. Harjaannutaan valitsemaan oikea mittausväline kuhunkin tilanteeseen, opitaan lukemaan asteikkoja, opitaan arvioimaan mittaustulosten suuruusluokkaa, tarkkuutta ja luotettavuutta. Harjoitellaan yksikkömuunnoksia ja pyöristämistä. Opetellaan mittaustulosten kirjaamista muistiin.

Havainnoidaan erilaisia aineiden ominaisuuksia, kuten olomuotoa, koostumusta, väriä,happamuutta, liukoisuutta ja pitoisuutta. Jaotellaan kiinteitä aineita metalleihin ja epämetalleihin. Tutkitaan yksinkertaisia kemiallisia reaktioita. Samalla harjoitellaan omienhavaintojen tekoa ja kirjaamista muistiin. Rakennetaan pieniä koejärjestelyjä esimerkiksi nopeuden, tiheyden, pH:n ja liukoisuuden mittaamisen tai rakennetaan pieniä virtapiirejä.Opitaan siivoamaan omat jäljet työskentelyn jälkeen.

Perustaitojen oppimisen jälkeen harjoitellaan pienten aluksi suljettujen tutkimustentekemistä. Mahdollisuuksien mukaan siirrytään avoimempiin tutkimuksiin.

Opiskellaan tutkimuksen teon vaiheet: työn suunnittelua, mittausten ja havaintojen teko, mittaustulosten ja havaintojen käsittely, johtopäätösten teko, työn tulosten ja työprosessinarviointi sekä työn tulosten esittäminen.

Suljetuissa tutkimuksissa opitaan ohjeiden noudattamista. Avoimissa tutkimuksissa opitaan tutkimuksen ideointia, käytettävän ajan ja resurssien arviointia, koejärjestelynsuunnittelua ja koejärjestelyn korjaamista, jos se on tarpeellista. Lisäksi opitaan pitkäjänteistä työskentelyä ja sitkeyttä saattaa työ loppuun.

Tutkimustöitä tehdään sekä itsenäisinä projekteina että yhteistyössä muiden kanssa. Yhdessä työskennellen opitaan ryhmätyötaitoja. Mittausten ja havaintojen tekemisessä,tulosten analysoinnissa ja raportoinnissa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Avoimien ja suljettujen tutkimuksien teemoja

Sopivia seitsemännen luokan fysiikan ja kemian sisältöihin sopivia tutkimuskohteita ovat erilaiset lämpöopin ilmiöt, olomuotojen muutokset, kemiallisen aineen ominaisuudet, kemiallisen aineen rakenne ja kemialliset reaktiot. Erityinen teema kokeellisiin tutkimuksiinon vesi ja vedenpuhdistus. Lisäksi oppilaiden kiinnostuksen ja tarpeiden mukaan voidaan tutkia esimerkiksi ääntä ja valoa ja ilmakehän kaasuja.

S2 – Fysiikka ja kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Tutustutaan kodin kemikaaleihin: niiden rakenteeseen, fysikaalisiin ja kemiallisiin ominaisuuksiin sekä reaktiivisuuteen. Erityisesti pohditaan miten pitoisuus vaikuttaa aineiden ominaisuuksiin. Opitaan kodin kemikaalien oikeanlaista säilyttämistä, käyttöä jahävitystä. Erityisesti puhutaan ongelmajätteiden hävityksestä. Opitaan lukemaan tuoteselosteita, käyttöturvallisuustiedotteita ja varoitusmerkkejä. Lisäksi perehdytään palo-ja sähköturvallisuuteen kotona. Opitaan oikeanlaista ensiapua kemikaali, palovammojen jasähkövammojen muiden vahinkojen tullessa. Mitataan lämpötilaa, opiskellaan olomuotoja ja niiden muutoksia. Tutustutaan kvalitatiivisesti joihinkin lämpöopin ilmiöihin arkielämän ilmiöiden avulla. Voidaan puhua lämpöopista esimerkiksi oikeanlaisen vaatetuksen tai retkeilyn näkökulmista. Opitaan tulenkäsittelyä. Opitaan mittaamista, yksiköitä ja yksikkömuunnoksia. Opitaan suojautumaan ääneltä ja kirkkaalta valolta

S3 – Fysiikka ja kemia yhteiskunnassa

Tutustutaan ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikkaa ja kemiaa. Perehdytään veteen, veden kiertokulkuun ja veden puhdistukseen.

S4 – Fysiikka ja kemia maailmankuvan rakentajana

Fysiikalle ja kemialle ominaisen luonnontieteellisen maailmankuvan muodostuminen alkaa seitsemännellä luokalla kokeellisen työskentelyn myötä yhteistyössä biologian ja maantiedon opetuksen kanssa. Sen lisäksi seitsemännellä luokalla aloitetaan fysiikan ja kemian käsitteiden, käsitejärjestelmien ja symbolikielen harjoittelu. Kokeellisten mittaustenyhteydessä tutustutaan fysiikan suureisiin, niiden tunnuksiin ja yksiköihin. Pienten fysiikantutkimusten yhteydessä opitaan suureen laskeminen toisten suureiden avulla. Kemiassa opiskellaan alkuaineiden kirjainsymboleja, yhdisteiden kemiallisia merkintöjä ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden kirjoittamista. Atomien, kemiallisten yhdisteiden ja avaruuden hahmottamiseen voidaan myös käyttää erilaisia malleja ja simulaatioita.

Seitsemännen luokan fysiikka ja kemia tutustuttavat maailmankaikkeuden mittasuhteisiin.Toisaalta tutustutaan luonnon pieniin rakenteisiin, atomeihin ja kemiallisiin yhdisteisiin, tutkitaan aineiden olomuotoa ja muutoksia. Toisaalta tutustutaan luonnon isoihin rakenteisiin avaruutta myöten. Painotetaan myös sitä, miten fysiikka ja kemia käsittelevätmyös kaikkia kokoluokkia tältä väliltä.

Fysiikan ja kemian merkitystä yhteiskunnalle ja ihmiselle painotetaan erilaisten fysiikan jakemian sovellusten ja keksintöjen kannalta.

S7 – Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Perehdytään atomin rakenteeseen ja opitaan miten eri alkuaineet eroavat toisistaan. Harjoitellaan alkuaineiden nimiä ja kirjainsymboleja. Opitaan mikä on kemiallinen yhdiste ja miten sitä merkitään kemiassa. Tutkitaan puhtaiden aineiden ja seosten ominaisuuksia,kuten liukoisuutta, happamuutta, olomuotoa, pitoisuutta.

S8 – Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Havainnoidaan kemiallisia reaktioita. Opitaan millä tavalla aine ja energia muuttuvat kemiallisessa reaktiossa. Havainnoidaan reaktionopeutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan yksinkertaisten reaktioyhtälöiden kirjoittamista. Opiskellaan miten aineen eriolomuodot eroavat toisistaan ja millaisia energianmuutoksia liittyy niiden muutoksiin.

Erityistä huomiota kiinnitetään aineen ja energian häviämättömyyteen.

Fysiikka 8. luokalla

Tärkein sisällöllinen teema on liike ja vuorovaikutukset. Aihepiiristä tehdään luonnontieteellisiä tutkimuksia sekä opiskellaan suureiden mittaamista, laskemista,matemaattista ja graafista esittämistä.

Fysiikan opetuksen tavoitteet

Alla olevassa taulukossa avataan fysiikan opetuksen tavoitteet (T1-T15) ja sisällöt (S1-S4,S5) kahdeksannella luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin. Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin.

Opetuksen tavoitteet	**.aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa fysiikan opiskeluun	L3, L6, L7	S1-S5
T2 ohjata ja kannustaa asettamaan tavoitteita opiskelulle ja opiskelemaanpitkäjänteisesti	L1, L6	S1-S5
T3 ohjata ymmärtämään fysiikan merkitystä omassa elämässä, arkiympäristössäja yhteiskunnassa	L3-L5, L7	S2-S4
T4 ohjata oppilasta luonnonvarojen ja energian kestävään käyttöön	L3, L7	S2, S3
Tutkimisen taidot		
T5 oppia tekemään kysymyksiä ja kehittämään niitä	L1, L2	S1, S4
T6 ohjata tekemään kokeellisia tutkimuksia yhdessä muiden kanssa turvallisestija johdonmukaisesti	L1	S1
T7 ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään tutkimuksen tuloksia sekäarvioimaan tutkimusprosessia ja sen tuloksia	L1, L2, L4, L5	S1
T8 ohjata ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaa ja merkitystä sekäsuunnitella itse teknologisia sovelluksia	L1-L5	S1-S4
T9 opastaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mittausten teossa,mittaustulosten käsittelyssä ja esittelyssä	L1- L5	S1, S2
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta fysiikan käsitteiden täsmällisessä käytössä ja jäsentääkäsiterakenteita	L1, L2, L4	S4, S5
T11 ohjata oppilasta erilaisten mallien käytössä fysiikan ilmiöiden kuvaamisessaja selittämisessä	L1, L2, L4, L5	S4, S5
T12 ohjata eri tietolähteiden kriittiseen käyttöön ja tiedon perustelemiseenluonnontieteille ominaiseen tapaan	L1, L2, L4, L5	., S3,S4
T13 ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tapoja tuottaaluonnontieteellistä tietoa	L1, L4	., S3-S5
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusteita kappaleiden liiketiloista ja niihinvaikuttavista vuorovaikutuksista	L1, L3, L4	S4, S5
T15 ohjata oppilasta fysiikan tietojen soveltamiseen eri tilanteissa	L1, L2, L4, L5	S1-S5

Sisällöt 8. luokalla

S1 – Luonnontieteellinen tutkimus

Kahdeksannella luokalla harjoitellaan edelleen seitsemännellä luokittuja opittuja fysiikan kokeellisia perustaitoja sekä toteutetaan suljettuja ja avoimia tutkimuksia. Opitaan entistäsystemaattisempaa mittausten tekemistä. Opiskellaan johdettujen suureiden laskemista mittaustuloksista, laskujen pyöristämistä ja arvioimista. Harjoitellaan mittaustulosten analysointia graafisesti ja muilla tavoin.

Tutkimusten aiheet liittyvät kappaleiden liiketiloihin ja niiden muutoksiin, kappaleisiinvaikuttaviin voimiin esimerkiksi kitkavoimiin ja painovoimaan, siihen miten voimat muuttavat kappaleiden liiketilaa, kappaleen liikkeeseen ja paikkaan liittyviin energialajeihin,työhön ja tehoon.

S2 – Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Kahdeksannella luokalla opitaan arkielämässä tuttujen suureiden kuten matkan, ajan janopeuden arvioimista, mittaamista ja laskemista. Samalla opitaan yksiköitten käyttöä, yksikkömuunnoksia ja pyöristämistä. Mietitään miten kappaleiden liiketilat, massa ja energia vaikuttavat liikenneturvallisuuteen esimerkiksi mopolla tai autolla ajettaessa.

Mekaniikan teknologisia sovelluksia opiskellaan mahdollisuuksien mukaan.

S3 – Fysiikka yhteiskunnassa

Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan mekaniikkaan liittyviin teknologisiin sovelluksiin.

S4 – Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Kahdeksannella luokalla jatketaan maailmankuvan rakentamista, kuten seitsemännelläluokalla aloitettiin. Kokeelliset tutkimukset vahvistavat kuvaa fysiikasta kokeellisena luonnontieteenä. Fysiikan symbolikieleen perehdytään seitsemättä luokkaa perusteellisemmin. Perehdytään erilaisiin fysiikan suureisiin tunnuksineen, harjoitellaansuureiden laskemista toisten suureiden avulla, tutustutaan fysiikan ilmiöiden graafiseenesittämiseen. Kerrataan energian säilymisen periaate.

S5 – Vuorovaikutus ja liike

Perehdytään kappaleiden liiketiloihin ja niiden muutoksiin, kappaleisiin vaikuttaviin voimiin esimerkiksi kitkavoimiin ja painovoimaan, siihen miten voimat muuttavat kappaleiden liiketilaa. Tasaisen ja kiihtyvän liikkeen malleja käsitellään myös kvantitatiivisesti.

Opiskellaan, millaisia energialajeja liittyy kappaleen liikkeeseen ja paikkaan. Kerrataanenergian säilymisen periaate. Liitetään työ ja teho kvalitatiivisesti energiaan.

Yhteys muihin oppiaineisiin

Kahdeksannen luokan fysiikassa yhteys matematiikkaa on vahva. Yksikkömuunnoksia ja pyöristämistä harjoitellaan. Suureiden laskukaavojen käsittelyssä sovelletaan taitoja, joitaon opittu yhtälöiden ratkaisemisesta. Liike-energian matemaattinen käsittely mahdollistaapotenssien ja neliöjuurien sovelluskohteen matematiikkaan.

Historiassa käsitellään kahdeksannella luokalla toisen maailmansodan historiaa. Jos joitain kahdeksannen luokan teemoja siirretään yhdeksännelle luokalle, on mahdollista käsitellä ydinreaktioita ja hiukkassäteilyä osana projektia, jossa tutkitaan ydinaseita jne.

Fysiikka 9. luokalla

Sisällölliset teemat ovat sähkö, magnetismi, sähköntuotanto, -siirto ja käyttäminen sekä sähkömagneettinen säteily ja hiukkassäteily. Näkökulma siirtyy oppilaiden omasta arkielämästä yhteiskunnan suuntaan.

Fysiikan opetuksen tavoitteet

Alla olevassa taulukossa avataan fysiikan opetuksen tavoitteet (T1-T15) ja sisällöt (S1-S4,S6) yhdeksännellä luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin. Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa fysiikan opiskeluun	L3, L6, L7	S1-S4, S6

T2 ohjata ja kannustaa asettamaan tavoitteita opiskelulle ja opiskelemaanpitkäjänteisesti	L1, L6	S1-S4, S6
T3 ohjata ymmärtämään fysiikan merkitystä omassa elämässä, arkiympäristössä jayhteiskunnassa	L3-L5, L7	S2-S4
T4 ohjata oppilasta luonnonvarojen ja energian kestävään käyttöön	L3, L7	S2, S3
Tutkimisen taidot		
T5 oppia tekemään kysymyksiä ja kehittämään niitä	L1, L2	S1, S4
T6 ohjata tekemään kokeellisia tutkimuksia yhdessä muiden kanssa turvallisesti jajohdonmukaisesti	L1	S1
T7 ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään tutkimuksen tuloksia sekäarvioimaan tutkimusprosessia ja sen tuloksia	L1, L2, L4, L5	S1
T8 ohjata ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaa ja merkitystä sekäsuunnitella itse teknologisia sovelluksia	L1- L5, L7	S1-S4
T9 opastaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mittausten teossa, mittaustulosten käsittelyssä ja esittelyssä	L1-L5	S1, S2
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta fysiikan käsitteiden täsmällisessä käytössä ja jäsentääkäsiterakenteita	L1, L2, L4	S4, S6
T11 ohjata oppilasta erilaisten mallien käytössä fysiikan ilmiöiden kuvaamisessa jaselittämisessä	L1, L2, L4, L5	S4, S6
T12 ohjata eri tietolähteiden kriittiseen käyttöön ja tiedon perustelemiseenluonnontieteille ominaiseen tapaan	L1, L2, L4, L5	, S3,S4
T13 ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tapoja tuottaaluonnontieteellistä tietoa	L1, L4	S1, S3, S4, S6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusteita sähköstä	L1, L3, L4	S4, S6
T15 ohjata oppilasta fysiikan tietojen soveltamiseen eri tilanteissa	L1, L2, L4-L7	S1-S4, S6

Sisällöt 9. Luokalla

S1 – Luonnontieteellinen tutkimus

Yhdeksännellä luokalla harjoitellaan fysiikan kokeellisia perustaitoja: mittaamista, koejärjestelyjen rakentamista ja työturvallisuutta erityisesti sähköopin ja magnetismin ilmiöiden tutkimisessa. Tehdään suljettuja ja avoimia tutkimuksia. Pääpaino on fysiikan arkipäiväisissä ja yhteiskunnan

kannalta tärkeissä sovelluksissa, jotka liittyvät sähkön jaenergian tuottamiseen, siirtoon ja kulutukseen. Yhdeksännellä luokalla kiinnitetään

erityistä huomiota tutkimuksen eri vaiheiden toteuttamiseen itsenäisesti ja pitkäjänteisesti.

S2 – Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Yhdeksännellä luokalla perehdytään kodin sähköturvallisuuteen. Opitaan miten kodin sähköiset laitteet kuten muuntajat ja sulakkeet toimivat ja mitä on verkkovirta. Opitaan käyttämään kodin sähkölaitteita turvallisesti. Lasketaan sähkön hintaa ja mietitään sähkönja energian säästämistarvetta ja -tapoja omassa arjessa. Opitaan sähkömagnetismin ilmiöitä hyödyntävien laitteiden kuten moottorin, generaattorin ja kompassin

toimintaperiaatteita. Opitaan mitä on ionisoiva säteily ja miten siltä suojaudutaan.

S3 – Fysiikka yhteiskunnassa

Perehdytään sähkön- ja energiantuotantoon sekä sähkön ja energian säästämiseen yhteiskunnan kannalta. Opiskellaan mitä on ydinvoima ja miten sitä tuotetaan. Tutustutaanerilaisiin säteilylajeihin ja mietitään missä niitä käytetään.

S4 – Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Tutustutaan entistä paremmin atomin rakenteeseen ja siihen, miten atomit hajoavatfissiossa ja yhdistyvät fuusiossa. Perehdytään sähkömagneettisen säteilyn ja hiukkassäteilyn eri lajeihin.

S6 – Sähkö

Perehdytään sähköisiin ja magneettisiin ilmiöihin tutkimalla sähköistä varautumista ja magnetismia. Rakennetaan ja piirretään erilaisia virtapiirejä. Tutustutaan jännitteeseen jasähkövirtaan ensin kvalitatiivisesti ja mittaamalla. Liitetään jännite ja sähkövirta toisiinsa kvantitatiivisesti. Pohditaan kodin sähköturvallisuutta, sähkön käyttöä ja tuottamista.

Yhteys muihin oppiaineisiin

Sähkön- ja energian tuotannossa ja säästämisessä on yhteys maantieteeseen. Sähköopinsuureiden matemaattinen käsittely liittyy matematiikkaan.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee fysiikan opiskelun mielekkääksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa fysiikan osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen ja työskentelee pitkäjänteisesti.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässään, elinympäristössä	Fysiikan merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa

yhteiskunnassa		ja yhteiskunnassa.		ammateissa.	tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.	omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää fysiikan merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyks	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä

tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		iä tarkasteltavista ilmiöstä.	muun toiminnan suunnittelu	tutkimuskysymyksiä.	aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseentyöskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä.	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä

sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		tutkimusprosessia.		havaintoihin.	tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä. Hän kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa,	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

						kehittämisessä ja soveltamisessa.	
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia	S1–S6	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja

käsityksiä						ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.	ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1–S6	Oppilas käyttää erilaisia malleja ilmiöiden tarkastelussa.	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Oppilas saavuttaa riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen	S1–S6	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.*			

erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä							

Kemia 8. luokalla

Harjoitellaan itsenäisempää tutkimusotetta ja kriittistä ajattelua. Kemian opetuksen sisällönpääpaino on atomin rakenteessa, ioniyhdisteissä ja kemiallisissa sidoksissa.

Kemian opetuksen tavoitteet 8. luokalla

Alla olevassa taulukossa avataan kemian opetuksen tavoitteet (T1-T15) ja sisällöt (S1-S4, S7, S8) 8. luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin. Merkinnät L1-L7viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa kemian opiskeluun	L1	S1, S5, S6
T2 ohjata ja kannustaa asettamaan tavoitteita opiskelulle ja opiskelemaanpitkäjänteisesti	L1, L6	S1, S5, S6
T3 ohjata ymmärtämään kemian merkitystä omassa elämässä, arkiympäristössäja yhteiskunnassa	L6, L7	S1, S5, S6
T4 ohjata oppilasta luonnonvarojen ja energian kestävään käyttöön	L3, L7	S1, S5, S6
Tutkimisen taidot		
T5 oppia tekemään kysymyksiä ja kehittämään niitä	L1, L7	S4, S5,S6
T6 ohjata tekemään kokeellisia tutkimuksia yhdessä muiden kanssa turvallisestija johdonmukaisesti	L2, L5	S4, S5,S6
T7 ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään tutkimuksen tuloksia sekäarvioimaan tutkimusprosessia ja sen tuloksia	L2, L5	S4, S5,S6
T8 ohjata ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaa ja merkitystä sekäsuunnitella itse teknologisia sovelluksia	L2, L3, L5	S4, S5,S6
T9 opastaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mittausten teossa,mittaustulosten käsittelyssä ja esittelyssä	L5	S4, S5,S6
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta kemian käsitteiden täsmällisessä käytössä ja jäsentääkäsiterakenteita	L1	S1, S5, S6

T11 ohjata oppilasta erilaisten mallien käytössä kemian ilmiöiden kuvaamisessaja selittämisessä	L1	S1, S5, S6
T12 ohjata eri tietolähteiden kriittiseen käyttöön ja tiedon perustelemiseenluonnontieteille ominaiseen tapaan	L2, L4	S1, S5, S6
T13 ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tapoja tuottaaluonnontieteellistä tietoa	L1, L4	S1, S5, S6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusteita aineen ominaisuuksista,rakenteesta ja reaktioista	L1, L3, L6	S1, S5, S6
T15 ohjata oppilasta kemian tietojen soveltamiseen eri tilanteissa	L6	S3, S5,S6

Kemian opetuksen sisällöt 8. luokalla

S1 – Luonnontieteellinen tutkimus

Vahvistetaan turvallisen työskentelyn periaatteita ja perustyötaitoja. Opitaan suunnittelemaan kokeellisia tutkimuksia. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologianhyödyntämistä tutkimusten eri vaiheissa.

S3 – Kemia yhteiskunnassa

Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 – Kemia maailmankuvan rakentajana

Kahdeksannella luokalla jatketaan kemian kokeellisen tutkimuksen harjoittelua, mikä vahvistaa kuvaa kemiasta kokeellisena luonnontieteenä. Erilaisten mallien ja simulaatioiden käyttö kehittää luonnontieteellistä maailmankuvaa samoin kuin kemiansymbolikielen harjoittelu. Atomien ja kemiallisten yhdisteiden rakentumisen sekä jaksollisen järjestelmä idean ymmärtäminen on myös osa luonnontieteellistä maailmankuvaa.

S5 – Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Kerrataan atomin rakenne ja alkuaineiden määritelmä. Harjoitellaan alkuaineidensymboleja. Opiskellaan atomin rakentumisen periaatteet elektronikuorien tasolla.

Opiskellaan mallien ja simulaatioiden avulla kemiallisen sitoutumisen periaatteita jatutustutaan tärkeimpiin sidostyyppeihin.

S6 – Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan kemiallisiin reaktioyhtälöihin ja reaktionopeuteen vaikuttaviin tekijöihin.Luonnon kannalta tarkastellaan happamuutta ja emäksisyyttä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle.

Yhteys muihin oppiaineisiin

Biologiassa käsitellään maaperän happamuutta sekä pH:n käsitettä. Historiassamahdollisesti kemiallisen sodankäynnin merkitys.

Kemia 9. luokalla

Sisällöt ovat kemian teknologiaan liittyviä. Opiskellaan happamia ja aineita kemian teollisuuden aineina ja ravintoaineita. Niiden lisäksi voidaan opiskella orgaanisen kemiansovelluksia sekä metallien sovelluskohteita oppilaiden oman kiinnostuksen mukaan.

Kemian opetuksen tavoitteet

Alla olevassa taulukossa avataan kemian opetuksen tavoitteet (T1-T15) ja sisällöt (S1-S4,S7, S8) yhdeksännellä luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin. MerkinnätL1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa kemian opiskeluun	L1	S3, S4,S6
T2 ohjata ja kannustaa asettamaan tavoitteita opiskelulle ja opiskelemaanpitkäjänteisesti	L1, L6	S3, S4,S6
T3 ohjata ymmärtämään kemian merkitystä omassa elämässä, arkiympäristössä jayhteiskunnassa	L6, L7	S3, S4,S6
T4 ohjata oppilasta luonnonvarojen ja energian kestävään käyttöön	L3, L7	S3, S4,S6
Tutkimisen taidot		

T5 oppia tekemään kysymyksiä ja kehittämään niitä	L1, L7	S3, S4,S6
T6 ohjata tekemään kokeellisia tutkimuksia yhdessä muiden kanssa turvallisesti jajohdonmukaisesti	L2, L5	S3, S4,S6
T7 ohjata käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään tutkimuksen tuloksia sekäarvioimaan tutkimusprosessia ja sen tuloksia	L2, L5	S3, S4,S6
T8 ohjata ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaa ja merkitystä sekäsuunnitella itse teknologisia sovelluksia	L2, L3, L5	S3, S4,S6
T9 opastaa käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa mittausten teossa, mittaustulosten käsittelyssä ja esittelyssä	L5	S3, S4,S6
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta kemian käsitteiden täsmällisessä käytössä ja jäsentääkäsiterakenteita	L1	S3, S4,S6
T11 ohjata oppilasta erilaisten mallien käytössä kemian ilmiöiden kuvaamisessa jaselittämisessä	L1	S3, S4,S6
T12 ohjata eri tietolähteiden kriittiseen käyttöön ja tiedon perustelemiseenluonnontieteille ominaiseen tapaan	L2, L4	S3, S4,S6
T13 ohjata hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja tapoja tuottaaluonnontieteellistä tietoa	L1, L4	S3, S4,S6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusteita aineen ominaisuuksista, rakenteestaja reaktioista	L1, L4	S3, S4,S6
T15 ohjata oppilasta kemian tietojen soveltamiseen eri tilanteissa	L6	S3, S4,S6

Kemian opetuksen sisällöt

S1 – Luonnontieteellinen tutkimus

Kerrataan työturvallisuutta happojen ja emästen osalta, harjoitellaan pH:n mittaamista, tehdään havaintoja ja mittauksia happoihin ja emäksiin liittyen. Tehdään avoimia ja suljettuja tutkimuksia. Teknologiset sovellukset mahdollistavat sovellusten tekemisen jakehittämisen.

S3 – Kemia yhteiskunnassa

Kemian teknologiset sovellukset ovat tärkeitä myös yhteiskunnan hyvinvoinnin näkökulmasta. Samalla voidaan pohtia luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä tuotteidenelinkaarta. Perehdytään teollisesti tärkeisiin hiilen yhdisteisiin. Pohditaan hiilen kiertokulkua myös ilmastonmuutoksen kannalta.

S4 – Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminenkemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S6 – Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Perehdytään happamien ja emäksisten aineiden ominaisuuksiin ja happojen ja emästenrakenteeseen.

Yhteys muihin oppiaineisiin

Happo- emäs teemassa on yhteys biologiaan, kestävä kehitys sekä tuotteiden elinkaariajattelu sopivat sekä muihin luonnontieteisiin, että uskontoon ja yhteiskuntaoppiin.Ravintoaineet liittyvät biologiaan, terveystietoon ja kotitalouteen.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1–S6	Oppilas kokee kemian opiskelun mielekkääksi.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1–S6	Oppilas arvioi omaa kemian osaamistaan, asettaa tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelee pitkäjänteisesti.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.*			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja	Kemian merkityksen ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä.	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

		yhteiskunnassa.			Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.	Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian merkityksen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioi omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot							
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä	S1–S6	Oppilas muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä.	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla

kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi					kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.	tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.	aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään johdonmukaisesti ja turvallisesti	S1–S6	Oppilas toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti.	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.
T7 ohjata oppilaita käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko	S1–S6	Oppilas käsittelee ja analysoi tutkimustensa tuloksia sekä arvioi tutkimusprosessia.	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä

tutkimusprosessia					tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.	antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.	tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1–S6	Oppilas ymmärtää kemian soveltamista teknologiassa. Oppilas kehittää ja soveltaa yksinkertaisia teknologisia ratkaisuja yhteistyössä muiden kanssa.	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemiaa soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1–S6	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa sekä simulaatioita omassa oppimisessaan.	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen							
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1–S6	Oppilas käyttää kemian käsitteitä täsmällisesti ja hyödyntää ajattelussaan luonnontieteellisiä teorioita.	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.
T11 ohjata oppilasta	S1–S6	Oppilas käyttää	Mallien	Oppilas tunnistaa, että	Oppilas osaa	Oppilas osaa	Oppilas osaa kuvata

käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä		erilaisia malleja aineen rakenteen ja kemiallisten ilmiöiden tarkastelussa.	käyttäminen	malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.	antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.	kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.	ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1–S6	Oppilas käyttää ja arvioi kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja	S1, S4	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä	Luonnontieteellisen tiedon luonteen ja tiedon tuottamistavan hahmottaminen	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellis	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja

tuottaa tietoa		tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.			tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.	en tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	Oppilas ymmärtää perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista.	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1–S6	Oppilas soveltaa kemian tietojaan ja taitojaan eri tilanteissa.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.*			

14. SCIENCE

Oppiaineen tehtävä

Science -oppiaineen tehtävä on yhdistää eri luonnontieteiden (matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede ja tähtitiede) oppitunneilla opiskeltuja aiheita. Näin oppilaalle hahmottuukokonaisvaltainen kuva eri luonnonilmiöistä.

Science -opetuksessa opiskellaan ilmiölähtöisesti. Teoriatiedoista on hankittu riittävät pohjatiedot kunkin luonnontieteen omassa ainekohtaisessa opetuksessa. Näitä tietoja ja taitoja syvennetään science -oppitunneilla tekemällä havaintoja ja kokeita. Tarkoitus on vahvistaa luonnontieteellisen ajattelutavan kehittymistä. Oppilaat pääsevät itse suunnittelemaan, tekemään ja raportoimaan luonnontieteellisiä kokeita laboratoriossa tai luonnossa. Oppilaita ohjataan myös itsenäiseen tiedonhakuun kokeiden suunnittelu- ja tulosten analysointivaiheessa. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen motivoi, virittääoppimisen iloa ja herättää kiinnostusta ympäröivän luonnon ilmiöihin. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa.

Science -opetuksessa kehitetään oppilaiden ajattelu-, oppimaan oppimisen-, ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitoja. Lisäksi harjoitellaan taitoja, jotka antavat valmiuksiaeri luonnontieteitä yhdistävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Sciencen opiskelussa keskeistä on tutkiva oppiminen ja kokeellinen työskentely. Tärkein työmuoto on luonnontieteellisten kokeiden itsenäinen suunnittelu, toteuttaminen, tulosten analysointi ja raportointi. Tutkimuksia voidaan harjoittaa laboratoriossa ja maastossa. Lisäksioppilaat suunnittelevat ilmiöitä havainnollistavia malleja ja simulaatioita. Töissä hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa, esimerkiksi satelliittipaikannus, videot ja jaettavat dokumentit. Myös töiden esittämistä muille suullisesti harjoitellaan.

Science -opetuksessa ohjataan oppilasta itsenäiseen tiedonhakuun. Tämä kehittää taitoja tarkastella kriittisesti luonnon ilmiöitä sekä erilaisia tietolähteitä. Oppiaineen työtavoissapainotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Oppilaan oppimisen arviointi

Oppiaineen arviointi on jatkuvaa ja siinä painotetaan koko oppimisprosessia. Opintojen alussaoppilaalle tehdään selväksi tavoitteet, sisältö ja arviointi. Oppilaat osallistetaan arvioinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä sen kehittämiseen. Prosessiarvioinnin lisäksi käytetään itsearviointia sekä vertaisarviointia. Arviointi perustuu monipuolisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin ja oppimista ohjaaviin keskusteluihin.

Sciencen arvioinnissa painotetaan taitojen oppimista kuten oppimaan oppimista, tutkimustaitoja, laborointeja sekä luonnontieteelle tyypillisten tutkimusvälineiden käyttöä.Näiden arvioimiseksi tarvitaan monipuolisia arviointimenetelmiä. Oppilaan täytyy saada osoittaa osaamisensa monella eri tavalla, mikä tukee myös erilaisia oppijoita.

Päättöarviointi sijoittuu 9.luokalle. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas onopiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen kriteerit koko yläkoulun aikana.

Keskeiset sisällöt ja työtavat

Oppiaineen sisällöt voivat vaihdella oppilaiden kiinnostuksen, vuodenajan ja yhteiskunnassa ajankohtaisten aiheiden mukaan. Aiheet pyritään ajoittamaan opetuksessa niin, että ne tukisivat muiden luonnontieteiden opetusta.

Oppiaineen sisältöjä ovat esimerkiksi

- tutkimuksen teon vaiheet
- avaruus
  - aurinkokunnan, galaksien ja maailmankaikkeuden laajenemisen mallintaminen
  - tähtitaivaan havainnoiminen itsenäisesti ja ohjatusti
- vesi
  - vesianalyysit, vesistön seuranta
- maaperä ja sen vedensuodatusominaisuudet
- ekosysteemien rakentaminen
- solumallien rakentaminen ja solun toimintojen tutkiminen
- eliöiden (mm. kasvit, bakteerit) kasvatus eri olosuhteissa
- saastuminen
  - ilmansaasteet
  - lumeen kertyneet aineet

    - happamoitumisen vaikutus eliöihin
- kasvihuoneilmiön tai muun luonnonilmiön mallintaminen laboratoriossa
- bakteerien ja/tai kasvien kasvaminen eri ympäristöissä ja olosuhteissa
- kaivosmallin rakentaminen
- jääkauden muodostumien synty ja niiden mallintaminen
- energia
    - energiantuotannon eri muodot, niiden vaikutus sekä yhteys kestävään kehitykseen
    - erilaisten energiaa hyödyntävien laitteiden rakentaminen yhteistyössä teknisentyön kanssa (kuumailmapallot, aurinkokennoautot, pattereilla kulkevat veneet)

Oppiaineessa hyödynnetään erityisesti seuraavia työtapoja

- luonnontieteiden laboratoriotutkimuksen työtavat
    - mm. mikroskopointi, titraus
- kemialliset analyysit
- elektronisten mittaus- ja tiedonkeräyslaitteiden käyttö
- itse rakennetut mallit ja simulaatiot
- maastohavainnot
- GPS-paikannusjärjestelmän käyttö havaintojen merkitsemiseen
- monipuoliset tulosten raportointitavat
- videot ja muut digitaaliset dokumentointitavat
- järjestetään vierailuja käsiteltävien aiheiden mukaan
    - esimerkiksi planetaario, observatorio, vedenpuhdistuslaitos,energiantuotantolaitokset, yliopisto

Laaja-alainen osaaminen

Työskentely science -oppiaineessa ohjaa tekemään tulkintoja omien tutkimusten tuloksista. Teoriatietoa sovelletaan käytäntöön, mikä tukee oppilaiden itsenäistä ajattelua ja oppimaan oppimista (L1). Työskentely ryhmissä kehittää vuorovaikutus ja ilmaisutaitoja, sillä kokeet suunnitellaan yhdessä (L2). Käytännön kokeiden omatoiminen tekeminen auttaa suunnitelmallisen työskentelyn kehittymisessä. Materiaalien säästeliäs ja järkevä käyttö sekätyövaiheiden järkevä järjestys auttavat myös oppilaan tulevissa arjen tilanteissa (L3). Scienceyhdistää monia luonnontieteitä ja oppilaat joutuvat käyttämään töidensä suunnitteluun ja analysointiin monenlaisia tietolähteitä (L4) ja (L5). Työvaiheiden ja tulosten kirjaamisessa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa (L5). Tutkimus-, ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitoja tarvitaan nykyajan työelämässä (L6). Luonnonilmiöidensyvällinen

ymmärtäminen antaa valmiudet osallistumiseen, vaikuttamiseen sekä kestävän tulevaisuuden rakentamiseen (L7).

Tavoitteet

T1 hahmottaa luonnontieteellisiä kokonaisuuksia

T2 havainnoiva ja kokeellinen työskentely

T3 Ymmärtää vuorovaikutussuhteita ja keskinäistä riippuvuutta sekä oman toimintansavaikutuksen luonnontieteellisiin ilmiöihin.

T4 Tiedon keruu, käsittely, analysointi ja esittäminen monipuolisesti

15. TERVEYSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana onelämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvienilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaan kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteenliittyvien kysymysten tarkastelu laajentuu ja syventyy. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä ja hyvinvointia voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi oppilasta tuetaan turvallisuustaitojen, sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittämiseen.

Terveysosaamisen avulla oppilas hahmottaa terveyden laaja-alaisuutta ja saa valmiuksiatehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä.

Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteenja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä yhteistyössä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikanakäsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti.

Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvänosaamisen merkitys oppilaan ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle. Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaanomien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen sekä johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilasta rohkaistaan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, kokemuksellisuus, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat monipuolisten fyysisten oppimisympäristöjen lisäksi ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden,kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle jasoveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Oppilailla on aktiivinen rooli oppimisympäristöjen ja työtapojen valinnassa ja arvioinnissa. Helsinkiläisyys ja oppilaiden arjen ajankohtaiset ilmiöt vaikuttavat oppimisympäristöjen jatyötapojen valintaan. Oppilaiden monikulttuurisuus ja kansainvälisyys huomioidaan mahdollisuuksien mukaan opetuksessa.Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Terveystieto oppiaineen aihepiireistä monet koskettavat oppilaan kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaanhuomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaantarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeätä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Ilmiöoppiminen terveystiedossa

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, joka mahdollistaa ilmiöiden opiskelun yli oppiainerajojen kaikkien oppiaineiden kanssa. Ilmiöoppimisen työskentelyote on tutkiva jasiinä käytetään mahdollisuuksien mukaan eri alojen asiantuntijoita sekä tieteenalojen menetelmiä ja lähteitä. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin.

Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tavoitteet ja sisällöt johdetaan laaja-alaisen osaamisen ja erioppiaineiden tavoitteista.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilas aluksi tutustuu terveystietoon oppiaineena ja opettelee oppiaineelle tyypillisten opiskelumenetelmien ja tietolähteiden käyttöä. Myöhemmillä vuosiluokilla tietoja syvennetään ja sovelletaan monipuolisemmin. Oppilasta ohjataan pohtimaan itsetuntemukseen ja omaan hyvinvointiin liittyviä ilmiöitä useista eri näkökulmista vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilasta rohkaistaan luovaan ajatteluun sekä tuottamaan ideoita ja tietoa itsenäisesti ja yhdessä terveystiedon ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

Oppilas syventää tietämystään terveystiedosta oppiaineena ja opettelee valitsemaan opiskeltavaan oppisisältöön sopivia opiskelumenetelmiä. Opitaan arvioimaan kriittisestiterveystiedon erilaisten tietolähteiden luotettavuutta.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilasta ohjataan havainnoimaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti erilaisissa ympäristöissä. Oppilas oppii ymmärtämään hyvien tapojen merkityksen ja kohtaamaan toista arvostavasti. Oppilas kehittää omia vuorovaikutustaitojaan erilaisissa ympäristöissä ja ymmärtää sosiaalisen vuorovaikutuksen merkityksen omalle kehitykselleja hyvinvoinnille.

Oppilasta kannustetaan tuomaan esille ja perustelemaan omia näkemyksiä ja perustelemaan niitä sekä kuuntelemaan ja arvostamaan toisten näkemyksiä. Oppilastarkastelee kansalaisten yhdenvertaisuutta terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän jaarjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin ja liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen. Oppilas opettelee vastuunkantamista omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilas opettelee arvioimaan ympäristön riskejä ja haittoja ja toimimaan vaaratilanteissa tarkoituksenmukaisesti.

Oppilas syventää ymmärrystään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksestä. Oppilas kantaa enenevissä määrin vastuutaomasta ja yhteisestä työstä sekä omien tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen kehittämisestä.

L4 – Monilukutaito

Oppilas tutustuu monipuolisesti ja syventää tietämystään terveystiedon tietolähteistä (kirjoitetut tekstit, kuvat, symbolit, kaaviot, tilastot yms.) ja tiedon tuottamisen välineistä.Oppilas oppii etsimään erilaisia tietolähteitä ja tarkastelemaan niitä kriittisesti, tunnistamaan eron tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä (esim. elämäntapaopit ja blogit)

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas harjoittelee ja syventää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas tutustuu erilaisiin verkkoympäristöihin, sovelluksiin ja verkostoihin. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetellaan työn suunnittelua, pitkäjänteistä työskentelyä ja työn arviointia itsenäisesti jayhdessä. Jatko-opintoihin liittyviä näkökulmia pidetään yllä opetuksessa ja huomioidaansiirtymää toiselle asteelle.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus

Oppilas harjoittelee ja myöhemmin syventää osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja(neuvottelutaidot, sovittelu ja ristiriitojen ratkaiseminen) sekä arvioi sääntöjen ja sopimusten merkitystä hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle ja lähiympäristölle.

Oppilaat arvioivat ja syventävät ymmärrystään median mahdollisuuksista ja haasteista vaikuttamiskanavana. Oppilaat syventävät ymmärrystään kestävän kehityksen näkökulmiinsekä omassa elämässä että koko yhteiskunnassa.

Arvioidaan sääntöjen ja sopimusten merkitystä myös eettisten ja ihmisoikeuksiennäkökulmien kautta.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet 7. luokalla

Alla olevassa taulukossa avataan terveystiedon opetuksen tavoitteet (T1-T8) ja sisällöt.Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin, S1-S3 opetuksen sisältöalueisiin.

Opetuksen tavoitteet	**.aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 Oppilasta ohjataan ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveydenedistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	L1, L2, L3, L7	., S2,S3
T2 Ohjataan oppilasta kehittämään oppilaan valmiuksia tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa.	L2, L3, L4, L7	S1
T3 Tuetaan oppilaan itsetuntemuksen kehittymistä, omien arvojen ja asenteiden,kehon ja mielen viestien tunnistamista sekä ohjataan tunnistamaan ja säätelemään omaa käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.	L1, L3, L4, L6	S1
T4 Tuetaan oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissävuorovaikutustilanteissa.	L2, L3, L4,L6, L7	S1, S3
T6 Tuetaan oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisestiterveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	L3, L4, L5,L6, L7	S2, S3
T7 Ohjataan oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja. Rohkaistaan oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiävoimavaroja.	L2, L3, L4, L7	S1, S2
T8 Ohjataan ja rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisestiterveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedonluotettavuutta ja merkitystä.	1, L2, L3, L4, L5, L6, L7	., S2,S3

Keskeiset sisältöalueet

S1 – Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Ihmisen kasvu ja kehitys, nuoruus, identiteetti ja minäkuva, huolenpito ja sosiaaliset suhteet, tunteet, vuorovaikutustaidot, ristiriitatilanteet, kiusaaminen. Erityisesti nuoruus ja siihen liittyvä fyysinen ja psyykkinen kehitys. Ihmisen kasvun ja kehityksen yleiset tunnuspiirteet ja elämänkulunvaiheet Identiteetti ja minäkuva ja itsetunnon rakentuminen. Monipuolisesti terveyden eri osa-alueet. Sosiaalisten ja huolenpidon merkitys terveydelle ja hyvinvoinnille (perhe ja läheiset). Tunteiden nimeäminen ja ymmärtäminen ja niiden vaikutus käyttäytymiseen. Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita, tunteiden ilmaisua ja niidensäätelyä. Ristiriitojen ja kiusaamistilanteiden rakentava käsittely.

S2 – Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Arjen terveystottumukset, vapaa-ajan valinnat, päihteiden terveysvaikutukset, ensiaputaitojen perusteet, turvallinen toiminta vaaratilanteissa. Oppilas pohtii terveystottumusten vaikutusta omassa arjessa: arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta.Oppilas oppii päihteiden terveysvaikutuksista.

S3 – Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Nuorisokulttuurien synty ja merkitys. Oppilas pohtii eri nuorisokulttuurien syntyä jamerkitystä.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet 8. luokalla

Alla olevassa taulukossa avataan terveystiedon opetuksen tavoitteet (T1-T12) ja sisällöt.Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin, S1-S3 opetuksen sisältöalueisiin.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 Oppilasta ohjataan ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveydenedistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	L1, L2, L3, L7	., S2,S3
T2 Ohjataan oppilasta kehittämään oppilaan valmiuksia tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa.	L2, L3, L4	S1
T3 Tuetaan oppilaan itsetuntemuksen kehittymistä, omien arvojen ja asenteiden, kehon ja mielen viestien tunnistamista sekä	L1, L3, L4, L6	S1

ohjataan tunnistamaanja kontrolloimaan omaa käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.		
T4 Tuetaan oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissävuorovaikutustilanteissa.	L2, L3, L4,L6, L7	S1, S3
T5 Ohjataan oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä jasosiaalisesta terveydestä, niitä vahvistavista ja vaarantavista mekanismeista sekä tuetaan oppilaan valmiuksia ymmärtää ja käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	L1, L2, L3, L4	, S2,S3
T6 Tuetaan oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisestiterveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	3, L5, L6,L7	S2, S3
T7 Ohjataan oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja. Rohkaistaan oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiävoimavaroja.	L2, L3, L4, L7	S1, S2
T8 Ohjataan ja rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisestiterveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	L1, L2, L3, L4,5, L6, L7	, S2,S3
T9 Ohjataan oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto-ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.	L2, L4, L5, L7	S3
T12 Tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinojaterveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristöissä ja lähiyhteisöissä.	L, L2, L3, L4, L5, L6, L7	S3

Keskeiset sisältöalueet

S1 – Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Terveys, kasvu ja kehitys, voimavarat ja vahvuudet, itsearvostus, vuorovaikutustaidot, seksuaalisuus ja seksuaaliterveys. Oppilas tiedostaa terveyden merkityksen elämän voimavarana. Oppilas opettelee tunteiden ilmaisua ja niiden säätelyä sekä turvataitoja.

S2 - Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Terveyttä tukevat ja vaarantavat tekijät ja sairauksien ehkäisy, terveystottumukset. Oppilasoppii ensiaputaitoja ja itsehoidon perusteita. Syventää tietoaan ja ymmärrystään terveyttä tukevista voimavaroista ja sairautta ehkäisevistä tekijöistä. Arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Oppilas syventää tietoaan terveyden vaaratekijöistä (passiivinen elämäntapa, uni, liikkumattomuus, mielen pahoinvointi, riippuvuudet, päihteet ja huumeet) ja niiden käytön ehkäisystä. Oppilas tutustuu seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja tunnistaa seksuaalisenhäirinnän eri muodot (virtuaali- sekä reaalimaailma) ja osaavat hakea apua luotettavista lähteistä. Omat terveystottumukset, valinnat ja lähiympäristön vaikutus niihin.

Mielenterveyttä ja hyvinvointia tukevat tekijät.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Kansalaistoiminta, terveysmarkkinointi ja terveysvaikuttaminen. Oppilas tutustuu kansalaistoimintaan. Oppilas perehtyy terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoihinerityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Sisällöissä painotetaan lapsuutta ja erityisesti nuoruutta.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet 9. luokalla

Alla olevassa taulukossa avataan terveystiedon opetuksen tavoitteet (T2-T12) ja sisällöt.Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin, S1-S3 opetuksen sisältöalueisiin.

Opetuksen tavoitteet	**laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T2 Ohjataan oppilasta kehittämään oppilaan valmiuksia tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa.	L2, L3, L4, L7	S1
T3 Tuetaan oppilaan itsetuntemuksen kehittymistä, omien arvojen ja asenteiden,kehon ja mielen viestien tunnistamista sekä ohjataan tunnistamaan ja kontrolloimaan omaa käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä.	L1, L3, L4, L6	S1

T4 Oppilasta ohjataan pohtimaan monipuolisesti yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tuetaanoppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa.	L2, L3, L4,L6, L7	S1, S3
T5 Ohjataan oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä jasosiaalisesta terveydestä, niitä vahvistavista ja vaarantavista mekanismeista sekä tuetaan oppilaan valmiuksia ymmärtää ja käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	L1, L2, L3, L4	, S2,S3
T6 Tuetaan oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisestiterveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	3, L5, L6,L7	S2, S3
T7 Ohjataan oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja. Rohkaistaan oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiävoimavaroja.	L2, L3, L4, L7	S1, S2
T8 Ohjataan ja rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisestiterveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiötä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	l, L2, L3, L4, L5, L6, L7	, S2,S3
T9 ohjataan oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- javiestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.	L2, L4, L5, L7	S3
T10 Ohjataan oppilasta luomaan perustaa opiskelu- toiminta- ja työkyvylle ja senylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.	L1, L3, L6	S1, S2
T11 Ohjataan oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä,tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	L1, L2, L3, L7	, S2,S3
T12 Tuetaan oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7	S1, S2, S3

terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristöissä ja lähiyhteisöissä		

Keskeiset sisältöalueet

S1 – Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Mielen hyvinvointi, stressi ja kriisit. Oppilas syventää tietoaan kasvusta ja kehityksestäpainottaen mielen hyvinvointia ja itsensä arvostamista. Oppilas tunnistaa stressiin ja kriisiin liittyviä tekijöitä ja opettelee keinoja niiden rakentavaan käsittelyyn.

S2 - Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Tartuntataudit, kansantaudit ja tapaturmat. Kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus, ihmisoikeudet ja turvallisuustaidot. Riskien havainnointi, ensiaputaidot ja itsehoito, tuen jaavun hakeminen. Ajankohtaiset terveysilmiöt ja mielenterveys. Oppilas syventää ymmärrystään terveyttä vaarantavista tekijöistä, kuten tartuntataudeista, kansantaudeistaja tapaturmista.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Terveystiedon tietolähteiden ja tilastojen luotettavuus, ympäristön terveysriskit, opiskelu-,työ- ja toimintakyky. Helsingin terveyspalvelut, terveysmarkkinointi ja -vaikuttaminen.

Kansalaisten yhdenvertaisuus, osallisuus ja ihmisoikeudet. Vuorovaikutuksen eettiset kysymykset ja niiden ratkaisut. Oppilas syventää tietämystään erilaisista tietolähteistä jatilastoista sekä arvioi niiden luotettavuutta ja merkitystä. Oppilas oppii ympäristön terveysriskeistä sekä niiden suorista ja epäsuorista vaikutuksista terveyteen (mm.

Saasteet, säteily ja melu). Opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Harjoitellaan laatimaan opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas tutustuu terveyspalveluihin Helsingissä ja opettelee niiden tarkoituksenmukaista käyttöä. Oppilas perehtyy terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoihin erityisesti tiedon luotettavuudenja terveysvaikutusten näkökulmasta. Sisällöissä painotetaan vanhuutta, vammaisuutta taipitkäaikaissairautta.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys							
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti.	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämänkulun vaiheen.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämänkulun vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänkulun vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänkulun eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänkulun eri vaiheissa.

						elämän voimavarana.	
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.	Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään,	S1	Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätelemään käyttäytymistään ja oppimistaan.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä							
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilante issa	S1, S3	Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilante issa toimimiseen.	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilantei ssa	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukse en liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukse en liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukse en liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukse en liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy							
T5 ohjata oppilasta	S1–S3	Oppilas oppii	Terveyteen	Oppilas osaa	Oppilas osaa	Oppilas osaa	Oppilas osaa

syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti		tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.	kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.	analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.	analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2–S3	Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen hallinta	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa

							tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1–S2	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida ohjatusti	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida

				luotettavuutta kuvaavan tekijän.	terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.	liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.	perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri							
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä terveyteen.	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksistä terveyteen.	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan	S1–S2	Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn.	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-,

terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä		terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.		Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.	työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.	toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1–S3	Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveyskäsityksiin. Oppilas osaa	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsityksille.	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsityksille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

					nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.	
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän. Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa.

16. EV. LUT. USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävä on antaa oppilaalle laaja uskonnollinen ja katsomuksellinenyleissivistys. Uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys on uskontoon, katsomuksiin ja etiikkaan liittyvää tietoa, taitoa ja asennetta. Opetus edistää uskontojen ja katsomustenmonilukutaitoa. Opetuksessa käsitellään opiskeltavaa uskontoa, muita uskontoja ja katsomuksia sekä eettistä ajattelua lähtien oppilaan omasta lähiympäristöstä, Helsingistäja laajentuen kohti Suomea ja maailmaa.

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee keskeiset asiat opiskeltavasta uskonnosta ja sen monimuotoisuudesta
- tuntee keskeisiä asioita muista uskonnoista ja uskonnottomuudesta
- osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia monipuolisesti eri näkökulmista
- tuntee keskeisiä asioita uskontokritiikistä ja katsomusten välisestä dialogista
- osaa kunnioittaa elämää, jokaisen ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää
- tuntee eettisen ajattelun perusteita ja osaa keskustella eettisistä kysymyksistä
- saa aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksenrakentamiseen
- kasvaa vastuulliseksi ja suvaitsevaiseksi yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi sekämaailmankansalaiseksi
- oppii ymmärtämään ja sietämään erilaisuutta.

Uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena, historiallisenaja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin, että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittistavaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnoneettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri

uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia.

Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta ja aineksia oman ajattelun kehittämiseen. Se auttaa myös kehittämään ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta muita, kenties erilaisiakin, ihmisiä kohtaan. Opetuksella halutaan edistääeri uskonto- ja kirkkokuntien välistä kanssakäymistä ja vuorovaikutusta, sekä edistää suvaitsevaisuutta ja ymmärrystä näiden välillä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirinluomiseen. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta oppilasta arvostavassa ja kunnioittavassa ilmapiirissä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana.

Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Katsomusaineiden opettajilla on hyvä mahdollisuus tehdä yhteistyötä esimerkiksi opettajavierailujen ja -vaihtojen, oppilasvierailujen ja yhdessä opettamisen keinoin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä digitaalisia sisältöjä ja mediaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja erikohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Helsinkiläisessä uskonnon opetuksessa otetaan huomioon kaupungin tarjoamat mahdollisuudet: kulttuurien moninaisuus omassa luokassa, koulussa ja asuinalueella,museot ja näyttelyt, uskonnolliset yhteisöt ja kansalaisjärjestöt.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, ettäniiden ymmärtäminen on

mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista, osallisuutta ja yhteistyötä edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen

näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Ilmiöoppiminen ja uskonto

Uskonnon opiskelussa käsitellään uskontoilmiön moninaisuutta ja uskontojen sisäistä monimuotoisuutta. Keskeistä on uskonnon yhteys kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä etiikka ja oppilaiden elämänkysymykset. Uskonnon opiskelu ja uskonnollinen ja katsomuksellinenyleissivistys edellyttävät näiden ilmiöiden ja niiden välisten suhteiden hahmottamista ikäkautta vastaavalla tavalla. Ilmiökokonaisuuksia suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Uskonnon opiskelu mahdollistaa laaja-alaisten tietojen ja taitojen oppimisen sekä uskontokohtaisten oppimäärien sisällä, eri uskonto-oppimäärien yhteistyönä, että moniaineisena yhteistyönä.

Uskonnon opiskelussa korostuvat uskontojen moninaisuus, niiden sisäinen monimuotoisuus, yhteys kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä etiikka ja maailmankatsomukselliset kysymykset. Uskonnon opiskelu ja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys edellyttävät näiden ilmiöiden ja niiden välisten suhteiden hahmottamista eli ymmärryksen syntymistä.

Uskonnon opiskelu mahdollistaa laaja-alaisten tietojen ja taitojen oppimisen sekä uskontokohtaisten oppimäärien sisällä, eri uskonto-oppimäärien yhteistyönä, että moniaineisena yhteistyönä. Monien uskonto-oppiaineeseen liittyvien ilmiöiden tutkiminenhyötyy laajasti yhteistyöstä muiden oppiaineiden ja ympäristön toimijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen ja aiheiden valitsemisessa hyödynnetään paikallisuutta, katsomusyhteisöjä ja oppimisen digitaalisia mahdollisuuksia. Mahdollista on myös kootaasiantuntijaverkoston oppilaiden ja opettajien käyttöön. Oppimiskokonaisuuksia suunnitellaan ja muotoillaan yhdessä oppilaiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- oppilas tunnistaa uskontoilmiöön liittyviä piirteitä, ymmärtää uskontoilmiön moninaisuuden ja havaitsee uskonnon vaikutuksia kulttuurissa ja kulttuurinvaikutuksia uskontoon sekä osaa soveltaa oppimaansa uusissa tilanteissa
- eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää jahyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita

- oppilas tunnistaa kristinuskoon liittyviä piirteitä, ymmärtää kristinuskon moninaisuutta ja havaitsee kristinuskon vaikutuksia kulttuurissa ja päinvastoinsekä osaa soveltaa oppimaansa uusissa tilanteissa
- opitaan analysoimaan omia havaintoja, esteettinen ajattelu
- argumentaatio ja perustelu
- eettisen näkökulman tunnistaminen, ilmaisu ja perusteleminen, sekä omanajattelun kehittäminen laajemmin ja kasvu ihmisenä

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten uskonnot ja katsomukset sekä kirkkokunnat ja kristilliset yhteisöt vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa Helsingissä ja maailmalla. Oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydädialogia kehittyy.
- oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten luterilaisuus vaikuttaa yhteiskunnassa jaarjessa Suomessa ja maailmalla.
- omien kulttuuristen juurien tunnistaminen ja arvostaminen
- opetellaan kuuntelemaan muita, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämäänvaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- oppilaita ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voidaihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä.
- oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjensujumisesta.

L4 – Monilukutaito

- opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa ja syvennetään symbolijärjestelmien avulla ilmaistuun ja ilmenevään tietoon.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

tiedon hankintaa erilaisista lähteistä ja niiden kriittistä arvioimista ja soveltamista

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

- oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä jatulevaisuuden mahdollisuuksia
- kulttuurinen ja eettinen osaaminen erilaisilla ammattialoilla

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuudennäkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina.

Vuosiluokan 7. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoonliittyvä monimuotoisuus	L1	Uskonnon eri ulottuvuuksia Uskonnon vaikutuksia kulttuuriin Ympäröivän kulttuurin vaikutuksia uskontoon
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	L2, L5	Suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä ja perusopetuksia Luonnonuskonnot, uskonnottomuus ja uskontokritiikki Uskontotilanne Suomessa jaHelsingissä
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaanuskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa,taiteessa ja populaarikulttuurissa	L3, L4,L5	Symbolit ja vertauskuvat Riitit ja pyhät paikat ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen vaikutuksesta
T6 ohjata oppilasta perehtymään uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	L1	Uskontojen ja katsomusteneettisiä opetuksia

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä jaomien arvojen suhdetta niihin	L1, L3	Läpäisevästi eri aihepiirienopiskelun yhteydessä

Vuosiluokan 8. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**.aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	L1, L2	Kristinuskon moninaisuus: kirkkokuntia ja kristillisiä yhteisöjä eri puolilla maailmaa Levinneisyys, synty ja keskeiset opetukset Eurooppalaisuus ja kristinuskon kulttuurivaikutuksia Kirkkokunnat Helsingissä ja Suomessa
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	L2	Luterilaisuuden levinneisyys,synty ja keskeiset opetukset Luterilaisuuden merkitys nyky-Suomessa
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaanuskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa,taiteessa ja populaarikulttuurissa	L2, L4, L5	Symbolit ja vertauskuvat Riitit ja pyhät paikat esimerkkejä uskontojen vaikutuksesta politiikkaan, taiteeseen ja populaarikulttuuriin
T6 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin periaatteisiin	L1, L2, L3	Kristinuskon eettisiä opetuksia

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiäkysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	L1, L2, L3	Kristillisten kirkkojen eettisiäpainotuksia

Vuosiluokan 9. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekätunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	L1, L2, L4	Raamatun kulttuurivaikutuksia
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaanopiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	L2	Raamatun syntyhistoria ja keskeinensisältö
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	L1, L4	Raamatun tulkintatapoja ja tieteellinentutkiminen Uskonnollisen ja tieteellisen lähestymistavan eroja
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisenajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin **T7** auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	L1, L2	Esim. etiikka, eettiset arvot, moraali YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus Ihmisoikeusloukkauksia syrjinnästäholokaustiin Kertausta uskontojen ja katsomusteneettisistä opetuksista

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omienarvojen suhdetta niihin **T9** innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niidenvaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan **T10** rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisiaihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko- opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	3, L5, L6,L7	Oppilaiden kokemuksista ja lähipiiristänousevat tärkeät elämänkysymykset Eettisiä valintoja ja vaikuttamista Helsingissä Paikallinen ja globaali vastuu ihmisistä,eläimistä ja ympäristöstä Mahdollisuuksien mukaan käytännön kohtaaminen eri uskonto- ja kirkkokuntiin kuuluvien kanssa, sekä eettisten näkemysten/käsitysten vertailu

Ev.Lut. uskonnon päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja

		lisätietoa niistä.		lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja

					uskonnoista ja katsomuksista.	katsomuksista.	kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia	Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella

		näkemyksiään.				näkemyksilleen.	johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään

elämäntapaan							tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		*Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.*			

17. ORTODOKSINEN USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävä on antaa oppilaalle laaja uskonnollinen ja katsomuksellinenyleissivistys. Uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys on uskontoon, katsomuksiin ja etiikkaan liittyvää tietoa, taitoa ja asennetta. Opetus edistää uskontojen ja katsomustenmonilukutaitoa. Opetuksessa käsitellään opiskeltavaa uskontoa, muita uskontoja ja katsomuksia sekä eettistä ajattelua lähtien oppilaan omasta lähiympäristöstä, Helsingistäja laajentuen kohti Suomea ja maailmaa.

Tavoitteena on, että oppilas

- tuntee keskeiset asiat opiskeltavasta uskonnosta ja sen monimuotoisuudesta
- tuntee keskeisiä asioita muista uskonnoista ja uskonnottomuudesta
- osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia monipuolisesti eri näkökulmista
- tuntee keskeisiä asioita uskontokritiikistä ja katsomusten välisestä dialogista
- osaa kunnioittaa elämää, jokaisen ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää
- tuntee eettisen ajattelun perusteita ja osaa keskustella eettisistä kysymyksistä
- saa aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksenrakentamiseen
- kasvaa vastuulliseksi yhteisön ja yhteiskunnan jäseneksi sekämaailmankansalaiseksi.

Uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavanuskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin, että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittistavaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnoneettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia.

Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomiseen. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluunja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaanoppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana.

Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Helsinkiläisissä kouluissa katsomusaineiden opettajilla on hyvä mahdollisuus tehdä yhteistyötä esimerkiksi opettajavierailujen ja -vaihtojen, oppilasvierailujen ja yhdessä opettamisen keinoin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologian osaamista sekä digitaalisia sisältöjä ja mediaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetääntukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa. Helsinkiläisessä uskonnon opetuksessa otetaan huomioon kaupungin tarjoamat mahdollisuudet: kulttuurien moninaisuus omassa luokassa, koulussa ja asuinalueella, museot ja näyttelyt, uskonnolliset yhteisöt ja kansalaisjärjestöt.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, ettäniiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista, osallisuutta ja yhteistyötä edistäviä yhteisiätilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Ilmiöoppiminen ja ortodoksinen uskonto

Uskonnon opiskelussa korostuvat uskontojen moninaisuus, niiden sisäinen monimuotoisuus, yhteys kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä etiikka ja maailmankatsomukselliset kysymykset. Uskonnon opiskelu ja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys edellyttävät näiden ilmiöiden ja niiden välisten suhteidenhahmottamista ikäkautta vastaavalla tavalla.

Uskonnon opiskelu mahdollistaa laaja-alaisten tietojen ja taitojen oppimisen sekä uskontokohtaisten oppimäärien sisällä, eri uskonto-oppimäärien yhteistyönä, että moniaineisena yhteistyönä. Monien uskonto-oppiaineeseen liittyvien ilmiöiden tutkiminen hyötyy laajasti yhteistyöstä muiden oppiaineiden ja ympäristön toimijoiden kanssa. Oppimisympäristöjen ja aiheiden valitsemisessa hyödynnetään paikallisuutta, katsomusyhteisöjä ja oppimisen digitaalisia mahdollisuuksia. Mahdollista on myös kootaasiantuntijaverkosto oppilaiden ja opettajien käyttöön. Oppimiskokonaisuuksia suunnitellaan ja muotoillaan yhdessä oppilaiden kanssa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Tiedon tuottaminen, muokkaaminen ja jakaminen, havaintojen tekeminen ja arvioiminen, ajattelutapojen tarkastelu uuden tiedon pohjalta, vuorovaikutussuhteiden ja keskinäistenyhteyksien havaitseminen, kokonaisuuksien havaitseminen.

Asioiden pohtiminen eri näkökulmista ja ajattelutapojen tarkastelu, näkökulmienennakkoluuloton yhdistely ja asioiden kriittinen analysointi

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Ympäristön kulttuuristen merkitysten ja rakenteiden tunnistaminen, oman elinympäristön jasen kulttuuriperinnön tunnistaminen ja arvostaminen, kulttuurinen moninaisuus.

Kulttuurien ja katsomusten vaikutus yhteiskunnassa ja arjessa, esteettisyydestä nauttiminen, ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, katsomukselliset juuret.

Oman kulttuuri-identiteetin rakentaminen, kunnioitus ja luottamus muita ihmisryhmiä jakansoja kohtaan, kulttuurinen monimuotoisuus myönteisenä asiana.

Ihmisoikeudet ja mikä ei ole ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävää, kulttuurien jakatsomusten vaikutus yhteiskunnassa, asioiden tarkasteleminen eri näkökulmista.

Asettuminen toisten asemaan, ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien, tunteminenja arvostaminen, toisten ihmisten kunnioittaminen ja arvostaminen

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Keskinäisen huolenpidon tärkeys.

L4 – Monilukutaito
Erilaisten viestien tulkitseminen, tuottaminen ja arvottaminen, kriittinen ajattelu, kuvanlukutaito, uskonnon kielen hallinta. Laaja tekstikäsitys, uskonnon kieli ja esitystapa,erilaisten tekstien käyttäminen, tuottaminen ja tulkinta.

Monimuotoisen kulttuurisen viestinnän muotojen ymmärtäminen ja oman identiteetinrakentaminen, erilaisten tekstien tulkitseminen.

Uskonnon kielen ja esitystapojen hallinta, tekstien kulttuurisen yhteyksien ymmärtäminen.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä, vuorovaikutus ja verkostoituminen.

Median vaikutuksen arviointi ja sen käyttämisen tarjoamat mahdollisuudet, omiennäkemysten ilmaiseminen rakentavasti.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys
Työskentely itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti.Asianmukainen käyttäytyminen, kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys.

Oma vastuu yhteiskunnan jäsenenä, yhteistyötaidot ja vuorovaikutustaidot

Suhtautuminen uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimiminen muutostilanteissajoustavasti.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus

Erilaisten vaihtoehtojen etsiminen, työskentely itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssapitkäjänteisesti.

Kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys, yhteistyötaidot, yhteiskunnallisten rakenteiden tuntemus. Omien näkemysten ilmaiseminen rakentavasti, omien valintojen jaelämäntavan vaikutus lähiympäristölle ja yhteiskunnalle, vastuullisuus.

Vuosiluokka 7. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekäsisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen havaitseminen ja monimuotoisuus	L1	Uskonnon merkitys inhimillisen elämän piirteenäUskonnollisuus ja uskonnottomuus nykypäivänä Ortodoksisen kirkon synty ja kehitys Kirkon leviäminen ja lähetystyö Kristinuskon tulo Suomeen idästä ja lännestä
T2 Uskonnon tietojen ja uskonnonvaikutuksien syventäminen	L2	Luostarilaitos, sen merkitys ortodoksisen kirkonopin kehittäjänä ja säilyttäjänä Bysantti, kirkon hallinnon muotoutuminen Ortodoksinen kirkko Suomessa ja Helsingissä Ortodoksisuus eri puolilla maailmaa (paikalliskirkot) Orientaaliset eli esikalkedonialaiset ortodoksisetkirkot Luterilainen kirkko, katolinen kirkko ja muutkeskeiset kristilliset kirkot Vierailu ortodoksisessa jumalanpalveluksessakerran lukuvuoden aikana

T4 Uskonnon aiheiden tunnistaminen taiteessa ja populaarikulttuurissa	L2, L4, L6	Ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa maailmassa, Suomessa ja Helsingissä Kristinuskon vaikutus eurooppalaiseen kulttuuriin Suomalaisten muinaisuskon vaikutus eri taiteissa Bysanttilainen kirkkotaide
T5 Uskonnon ja tieteen kielen eroavaisuuksien havaitseminen jaarviointi	2, L4, L5,L7	Uskonto tieteellisen tutkimuksen kohteena Uskontojen ja katsomusten ilmeneminen mediassa ja niiden tarkastelu, painotus ajankohtaisissa kysymyksissä Eri puolilla maailmaa olevien ortodoksisten paikalliskirkkojen perinteet, kirkon ykseys ja paikalliskirkkojen eroavaisuudet.
T10 Erilaisten ihmisten kohtaamiseen rohkaiseminen	L6	Ihmisten keskinäinen kunnioitus Ekumenia

Vuosiluokka 8. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekäsisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T3 Eri uskontoihin ja katsomuksiin ja uskonnottomuuteen perehtyminen eri puolillamaailmaa	L2, L3, L6	Uskonnollisuus ja uskonnottomuusinhimillisen elämän piirteenä Suuret maailmanuskonnot Luonnonuskonnot Kristillinen kirkko osana maailmanuskontoja Eri maailmanuskonnot Suomessa jaHelsingissä

		Vierailu ortodoksisessa jumalanpalveluksessa kerran lukuvuoden aikana
T4 Eri uskontojen ja katsomusten tavat ja symbolit sekä eri uskontojen aiheet mediassa,maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	L2, L4, L6	Suurten maailmanuskontojen tavat, riitit, taide ja symboliikka sekä niidensuhde ortodoksisuuteen Maailmanuskontojen ajankohtainennäkyvyys eri medioissa Suurten maailmanuskontojen pyhätpaikat
T5 Argumentaation tapoihin liittyvän erilaisuuden havaitsemiseen ja arviointiin ohjaaminen sekä uskonnon ja tieteen kielenerot	2, L4, L5,L7	Suurten maailmanuskontojen pyhätkirjat ja niiden keskeinen sisältö ja niistä tehtyjä tulkintoja Ajankohtaisia uskonnollisia kysymyksiä maailmanpolitiikassa
T6 Muiden uskontojen ja katsomusten eettisiinperiaatteisiin perehtyminen	L2, L7	Suurten maailmanuskontojen keskeinen eettinen opetus ja sen suhde ortodoksisuuteen Ekumenia Uskontojen välinen dialogi
T7 Eri uskontojen ja katsomusten merkitysihmisten valintojen perusteena ja ohjaajina	L5, L6	Eri maailmanuskontojen vaikutus oman elämän ohjaajana (media, maallistuminen, hengellinen etsintä)
T10 Erilaisten ihmisten kohtaamiseen rohkaiseminen	L6	Yhteiskunnallinen sopu, rauha ja toisten kunnioittaminen

Vuosiluokka 9. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekäsisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T2 Oman uskonnon tietojen syventäminen	L2	Raamattu kirjana, sen syntyhistoria jakäyttö ortodoksisessa kirkossa Ortodoksisen kirkon jumalanpalveluselämä yleisimmät jumalanpalvelukset sakramentit Vierailu ortodoksisessa jumalanpalveluksessa kerran lukuvuodenaikana
T5 Uskonnollisen argumentaation sekäuskonnon ja tieteen kielierojen arviointi	L1, L2, L4, L5, L7	Raamatun tieteellinen tutkimus Uskonnon ja tieteen lähestymistavaneroja Raamatun kertomukset ortodoksisenkirkon opetuksen perustana Muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä perusteita
T6 Eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiinja ihmisoikeuksiin perehtyminen.	L2, L7	Etiikan yleiset peruskäsitteet ja etiikanlajit Ortodoksinen ihmiskuva ja ihmisoikeusetiikkaa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksienjulistus, lapsenoikeuksien sopimus

T7 Oman uskonnon ja eri katsomustenvaikutus ihmisten eettisten valintojen perusteena	L5, L6	Ortodoksisen kirkon eettisen opetuksenperusteet Suomalaisen yhteiskunnan ja ortodoksisen kirkon eettisen opetuksenvälinen suhde Ortodoksisen kirkon jumalanpalveluselämä hyvän elämäntukena
T8 Ihmisyyteen kuuluvien elämänkysymysten ja omien arvojen pohtiminen	L7	Oppilaiden omat arvot Erilaisia oppilaille ajankohtaisia ja yleisiäyksilöeettisiä kysymyksiä
T9 Omien valintojen eettisten ulottuvuuksien tutkiminen ja niiden vaikutushyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan	L1, L2	Ajankohtaisia ja paikallisia yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä Ympäristöetiikkaa ja ajankohtaisia kysymyksiä Globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiäkysymyksiä
T10 Erilaisten ihmisten kohtaamiseen rohkaiseminen elämän aikana	L6	Maailmankuvan muuttuminen elämänaikana ja ortodoksinen ihmiskuva sentukena

Ortodoksisen uskonnon päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja

		lisätietoa niistä.		lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja

					uskonnoista ja katsomuksista.	katsomuksista.	kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia	Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella

		näkemyksiään.				näkemyksilleen.	johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään

elämäntapaan							tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		*Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.*			

18. ISLAM USKONTO

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

Oppilaan oppimisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

S1 – Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam jamuslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa- alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

S2 – Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa.Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri- identiteettiä.

S3 – Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus jaihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Islamin päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Oppilas ymmärtää uskonnon ja kulttuurin monipuolista vuorovaikutusta ja uskontoon liittyvää monimuotoisuutta.	Uskontojen monimuotoisuuden sekä kulttuuristen ja yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottaminen	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista sekä harjaantuu hankkimaan	Opiskeltavaa uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä.	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja

		lisätietoa niistä.		lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.	opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.	Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.	tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Oppilas ymmärtää, mitä ovat maailmanuskonnot, uskonnottomuus ja katsomukset ja miten ne eroavat toisistaan. Hän harjaantuu hankkimaan lisätietoa niistä.	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja

					uskonnoista ja katsomuksista.	katsomuksista.	kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	Oppilas tunnistaa ja ymmärtää eri uskontojen ja katsomusten tapoja sekä kehittää valmiuksiaan tunnistaa uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Hän kehittää valmiuksiaan kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella omia	Uskonnollisen ja tieteellisen kielen erottaminen sekä ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella

		näkemyksiään.				näkemyksilleen.	johdonmukaisesti omia näkemyksiään.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Oppilas oppii soveltamaan eettisen ajattelun keskeisiä käsitteitä. Hän tietää keskeiset ihmisoikeudet sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.	Etiikkaa ja ihmisoikeuksia koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Uskontojen ja katsomusten merkityksen hahmottaminen yksilöiden elämässä ja globaalisti	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.	Eettisen ajattelun ja omien näkemysten ilmaisemisen taidot	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään	S2, S3	Oppilas harjaantuu analysoimaan eettisiä valintojaan ja niiden vaikutusta hyvinvointiin sekä kehittää valmiuksiaan toteuttaa kestävää elämäntapaa.	Eettisten valintojen vaikutusten hahmottaminen suhteessa hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään

elämäntapaan							tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	Oppilas kehittää valmiuksiaan rakentavaan vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten kanssa nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.		*Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.*			

19. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset nähdään kulttuurisina toimijoina, jotka itse tuottavat merkityksiä vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa. Erilaisia katsomuksia ja niiden käytäntöjä tarkastellaan yksilön, yhteisön ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Opetuksessa ja opiskelussa ontärkeää sovittaa oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma mukaan opetukseen.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi.Tavoitteena on kasvattaa oppilaista täysivaltaisia demokraattisia kansalaisia globalisoituvaan ja nopeasti muuttuvaan maailmaan. Elämänkatsomustiedon opetus on oppilaan monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamista.

Lisäksi opetus kehittää oppilaan eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitoja. Kriittinen ajattelu edellyttää avointa ja pohdiske-levaa näkökulmaa. Kriittinen ajattelu nähdään perusteita etsivänä ja itseään korjaavana. Oppilasta kannustetaan pohdiskeluun sekä etsimään ilmiöille perusteluita. Elämänkat-somustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimistaja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyäoman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin jaelämän-katsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi ja näkee mahdollisuuden vaikuttaa omaan oppimiseensa. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Oppilaat käyttävät erilaisia digitaalisia sovelluksia osana oppimisympäristöäja tulevaisuuden koulua. Elämänkatsomustiedon aiheita tarkastellaan erityisesti paikallisuuden, helsinkiläisyyden näkökulmasta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Ohjauksen tavoitteena on myönteinen minäkuva sekä oppilaan osallisuuden vahvistaminen. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojenkehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa. Keskeisiäkäsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi

Elämänkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämänkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämänkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämänkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Päättöarvosana on elämänkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämänkatsomustiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Elämänkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämänkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päättöarviointia annettaessa.

Ilmiöoppiminen ja elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustieto on monitieteinen oppiaine, joka perustuu eri ilmiöiden tarkasteluun.Ilmiöitä tutkitaan monin eri tavoin. Elämänkatsomustiedon opiskelu mahdollistaa ilmiöidenopiskelun yli oppiainerajojen kaikkien oppiaineiden kanssa. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin. Työskentelyote on pohtiva, tarkasteleva ja vuorovaikutuksellinen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Oppilasta kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä sekä perustelemaanajatuksiaan.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisestikestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle.

Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas etsii teknologian avulla tietoa teistisistä ja ateistista katsomuksista. Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä jatekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus

Oppilas ohjataan ymmärtämään, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussahankittua osaamista voidaan käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

Vuosiluokan 7. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekäsisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun ymmärtämiseen ja hyväksymiseen. **T10** Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitysja eettinen perusta. **T5** Ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena.	L2	Perehdytään ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, esim. käsittelemälläholokaustia tai tutustumalla Amnesty Internationalin toimintaan.
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään jaympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan.	L7	Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväntulevaisuuden mahdollisuuksiin

		sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin, kuten eläinten oikeuksiin.

Vuosiluokan 8. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekäsisältöalueet.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisiakäsitteitä. **T6** Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisiakatsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	L1	Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetinrakentamista tukevia keskusteluja.
T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia janiiden keskinäistä vuorovaikutusta. **T4** Ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisenajattelun ja uskontokritiikin perusteita	L5	Perehdytään teistisiin ja ateistiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin jamaailman uskontoihin.
T2 Ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiinkulttuureihin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	L2	Perehdytään Unescon suojelemaanmaailman kulttuuri- ja luonnon perintöön. Seurataan nyky- ja populaarikulttuurinilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa nuorten omista lähtökohdista.

Vuosiluokan 9. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekä sisältöalueet.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään jaympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan.	L5	Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin.
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisestija globaalisti.	L7	Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja arvoja:totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus.
		Tarkastellaan kulttuurista moninaisuuttarikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä. Pohditaan, mitä on kestävä elämäntapa.
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään jaympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan.	L5, L7	Perehdytään teon eettisen arviointiin, kuten tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen sekä teonseurauksiin nuorten arjessa esiintyvissä tilanteissa. Perehdytään sosiaalisessa mediassa esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestänäkökulmasta.

Elämänkatsomustiedon päättöarvioinnin

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Oppilas oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä.	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämänkatsomus, uskonto, uskonnottomuus).	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet.	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	Oppilas rakentaa yleissivistystä erilaisista kulttuureista ja katsomuksista ja Unescon maailmanperintöohjelmasta.	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohtia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintöko

							hteita.
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	Oppilas oppii tuntemaan erilaisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa.	Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Oppilas oppii tutkimaan ja pohtimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita.	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.	Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.	Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.
T5 ohjata oppilasta	S1, S3	Oppilas oppii	Katsomusvapau	Oppilas osaa antaa	Oppilas tunnistaa	Oppilas osaa antaa	Oppilas selittää

tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja		ymmärtämään katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä perehtyy katsomusvapauden turvaamisen kansallisiin ja kansainvälisiin keinoihin	den merkityksen hahmottaminen	esimerkin katsomusvapaudesta.	katsomusvapauden ihmisoikeutena. Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.	esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.	katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Oppilas oppii hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Oppilas oppii hyväksymään ja ymmärtämään maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun.	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia	S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden,	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus,	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä

elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan		ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.		kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.	oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.	sitä. Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään johdonmukaisesti.	sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Oppilas oppii pohtimaan ja ymmärtämään omien valintojen vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti.	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas tunnistaa jonkin kestävän tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja perustan.	Ihmisoikeusetiikan tuntemus	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

20. HISTORIA

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaan historiatietoisuutta, herättää oppilaankiinnostus menneisyyden tapahtumiin sekä ilmiöihin. Historia auttaa oppilasta ymmärtämään menneisyyttä, nykyisyyttä ja yksilön merkitystä historiallisena toimijana.

Historiaa opiskellessaan oppilas syventyy historian tutkimuksen perusteisiin ja tiedon luotattavuuden arviointiin. Historian kautta kehittyy oppilaan oivalluskyky. Hän tutustuuhistoriallisten tapahtumien taustalla vaikuttaviin tekijöihin ja menneisyyden ihmisten toiminnan motiiveihin.

Historian avulla oppilas rakentaa omaa identiteettiään ja perehtyy erilaisten kulttuurien alkuperään ja kehitykseen. Tämän avulla kehittyy oppilaiden kulttuurinen vuorovaikutus, ilmaisu ja erilaisuuden ymmärtäminen. Historia tukee myös oppilaan kasvua aktiiviseksi javastuulliseksi kansalaiseksi. Oppilaan oman lähialueen, Helsingin ja pääkaupunkiseudun historia otetaan kiinteäksi osaksi historian opiskelua. Tämän tavoitteena on herättää oppilaan uteliaisuus omaa ja lähiympäristön menneisyyttä kohtaan.

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä japerehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajatylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä.

Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla jatieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Historian opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Koulutilojenlisäksi historian opetuksessa hyödynnetään koulun lähiympäristön tarjontaa (esimerkiksi historialliset rakennukset, museot, muistomerkit, lähialueen ihmiset, kansalaisjärjestöt, kaupunginosaseurat). Helsingin ja pääkaupunkiseudun laajaa historiallista ja kulttuurista tarjontaa hyödynnetään aktiivisesti.

Sähköisiä oppimisympäristöjä, uusinta tieto- ja viestintätekniikkaa ja sosiaalista mediaapyritään käyttämään monipuolisesti historian opetuksessa. Oppimisvälineinä hyödynnetään myös oppilaiden omia sähköisiä laitteita kuten puhelimia ja tabletteja.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa myös draaman, elokuvien, pelien ja kirjallisuudenavulla. Näiden avulla oppilas kehittää monipuolisesti omaa identiteettiään, kriittistä arviointikykyä ja historiallisen ajattelun taitoja.

Historialliset ilmiöt tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden oppiaine- ja vuosiluokkarajat ylittävään yhteistyöhön. Oppilaat osallistuvat ilmiöiden valintaan, suunnitteluun, työtapojenvalintaan sekä arviointiin. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään historiatieteelle tyypillisiä menetelmiä.

Historiassa voidaan tehdä tiivistä yhteistyötä muiden oppiaineiden kuten äidinkielen ja kirjallisuuden kanssa. Erilaisten tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen sekä suullinen ja kirjallinen käsitteiden avaaminen tarjoavat hyvän mahdollisuuden oppiainerajat ylittäväänyhteistyöhön.

Historian työtavoissa korostuvat ennen kaikkea oppilaslähtöiset tutkivat työtavat, vuorovaikutuksellisuus, elämyksellisyys ja toiminnallisuus. Oppiainerajat ylittävä yhteistyöäidinkielen kanssa vahvistaa oppilaan tekstin ymmärtämistä, tiedon soveltamista ja vertailua. Myös muiden oppiaineiden kanssa tehtävä yhteistyö syventää historian opiskelua ja tekee siitä elämyksellisempää ja toiminnallisempaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Vuosiluokilla 7-9 vahvistetaan tutkivaan oppimiseen liittyviä taitoja: lähteiden vertailua, tutkimuskysymysten asettamisesta ja omien tulkintojen tekemistä. Oppilaita ohjataan kirjallisen

ilmaisemisen lisäksi eläytymään historiallisiin tapahtumiin esimerkiksi draamanja kuvallisen ilmaisun keinoja hyödyntäen.

Historian opiskeluun soveltuvia oppimisstrategioita ja erilaisia käsitteitä syvennetään. Havainnollistamisessa apuna käytetään kuvia, videoita, karttoja ja kaavioita. Tarvittaessahistorian tekstejä yksinkertaistetaan ja käsitteitä avataan oppilaiden yksilölliset tarpeet, kielellinen tausta ja oppimistyylit huomioiden. Apuna voidaan käyttää esimerkiksi kuvia, käsitekarttoja ja tukisanalistoja. Oppilaan opiskelua voidaan tukea oman äidinkielen tunneilla, S2-opetuksessa tai samanaikaisopetuksessa. Mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon historian opiskelussa.

Oppilaan oppimisen arviointi

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ilmiöoppiminen ja historia

Historia on oppiaine, jonka kautta on hyvä tutustua ympäröivän maailman ja yhteiskunnantodellisiin ilmiöihin eri näkökulmista. Yhteistyötä eri oppiaineiden ja luokka-asteiden välilläon syytä harjoittaa. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavien ilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin.

Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään historiatieteelle tyypillisiä menetelmiä. Tiivis yhteistyö yksittäisten oppiaineiden kuten äidinkielen ja kirjallisuuden tai muiden yläkoulun oppiaineiden kanssa (esim. maantieto, katsomusaineet, taito- ja taideaineet, yhteiskuntaoppi) tarjoavat hienon mahdollisuuden oppiainerajat ylittävään rikastuttavaan yhteistyöhön. Äidinkielen kanssa tehtävä yhteistyötä voi olla esimerkiksi historiaan liittyvientekstien ymmärtämistä, tuottamista ja vertailua. Historian ja muiden oppiaineiden yhteistyö syventää historian ymmärtämistä ja tulkintojen tekemistä ja tekee historian opiskelusta samalla elämyksellisempää ja toiminnallisempaa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet historian näkökulmasta

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- Oppilas oppii historian käsitteitä, erilaisten lähteiden ja näkökulmien tulkintaa sekävertailua.

Tavoitteena on ohjata oppilaita oivallusten tekemiseen, kriittiseen ajatteluun ja asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden huomaamiseen.

- Ajattelun taitoja kehitetään luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen jayhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätöstentekemiseen.
- Historian opetuksessa syvennetään taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihinvastauksia yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Historiassa tuetaan oman oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin muodostumista jakulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle.
- Oppilasta ohjataan tuntemaan ja arvostamaan omaa kulttuuriperintöään sekä pohtimaan omaa paikkaansa sukupolvien ketjussa. Historian kautta tutustutaanoman kouluyhteisön ja lähialueen kulttuuriin ennen ja nyt.
- Oppilas perehtyy erilaisten kulttuurien alkuperään ja kehitykseen. Tämä tarjoaa hyvän mahdollisuuden oppilaiden kulttuuriseen vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä keskinäisen

ymmärryksen ja arvostuksen lisäämiseen. Helsingin moninaisetkulttuuriset lähtökohdat nähdään positiivisena voimavarana ja arjen kulttuuria kohtaamisia hyödynnetään kaikessa historian opiskelussa.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Oppilas oppii eläytymään ja ymmärtämään menneisyyden ihmisten toimintaa, ajattelua ja selviytymistä eri historiallisina aikoina. Oppilas ymmärtää olevansa osatätä jatkumoa.
- Historian kautta oppilas pääsee pohtimaan menneisyyden ja nykyisyyden ihmistenvalintojen merkityksen kestävän tulevaisuuden kannalta.
- Oppilas hankkii tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla.Historian opiskelun kautta oppilasta opastetaan tietotekniikan monipuoliseen hyödyntämiseen sekä vastuullisen ja turvalliseen käyttöön.

L4: – Monilukutaito

- Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa (esim. sanalliset tekstit, kaaviot, tilastot ja kuvat). Oppilaiden taitoa hakea tietoa, lukea, arvioida, tulkita ja vertailla monenlaisia tekstejä syvennetään. MyösHelsingin kulttuurista moninaisuutta hyödynnetään tekstien ja kuvien valinnassa sekä niiden tulkinnassa.
- Oppilaita kannustetaan hyödyntämään monipuolisesti erilaisia tiedon lähteitä (suulliset, audiovisuaaliset, painetut ja sähköiset lähteet). Oppilaita ohjataan myöserilaisten haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön.
- Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa koulutyössä ja vapaa-ajallaan. Erilaisten tekstien ja esitysten tuottaminen edistäämonilukutaidon kehittymistä.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana.Oppilas löytää itselleen sopivia oppimisstrategioita ja työtapoja.
- Oppilas syventää osaamistaan erilaisten tekstien tuottamiseen ja käsittelyyn sekäkuvan, äänen, videon ja animaatioiden tekemiseen eri välineillä.
- Oppilaita ohjataan tietotekniikan vastuulliseen ja turvalliseen hyödyntämiseen. Heoppivat myös, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä. Oppilaat tutustuvat myös tietosuoja- ja tekijänoikeuskysymyksiin.

- Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia. Tieto- javiestintäteknologiaa voidaan harjoitella myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Historian opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennettatyötä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää historiallista tietopohjaa. Oppilaita ohjataan tuntemaan lähialueen, Helsingin ja Suomen elinkeinoelämän historiaa ja erityspiirteitä. Yhteistyö lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa voi rikastuttaa opiskelua.
- Historian työtapojen kautta oppilas harjoittelee myös työelämässä ja yrittämisessätarvittavia taitoja, joita ovat esimerkiksi yhteistyö, vastuullinen ja pitkäjänteinen työskentely, tutkimuksellinen ote, syy-seuraus-suhteet ja työn tulosten arviointi. Samalla oppilaita kannustetaan oma-aloitteisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä näkemään niiden merkityksen yhteiskunnan kannalta.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteiskunnallisia asioita ja vaikuttamista kohtaan. Omassa luokkayhteisössään, eri opiskelutilanteissa ja kouluyhteisössä oppilas pääsee harjoittelemaanosallistumista ja yhteiskunnallista vaikuttamista.
- Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskuntajärjestelmän merkityksen yksilönmahdollisten valintojen ja toiminnan kannalta.
- Oppilas oppii ymmärtämään ihmisten roolia ympäristön muokkaajanamenneisyydestä nykypäivään.

Historian opetuksen tavoitteet 7. luokalla

Historian opetuksen tuntimäärä on seitsemännellä luokalla 1 vuosiviikkotunti. Alla olevassa taulukossa avataan historian opetuksen tavoitteet (T1-T12) ja sisällöt (S1-S2) seitsemännellä luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin. Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja ne on selitetty historian osalta edellisessä luvussa.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		

T1 Ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.	L1-L5, L7	S1-S2
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta.	L1, L3-L6	S1-S2
T3 Auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin.	L1, L4-L5	S2
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 Vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	L1, L4-L5	S1-S2
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	L1-L5	S1-S2
T6 Auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.	L1-L2, L4-L5	S1-S2
T7 Ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	L1, L3-L5, L7	S1
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 Kannustaa oppilaita tulkintojen tekemiseen.	L1-L7	S1-S2
T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	L1-L5	S1-S2
T10 Ohjata oppilasta ohjataan selittämään, miksi historiallista tietoa voidaantulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.	L1, L4-L5	S1-S2
T11 Harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta.	L1, L4-L5	S2
T12 Ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiantietämyksensä avulla.	L1-L7	S1-S2

Historian opetuksen tavoitteet 8. luokalla

Historian opetuksen tuntimäärä on kahdeksannella luokalla 1 vuosiviikkotunti. Alla olevassa taulukossa avataan historian opetuksen tavoitteet (T1-T12) ja sisällöt (S3-S4) kahdeksannella luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin. Merkinnät L1-L7viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja ne on selitetty historian osalta edellisessä luvussa.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena.	L1-L5, L7	S3
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta.	L1, L3-L6	S3-S4
T3 Auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin.	L1, L4-L5	S3-S4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 Vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviäkäsitteitä.	L1, L4-L5	S3-S4
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	L1-L5	S3-S4
T6 Auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille.	L1-L2, L4-L5	S3-S4
T7 Ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	L1, L3-L5, L7	S3-S4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 Kannustaa oppilaita tulkintojen tekemiseen.	L1-L7	S3

T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	L1-L5	S3-S4
T10 Ohjata oppilasta ohjataan selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojenluotettavuutta.	L1, L4-L5	S3-S4
T11 Harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitäja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta.	L1, L4-L5	S3-S4
T12 Ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiantietämyksensä avulla.	L1-L7	S4

Historian opetuksen tavoitteet 9. luokalla

Historian opetuksen tuntimäärä on yhdeksännellä luokalla 2 vuosiviikkotuntia. Alla olevassa taulukossa avataan historian opetuksen tavoitteet (T1-T12) ja sisällöt (S4-S6) yhdeksännellä luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin. Merkinnät L1-L7viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja ne on selitetty historian osalta edellisessä luvussa.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana jaidentiteettiä rakentavana oppiaineena.	L1-L5, L7	S4-S6
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta.	L1, L3-L6	S4, S6
T3 Auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin.	L1, L4-L5	S5-S6
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 Vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä	L1, L4-L5	S4-S6

käsitteitä.		
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	L1-L5	S4, S6
T6 Auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille jailmiöille.	L1-L2, L4-L5	S4-S6
T7 Ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	L1, L3-L5, L7	S4-S6
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 Kannustaa oppilaita tulkintojen tekemiseen.	L1-L7	S4-S6
T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	L1-L5	S4-S6
T10 Ohjata oppilasta ohjataan selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojenluotettavuutta.	L1, L4-L5	S4, S6
T11 Harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta.	L1, L4-L5	S4-S6
T12 Ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiantietämyksensä avulla.	L1-L7	S4-S6

Historian opetuksen sisällöt

Historian sisältöalueita voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehittyminen:

- Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnonsuhdetta sekä maailmaa.
- Tutustutaan 1800-luvun sääty-yhteiskuntaan.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

- Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekäsiihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

- Tutustutaan 1800-luvun maailmaan ja sen kansoihin sekä imperialismin historiaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan:

- Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomianajalla.
- Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa itsenäisenSuomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika:

- Perehdytään toiseen maailmansotaa, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseenerityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta.
- Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihinsekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen:

- Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria kansallisesti jaglobaalisti.
- Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteenmuutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret:

- Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekäuudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Historian päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	Oppilas käyttää erilaisia lähteitäja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6						

							puutteita.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoitusperiä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai

						vaikuttavat hänen toimintaansa.	yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	Syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6						

							ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta

tulkintojen luotettavuutta		tulkintojen luotettavuutta.			sisältyvästä puolueellisuudesta.	sisältyvää puolueellisuutta.	voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

21. YHTEISKUNTAOPPI

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaoppi on oppiaine, jonka tehtävänä on tukea oppilaan kasvua oma asemansa yhteiskunnassa tiedostavaksi aktiiviseksi kansalaiseksi. Oppilaalla on mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin eri tavoin. Hän ymmärtää myös omien valintojensa vaikutuksen.Oppilas kiinnostuu ajankohtaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä ja niiden vaikutuksista omaan elämäänsä. Hän kykenee arvioimaan, vertailemaan ja soveltamaan tietoa kriittisesti yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin henkilökohtaisella, paikallisella ja globaalilla tasolla. Oppilaita ohjataan näkemään erilaisten mielipiteiden ja arvojen vaikutusvalittuihin toimintatapoihin. Oppilas ymmärtää päätösten merkityksen eri ihmisryhmien ja yhteisöjen kannalta.

Helsinki tarjoaa hyvät mahdollisuudet perehtyä esimerkiksi erilaisiin ammatteihin, päätöksentekoon eri tasoilla sekä tutustua erilaisiin yrityksiin ja kansalaisjärjestöihin. Helsingissä on lukuisia erilaisia vaikuttamisen, talouskasvatuksen ja yrittäjyyden työkaluja,joita voi käyttää opetuksen apuna. Yhteiskuntaopissa päätöksenteon, vaikuttamisen ja yrittämisen taitoja pääsee hyvin harjoittelemaan luokkahuoneen ulkopuolella, kosketuksessa ympäröivään lähiyhteisöön, kaupunkiin ja koko yhteiskuntaan.

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekäniihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Yhteiskuntaopin opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia

oppimisympäristöjä. Yhteiskuntaopin opiskelussa keskeistä on ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen eri tiedotusvälineissä ja niiden analysointi. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Koulutilojen lisäksi yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään koulun, lähiympäristön ja koko Helsingin tarjontaa (esimerkiksi oppilaskunta ja erilaiset osallisuusryhmät, yritykset, lähialueen ihmiset, kansalaisjärjestöt, kaupunginosaseurat, käräjäoikeus, eduskunta, kaupungintalo).

Sähköisiä oppimisympäristöjä, uusinta tieto- ja viestintätekniikkaa ja sosiaalista mediaapyritään käyttämään monipuolisesti yhteiskuntaopin opetuksessa. Oppimisvälineinä hyödynnetään myös oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita. Yhteiskuntaopin työtavoissa korostuvat ennen kaikkea oppilaslähtöiset työtavat, vuorovaikutuksellisuus, elämyksellisyys ja toiminnallisuus.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Vuosiluokilla 7-9 syvennetään aiemmin opittuja yhteiskuntaopin tietoja ja taitoja. Keskeistäon oppilaan kommunikoinnin taitojen, osallisuuden ja yhteistyötaitojen vahvistaminen.

Yhteiskuntaopissa tuetaan oppilaan kasvamista aktiiviseksi kansalaiseksi ja eri yhteisöjenjäseneksi. Oppilasta ohjataan vastuulliseen rahankäyttöön ja tulojen ja menojen hallintaansekä talouden peruskäsitteiden hallintaan. Oppilaita ohjataan ymmärtämään erilaisia näkökulmia, toimimaan aktiivisesti kansalaisyhteiskunnassa, ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteitään sekä hankkimaan, vertailemaan ja soveltamaan tietoa.

Opiskeluun soveltuvia oppimisstrategioita ja erilaisia käsitteitä syvennetään. Havainnollista-misessa apuna käytetään kuvia, videoita, karttoja ja kaavioita. Tarvittaessa tekstejä yksinkertaistetaan ja käsitteitä avataan oppilaiden yksilölliset tarpeet, kielellinen tausta ja oppimistyylit huomioiden. Apuna voidaan käyttää esimerkiksi kuvia, käsitekarttojaja tukisanalistoja.

Yhteiskuntaopin opiskelua ja ymmärtämistä voidaan tukea myös oppilaan oman äidinkielen tunneilla, S2-opetuksessa tai samanaikaisopetuksessa. Näillä tunneilla voidaan esimerkiksi tuoda esille erilaisia opiskeltavaa teemaa tukevia lukustrategioita, käsitteitä jatekstejä. Mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon.

Erityistä huomiota käytetään siihen, miten historian ja yhteiskuntaopin opiskelu vuosiluokilla 7-9 tukevat toisiaan. Tavoitteena on se, että eri teemojen syntyä käsitelläänhistorian opinnoissa ja samojen teemojen nykytilaa yhteiskuntaopin opinnoissa saman vuosiluokan aikana.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ilmiöoppiminen ja yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaoppi on oppiaine, jonka kautta on hyvä tutustua ympäröivän maailman ja yhteiskunnan todellisiin ilmiöihin eri näkökulmista. Yhteiskuntaopin sisältöalueista, joita ovat arkielämä ja oman elämänhallinta, demokraattisen yhteiskunnan toiminta, aktiiviseenkansalaisuus ja vaikuttaminen sekä taloudellinen toiminta on helppo nostaa monia todellisia yhteiskunnallisia ilmiöitä. Rikastuttavaa

yhteistyötä eri oppiaineiden, luokka- asteiden ja lähiyhteisöjen kanssa on helppo toteuttaa. Oppilaat osallistuvat tarkasteltavienilmiöiden valintaan, oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun, työtapojen valintaan sekä arviointiin.

Myös tiivis työskentely yksittäisten tai useampien oppiaineiden kanssa tarjoaa mahdollisuuden oppiainerajat ylittävään yhteistyöhön. Tämä yhteistyö onnistuu esimerkiksiäidinkielen, matematiikan, historian ja katsomusaineiden kanssa. Yhteiskuntaopin sekä taito- ja taideaineiden yhteistyö syventää yhteiskunnallista ymmärrystä ja tekee yhteiskuntaopin opiskelusta samalla elämyksellisempää ja toiminnallisempaa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- oppilas syventyy yhteiskuntaoppiin oppiaineena ja sille ominaisiinopiskelustrategioihin.
- oppilaan kriittinen ajattelu kehittyy.
- oppilaan asioiden välisten yhteyksien havainnoimiskyky kehittyy.
- oppilas opettelee tiedon rakentamista.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- oppilas oppii keskustelemaan yhteiskunnallisista kysymyksistä ja perustelemaannäkemyksensä.
- oppilas tutustuu lähialueen toimijoihin ja erilaisiin kieli- ja kulttuuriryhmiinSuomessa.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Oppilas oppii kantamaan vastuuta itsestä ja muista.
- Oppilaan kyky suunnitella omaa tulevaisuuttaan kehittyy.
- Oppilas oppii toimimaan eettisesti ja ekologisesti arjen valinnoissaan.
- Oppilas hallitsee rahankäyttöään.

L4 – Monilukutaito

- Oppilas harjaantuu erilaisten tekstien ja kuvien sekä mainosviestien tulkinnassa.
- Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti eri toimijoiden tuottamaa tietoa ja soveltamaansitä.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Oppilas tutustuu erilaisten taloudellisten laskureiden käyttöön.

- Oppilas harjoittelee monipuolista tiedonhankintaa ja lähdekritiikkiä.
- Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä ja esityksiä.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

- Oppilas tutustuu yrittäjyyteen, työelämään ja elinkeinoihin.
- Oppilas tutustuu yrittämiseen ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin.
- Oppilas tutustuu lähialueen yrityksiin.
- Oppilas harjoittelee opiskeluprosessin suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- Oppilaasta kasvaa aktiivinen toimija, joka tuntee vaikutusmahdollisuutensa ja osallistuu päätöksentekoon ja kehittää omaa lähiyhteisöään. Vaikuttamisessa hänhuomioi eettiset näkökulmat.
- Oppilas tutustuu erilaisiin vaikuttamisen tapoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet 7 luokalla

Yhteiskuntaopin opetuksen tuntimäärä on seitsemännellä luokalla 1 vuosiviikkotunti. Allaolevassa taulukossa avataan yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet (T1-T4, T6) ja sisällöt(S1-S3) seitsemännellä luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin.
Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja ne on selitettyyhteiskuntaopin osalta edellisessä luvussa.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	L1, L4-L5, L7	S1-S3
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	L1-L2, L4-L7	S2
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita,	L2-L5, L7	S2

ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämääntietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta		
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan jataitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	L1-L7	S1, S3
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti.	L2, L4-L5	S2-S3

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet 8 luokalla

Yhteiskuntaopin opetuksen tuntimäärä on kahdeksannella luokalla 1 vuosiviikkotunti. Allaolevassa taulukossa avataan yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet (T1-T4, T6-T7, T9) ja sisällöt (S1-S3) kahdeksannella luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin.Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja ne on selitetty yhteiskuntaopin osalta edellisessä luvussa.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	L1, L4-L5, L7	S1-S3
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	L1-L2, L4-L7	S1-S3
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaansuomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	L2-L5, L7	S1-S2
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa,	L1-L7	S1-S3

talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan jataitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä		
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti.	L2, L4-L5	S2-S3
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaalähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	L1, L4, L7	S2-S3
T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensämuodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	L1, L4-L7	S2-S3

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet 9 luokalla

Yhteiskuntaopin opetuksen tuntimäärä on yhdeksännellä luokalla 1 vuosiviikkotunti. Allaolevassa taulukossa avataan yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet (T1-T5, T7-T9) ja sisällöt (S2-S4) yhdeksännellä luokalla. Sisällöt on selitetty taulukon jälkeen tarkemmin.Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja ne on selitetty yhteiskuntaopin osalta edellisessä luvussa.

Opetuksen tavoitteet	**Laaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	L1, L4-L5, L7	S2-S4
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	L1-L2, L4-L7	S2-S4

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaansekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	L1-L7	S2-S4
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niidentarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	L1, L4, L6, L7	S3-S4
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaalähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena	L1, L4, L7	S2-S3
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteidenmukaisesti	L2, L4, L6, L7	S4
T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensämuodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	L1, L4-L7	S2-S4

Yhteiskuntaopin opetuksen sisällöt

S1 – Arkielämä ja oman elämän hallinta:

- oman elämän hallinta
- oman ja lähiyhteisöjen hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen
- kansalaisen vastuut, velvollisuudet ja oikeudet
- oman talouden hallinta
- työelämään ja elinkeinoihin tutustuminen

S2 – Demokraattinen yhteiskunta:

- ihmisoikeudet ja kansainväliset sopimukset sekä vähemmistöryhmät.
- demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteet
- yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö
- päätöksenteko Suomessa ja kansainvälisesti
- mielipiteiden kanavoituminen yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallantoiminnaksi

S3 – Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot ja niiden harjoittelu autenttisissa tilanteissa
- työelämätaidot

S4 – Taloudellinen toiminta

- talouden toiminnan perusteet ja vaikutukset paikallisesti, kansallisesti jakansainvälisesti.
- talouden ilmiöt ja peruskäsitteet
- erilaiset taloudelliset toimijat
- työ, ammatit ja yrittäjyys
- talouden toiminta eettisestä, ekologisesta ja globaalista näkökulmasta

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4	Oppilas oivaltaa yhteiskuntaa koskevan tiedon merkityksen yksilön ja yhteisön kannalta.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1–S4	Oppilas oppii arvioimaan omien ja yhteiskunnan muiden toimijoiden yhteiskunnallisten ja taloudellisten valintojen eettisiä merkityksiä ja seurauksia.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys							
T3 ohjata oppilasta	S2, S3	Oppilas oppii ymmärtämään	Oikeusvaltion periaatteiden ja	Oppilas tunnistaa esimerkeistä	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia,	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja

ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta		ihmisoikeuksien merkityksen ja oikeusvaltion periaatteet sekä niiden kytkeytymisen suomalaiseen oikeusjärjestelmään.	toiminnan sekä ihmisoikeuksien hahmottaminen	ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.	oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.	oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.	oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan sekä yksityisen että julkisen taloudenpidon periaatteita. Hän oppii tarkastelemaan kriittisesti median yhteiskunnallista roolia.	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Oppilas löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Oppilas kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Oppilas erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottavalla ja kriittisellä tavalla. Oppilas arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikuttamista yhteiskunnassa.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen							
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan työelämää ja yrittäjyyttä	Yrittäjyys- ja työelämätaitojen käyttäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä.	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa.	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä

vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan		tuntevana taloudellisena toimijana.		yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.	Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.	Oppilas vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.	yhteiskunnassa. Oppilas arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Oppilas oppii analysoimaan yhteiskunnan eri yhteisöjä ja väestöryhmiä.	Eri yhteisöjen ja väestöryhmien monipuolinen tarkastelu	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa	S1–S3	Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon demokraattisia toimintatapoja ja soveltamaan niitä lähiyhteisössään.	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden ja demokraattisten toimintatapojen tunteminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden

lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena					lähiyhteisössään.	omassa lähiyhteisössään.	kehittämiseksi.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Oppilas oppii ymmärtämään ja soveltamaan kestävän talouden periaatteita yksilön ja kansantalouden näkökulmasta.	Vastuullisen taloudellisen toiminnan ymmärtäminen ja soveltaminen	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen). Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.	Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia koti- ja kansantalouksille. Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta yksilön taloudenpitoa koskevia suunnitelmia kestävän talouden näkökulmasta.
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnallisee n toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Oppilas oppii omaksumaan ja hyödyntämään yhteiskunnallisess a toiminnassa oleellisia tietoja ja taitoja.	Yhteiskunnalline n ajattelu, osallistumis-, media- ja vaikuttamistaitoj en soveltaminen	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti . Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn sekä esittää arvioita niistä käytävästä keskustelusta.

22. MUSIIKKI

Yleistä oppiaineesta

Opetuksen perusta on musiikkielämys, jonka kautta pyritään oman musiikillisen ilmaisukyvyn kehittämiseen sekä läpi elämän jatkuvan musiikkiharrastuksen syntymiseen.Tämä mahdollistaa puitteet oppilaan tunne-elämän, psyyken ja sosiaalisuuden kasvulle jatäten oman elämän monipuoliselle rikastumiselle.

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen ilmaisuun ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaanmusiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja ennakkoluulotonta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus edistää oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja yhteistyötaitoja. Näitä vahvistetaan ottamalla huomioon oppilaiden musiikillisen kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä myös koulun ulkopuolella tapahtumatoiminta (esim. opintoretket tai vaikkapa esiintyminen esim. vanhainkodissa). Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti ja johdonmukaisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen, sanojen riimittelyyn, esiintymiskoulutukseen ja muuhun luovaan tuottamiseen (esim. musiikkiliikunnallinen esitys).

Yhteys muihin oppiaineisiin

Musiikki on luontevasti kytkettävissä kaikilla luokka-asteilla biologiaan (ekologiset laulut),historiaan ja yhteiskuntaoppiin (yhteiskunnalliset ja – rauhanlaulut), liikuntaan (musiikkiliikunnalliset esitykset), kuvataiteeseen (elokuvamusiikki ja sen laulut sekä kuvataideaiheiset oppilastyöt musiikista) ja tietysti kielten opetukseen (erikieliset laulut).

Oppimisympäristöt ja työtavat

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jossa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja musiikin kuuntelu on mahdollista ja oppilaat voivat rohkaistua siihen. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun kannustava ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset, - elämykset ja esiintymistilanteet innostavat ja rohkaisevat oppilaita jainnostavat heitä kehittämään osaamistaan edelleen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Musiikin opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden hyvinkin erilaiset taidot, aikaisempi oppiminen ja erilaiset kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, soittimistoa ja oppilastöitä koskevat ratkaisut tehdään vahvasti oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista ja siitä nauttimista edistäviä yhteismusisointitilanteita, joihin jokainen oppilas voiosallistua omalla taitotasollaan jo opittua vahvistaen ja uutta omaksuen. Samalla vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, ryhmätyötaitoja, luokkatovereiden töitten arvostamista(vertaiskeskustelut) ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Musiikin opetuksessa formatiivinen arviointi tarkoittaa kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti sekä soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon

kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Yleistä vuosiluokkien 7-9 opetuksesta

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikista innostumiseen, musiikilliseen kehittymiseen ja sen johdonmukaiseen syventämiseen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita, kokemuksia ja muistoja. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin omaksuttuja taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa ja työtapojensa suunnitteluun ja arviointiin.Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja/tai yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin taiteen ilmaisumuotoihin (esim. kuvataiteelliset aiheet musiikista ja musiikkiliikunnalliset työt). Käyttäessään tieto – ja viestintäteknologiaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median käyttömahdollisuuksiin.

Musiikinopetuksen sisällöt

S1 – Miten musiikissa toimitaan
Opetuksessa on keskeistä ennen kaikkea oppilaan innostaminen, musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen.Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja muita eri soittimia yhdistetään ja syvennetään yhteismusisointiin.

S2 – Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja käsitteitä ja merkintätapoja. Taitojen kehittyessäniitä syvennetään ja sovelletaan yhteismusisoinnin tilanteissa. Kiinnitetään huomio myös. musiikilliseen tulkintaan.

S3 – Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella käsitellään laajasti oppilaiden esille tuomia aihepiirejä (eriaiheiset oppilastyöt, ks. S4) ja musiikkiin ja kuunteluihin liittyviä kokemuksia,havaintoja ja muistoja. Ekologisia teemoja nousee myös esille laulumateriaalin kautta.

Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden ja yhteiskunnallistenilmiöiden välille (esim. yhteiskunnalliset - ja rauhanlaulut).

S4 – Ohjelmisto

Yhteiseen musisointiohjelmistoon ja kuunteluohjelmistoon valitaan tyylillisesti erilaisia lauluja eri vuosikymmeniltä ja kuunteluesimerkkejä ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa ja – tekniikkaa harjoitetaan yksi – ja moniäänisteneriteemallisten laulujen, solististen harjoitteiden ja äänenavausten avulla. Ohjelmiston valinnassa huomioidaan oppilaita innostavat teokset ja tehtävät ja laulujen teemallinen monipuolisuus.

Lisäksi ohjelmiston sisältöalueeseen kuuluvat erilaiset oppilaiden yksilö -, pari- tai ryhmätyöt musiikin erilaisista sisällöistä (musiikkiesitelmät ja portfoliot), omat luovattuotokset, kuten musiikkiliikunnalliset tuotokset (tanssi), sävellystyöt (akustisesti tai tietokoneohjelmalla laaditut), laulujen sanoituskokeilut, musiikkiin liittyvät kuvataiteelliset työt (maalaus, piirros, sarjakuva, video) tai musiikillinen esitys laulaen tai soittaen yksin tairyhmässä.

Musiikin tavoitteet

Osallisuus

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän jäsenenä.

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

T2 ohjaa oppilasta äänenkäyttöön ja laulutaitoon sekä kehittämään taitojaan musisoivanryhmän jäsenenä.
T3 kannustaa ja innostaa oppilasta edelleen kehittämään yhteismusisointitaitojaanyhdistettynä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimiin.
T4 rohkaisee oppilasta musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.
T5 tarjoaa oppilaalle mahdollisuuksia musiikin elämykselliseen kuunteluun ja ohjaa jakannustaa häntä avaamaan havaintojaan ryhmälleen.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjaa improvisoinninkokeiluun, sovittamiseen, musiikillisiin kokeiluihin, säveltämiseen ja taiteidenväliseen työskentelyyn.
T7 ohjaa oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaanilmaisulliseen käyttöön musiikin tekemisessä.

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

T8 ohjaa oppilasta tarkastelemaan musiikkia taidelajina ja ymmärtämään, miten musiikkiakäytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.
T9 rohkaisee oppilasta vertaiskeskusteluun musiikista.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

T10 ohjaa oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin, hyvinvointiin jaelämisenlaatuun.
T11 ohjaa oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi – ja ääniympäristönturvallisuudesta.

Oppimaan oppiminen musiikissa

T12 ohjaa oppilasta johdonmukaiseen ja säännölliseen musiikillisen osaamisenharjoitteluun, tavoitteelliseen kehittymiseen harjoittelussa sekä itsearviointiin.

Tavoitteet 7 luokalla

Alla olevassa taulukossa avataan musiikin opetuksen sisällöt ja tavoitteet T1-T12 seitsemännellä luokalla. Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin ja niitäon sisällytetty pitkälti sisältöalueisiin.

Tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Opetuksen sisällöt**
T1-T2, T11-12	L1, L3	**S1** Yhteismusisointia laulaen ja soittaen; eriteemallinen laulu kiertäämaailmaa. Harjoitellaan äänenkäytön ja laulutaidon kehittämistä.
T1-T8 T11	L2	**S2** Musiikkikäsitteiden selkiinnyttämistä, musiikillisen tulkinnansyventämistä, kehittymistä yhteismusiikillisessa ilmaisussa.
T1-T10 T12	L1, L3	**S3** Valinnaisia oppilastöitä yksilö-, pari- tai ryhmätyönä (musiikkiesitelmät,portfoliot, sävellykset, sanoitustehtävät, musiikkiliikunnalliset työt sekä musiikkiesitykset). Vertaiskeskusteluja aiheista.
T1-T12	L3, L7	**S4** Kuuntelutehtävät. Johdonmukaista laulutaidon ja terveen äänenkäytön kehittämistä eriteemallisissa lauluissa. Tehdään soololaulu- ja ääniharjoitteita. Lauluohjelmisto monipuolinen, teemallisia kytköksiä muihin oppiaineisiin (esim. yhteiskuntaoppi ja rauhankasvatus, ekologia) Oppilaiden omia luoviatuotoksia, kuten S3:ssa.

Tavoitteet 8 luokalla

Tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Opetuksen sisällöt**
T1-T2, T11-12	L1, L3	**S1** Soitintunnit (kitara, basso, koskettimet): sointu- ja melodiapohjaisia tehtäviä. Harjoitellaan yhteismusisointia

		laulaen ja soittaen. Harjoitellaanäänenkäytön, laulu- ja soittotaidon kehittämistä ottaen huomioon musiikillisen tulkinnan.
T1-T8, T11	L2, L5	**S2** Valinnaisia oppilastöitä yksilö-, pari- tai ryhmätyönä (musiikkiesitelmät,portfoliot, sävellykset, sanoitustehtävät, musiikkiliikunnalliset työt sekä musiikkiesitykset). Vertaiskeskusteluja aiheista.
T1-T10, T12	L1, L3, L7	**S3** Yhteyksiä muihin oppiaineisiin, kestävän hyvinvoinnin näkökulmaalauluteksteissä, tekstianalyysiä.
T1-T12	L3, L7	**S4** Kuuntelutehtävät. Oppilaat esittelevät omaa musiikinkuuntelumaailmaansa kuunteluesimerkein ja perusteluin. Edelleen johdonmukaista laulutaidon jaterveen äänenkäytön kehittämistä eriteemallisissa lauluissa. Tehdään soololaulu- ja ääniharjoitteita. Lauluohjelmisto monipuolinen, teemallisia kytköksiä muihin oppiaineisiin (esim. yhteiskuntaoppi ja rauhankasvatus, ekologia,). Oppilaiden omia luovia tuotoksia, kuten S3.

Valinnainen musiikki**Tavoitteet 9 luokalla**

Tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Opetuksen sisällöt**
T1-T2, T11-12	L1, L3	**S1** Soitintunnit (kitara, basso, koskettimet): sointu- ja melodiapohjaisiatehtäviä. Yhteismusisointitaitojen johdonmukaista syventämistä. Harjoitellaan äänenkäytön, laulu- ja soittotaidon kehittämistä ottaenhuomioon musiikillisen tulkinnan.
T1-T8, T11	L2, L5, L7	**S2** Valinnaisia oppilastöitä yksilö-, pari- tai ryhmätyönä (musiikkiesitelmät,portfoliot, sävellykset, sanoitustehtävät, musiikkiliikunnalliset työt sekä musiikkiesitykset). Vertaiskeskusteluja aiheista.

T1-T10, T12	L1, L3, L7	**S3** Yhteyksiä muihin oppiaineisiin, kestävän hyvinvoinnin näkökulmaalauluteksteissä, tekstianalyysiä.
T1-T12	L1, L7	**S4** Kuuntelutehtävät. Oppilaat esittelevät omaa musiikinkuuntelumaailmaansa kuunteluesimerkein ja esittelevät sen luokalle avaten kuuntelunsa valintaperusteita ja kertomalla siihen liittyviä tunteita ja muistoja. Edelleenjohdonmukaista laulutaidon ja terveen äänenkäytön kehittämistä eriteemallisissa lauluissa. Tehdään soololaulu- ja ääniharjoitteita. Lauluohjelmisto monipuolinen, teemallisia kytköksiä muihin oppiaineisiin(esim. yhteiskuntaoppi ja rauhankasvatus, ekologia,). Oppilaiden omia luovia tuotoksia, kuten S3., vertaiskeskustelua niiden pohjalta.

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Osallisuus							
T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1–S4	Oppilas oppii toimimaan musiikillisten yhteisöjen jäsenenä.	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen							
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1–S4	Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä.	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisua.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaito	S1–S4	Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitoja an soittaen keho-, rytmi-, melodia- ja	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu

jaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin		sointusoittimia.		alaisena.	yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.	yhteissoittoon melko sujuvasti.	yhteissoittoon sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnallisee en kokemiseen ja ilmaisuun	S1–S4	Oppilas ilmaisee ja tutkii musiikkia musiikkiliikunnallisuu den keinoin.	Musiikkiliikunta	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnallis een ilmaisuun.	Oppilas sovittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa .
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1–S4	Oppilas kuuntelee ja havainnoi ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä kykenee osallistumaan aiheeseen liittyvään keskusteluun.	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskustelemine n	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata häntä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä	S1–S4	Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti.	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittä en ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita

taiteidenväliseen työskentelyyn						ryhmän jäsenenä.	yksin tai ryhmän jäsenenä.
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1–S4	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä sekä tallentamisessa osana monialaisia kokonaisuuksia.	Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito							
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1–S4	Oppilas tarkastelee musiikkia taiteenlajina ja oppii ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen. Oppilas tunnistaa joitakin musiikkikulttuureja.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa	S1–S4	Oppilas käyttää musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa.	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö.	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja

toiminnassa.					musiikillisessa toiminnassa.	toiminnassa.	musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa							
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1–S4	Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin.		*Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia*			
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1–S4	Oppilas huolehtii kuulostaan ja pitää huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudsta.
Oppimaan oppiminen musiikissa							
T12 ohjata oppilasta kehittämään	S1–S4	Oppilas oppii kehittämään	Oppimisen taidot	Oppilas kehittää osaamistaan	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna	Oppilas asettaa ohjattuna	Oppilas asettaa musisointiin,

musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.		musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin.		opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.	musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti	itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.	musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

23. KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisenja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhunvisuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen.

Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessakehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä

luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiävalmiuksia.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Kuvataiteen oppimisympäristöt ja työtavat mahdollistavat monipuolisen materiaalien,teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttämisen sekä niiden luovan soveltamisen.

Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri.Kaikki tilat ovat taideoppimisen tiloja. Pedagogisilla ratkaisuilla ja monipuolisilla oppimisympäristöillä tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekätutkivaa ja tavoitteellista oppimista. Opetuksessa huomioidaan yksilölliset kuvailmaisun tarpeet sekä mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä.

Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri koulussa ja koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Helsingin museot, galleriatja kulttuurilaitokset ovat olennaisia kuvataiteen oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat elämyksellisen taidekokemuksen ja aktiivisen yhteistyön visuaalisen alan asiantuntijoiden kanssa. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö laajentaa taiteen ja visuaalisen kulttuurin oppimisympäristön maailmanlaajuiseksi. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- jamediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhunvisuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen.

Maunulassa painotetaan muun muassa taiteen ja visuaalisen kulttuurin ajankohtaisiinilmiöihin sekä taiteen uudistuneisiin prosesseihin tutustumista. Tehdään yhteistyötä Maunulan alueen toimijoiden kanssa ja ollaan sitä kautta elävä osa kaupunginosan toimintaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten,psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen

luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuuttaja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet.Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea.

Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Opetusta eriytetään tarvittaessa: ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntääesimerkiksi elämyksellisyyttä, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista myös jatko-opintoihin valmistavastanäkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen

osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.
Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Ilmiöoppiminen ja kuvataide

Kuvataide oppiaineena osallistuu vuosittain johonkin ilmiökokonaisuuteen. Johtoajatuksena on, että taide on tietämisen tapa – siksi kuvataideopetuksen puitteissavoidaan tutkia ja opiskella hyvin erilaisia ilmiöitä hedelmällisesti. Kuvataide auttaa rakentamaan siltoja visuaalisen ja kielellisen ajattelun välille. Ilmiöoppimisen kautta rakennetaan myös pitkälle kantavaa kiinnostusta kuvataiteeseen.

Opetuksen sisältöalueet

Kuvataiteessa on kolme sisältöaluetta, jotka kaikki kytkeytyvät integroivan taideopetuksen periaatteiden mukaisesti kaikkiin tavoitteisiin ja niihin sisältyvään laaja-alaiseen osaamiseen.

S1 – Omat kuvakulttuurit
Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin heosallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä.
Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaanvaikuttamisen kannalta.

S2 – Ympäristön kuvakulttuurit
Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisiaympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä.

Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessakäsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin, että globaalin maailman näkökulmista.

S3 – Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnannäkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen, että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Laaja-alainen osaaminen kuvataiteen näkökulmasta

Laaja-alainen osaaminen kytkeytyy kuvataiteen tavoitteisiin, ja laaja-alaisen osaamisenalueita toteutetaan kullekin tavoitteelle ominaisilla tavoilla.

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilaat osaavat soveltaa eri oppiaineiden tunneilla saamaansa tietoa kuvataiteen opinnoissa ja kuvallisessa työskentelyssä, sekä syventää oppimaansa todellisen elämänhaasteisiin sekä omaan elämäänsä.

Oppilaiden looginen päättelykyky kehittyy, he osaavat tehdä tekemiensä havaintojen pohjalta päätelmiä, johtopäätöksiä ja suunnitella toimenpiteitä, jotka vievät oppimista eteenpäin. Oppilaat rakentavat tietoa oman päättelyn, uusien ideoiden sekä useamman erilähteen perusteella. Oppilaita kannustetaan yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja mahdollistetaan uuden oivaltaminen. Oppilaat osaavat asettaa tavoitteita omalle sekä ryhmän työskentelylle.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaiden taiteen, kulttuurin ja mediaympäristön tuntemus syvenee. Oppilaat tuntevat paikallista kulttuuriperintöä ja siihen liittyviä arvoja, osaavat peilata sitä nykytrendeihin jaosallistuvat sen muovaamiseen ja eteenpäin välittämiseen. He oppivat tunnistamaan perinteisen taidemaailman instituutioiden ulkopuolelle jääviä ilmiöitä kuten katutaidetta. Oppilaat osaavat tunnistaa ja tulkita kulttuurisia viestejä, sekä taiteen ja kulttuurin eri ilmenemismuotoja. Oppilaat tuntevat suuren osan tärkeimmistä helsinkiläisistä taide- ja kulttuurilaitoksista.

Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan itseään rakentavasti ja toimimaan monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat ilmaisevat itseään rohkeastioman äidinkielensä lisäksi myös muilla kielillä. Oppilailla on käsitys omasta kulttuuri- identiteetistä ja he suhtautuvat kunnioittavasti muihin ihmisiin ja elinympäristöönsä.

Oppilaat oppivat tuntemaan keskeisten ihmisoikeussopimusten merkityksen ja toteutumisen maailmassa. Oppilaat ymmärtävät millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksienvastaisina hyväksyä, sekä huomioivat tämän omassa toiminnassaan.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan ja oppilaat tiedostavat itselle luontevimmilta tuntuvat ilmaisutavat. Oppilailla on taitoja osallistua javaikuttaa ympäröivään kulttuuriin taiteen keinoin tai median kautta. Oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa. Oppilaat analysoivat kriittisesti mediakulttuuria sekä muuta visuaalista kulttuuria ja sen vaikutuksia, sekä pystyvät peilaamaan niissä esitettyjä asenteita ja arvoja omiinsa.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tutustuessaan mediakulttuurin ja muotoilun sisältöihin oppilaat oppivat toimimaankriittisenä ja vastuullisena kuluttajana. He saavat välineitä tarkastella omia kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta ja suhtautua mainosviestintään analyyttisesti.

Oppilaat oppivat ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Heidät osallistetaan koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä yhteisten sääntöjen laadintaan. He kantavat vastuuta oppimisympäristön siisteydestä,työvälineistä, työturvallisuudesta ja ilmapiiristä.

Oppilaat oppivat käsittelemään yhdessä toisten kanssa ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa.

Oppilaat ymmärtävät teknologian toimintaperiaatteita, monimuotoisuutta ja merkitystäomassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa.

L4 – Monilukutaito

Oppilaat harjoittelevat tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja eri kuvataiteenilmaisulle ominaisilla tavoilla ja yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa. Oppilas saa runsaasti tilaisuuksia

rohkaistua käyttämään monilukutaitoaan vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa lähiympäristössään, mediassa ja yhteiskunnassa.

Oppilaan kuvanlukutaitoa syvennetään käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä jaesittämisen tapoja sekä haastamalla yhä haastavampien tekstien tulkintaan esimerkiksi tutustumalla käsitetaiteeseen. Oppilaat harjoittelevat analyyttistä, kriittistä, katsomuksellista, kulttuurista ja ympäristölukutaitoa. Oppilaat oppivat hyödyntämään monipuolisesti kaikkia aistialueita oppimisessa.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaat osaavat ilmaista itseään monipuolisesti eri teknologioita hyödyntäen. Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Oppilaat harjaantuvat valitsemaan, käyttämään ja arvioimaan erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti ja kehittämään omaa digitaalista identiteettiään. Oppilaat oppivat valitsemaan henkilökohtaisten oppimistavoitteidensa mukaisesti työskentelyynsä sopivimmat sähköiset työvälineet ja ympäristöt. Heidän käsityksensä ja kokemuksensa erilaitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee.

Oppilaat harjaantuvat yhteisöllisen tiedon luomisessa ja sosiaalisen median hyödyntämisessä. Oppilaat ymmärtävät yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkityksen oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaat osaavat rakentaa tietoayhdessä toistensa ja muiden toimijoiden kanssa. Oppilaat ovat lähdekriittisiä ja osaavat arvioida omaa ja muiden tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaanmahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä. He ymmärtävät, mitä käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaat osaavat käyttää tekijänoikeussuojattuja materiaaleja oikein ja ymmärtävät omat oikeutensa.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella monipuolisia työelämätaitoja kuten verkostoitumistaja projektityöskentelyä. He oppivat hallitsemaan työprosessia, johon kuuluu suunnittelu, kokeileminen, uudet ratkaisut, johtopäätökset ja arviointi.

Oppilaita rohkaistaan avoimeen, joustavaan ja luovaan toimintaan uusia mahdollisuuksiatai muutostilanteita kohdatessaan. He oppivat tunnistamaan omien vahvuuksiaan ja taipumuksiaan sekä

kehittämään niitä. Oppilaita ohjataan suuntaamaan ajatuksiaan tulevaisuuteen, jatko-opintoihin ja uravalintaan. Heille tarjotaan mahdollisuuksia tutustuavisuaalisen alan ammatteihin, ammattilaisiin ja yrityksiin.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Oppilaat tutustuvat yhä monipuolisempiin vaikuttamisen ja osallistumisen tapoihin omassa yhteisössä, Suomessa ja globaalisti. Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin mahdollisuudet vaikuttamisen välineenä käyvät heille tutuksi. Oppilaat oppivat ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkityksen ja toimimaan vastuullisesti lähiyhteisössä ja globaalisti.

Oppilaat harjoittelevat valmiuksia toimia kestävästi toteuttamalla konkreettisia tekojaympäristön ja toisten ihmisten hyväksi.

Oppilaat opettelevat neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista, omanmielipiteen ilmaisua rakentavasti ja ratkaisujen etsimistä yhteistyössä toisten kanssa. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Vuosiluokka 7, tavoitteet, laaja-alainen osaaminen ja sisällöt

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisentuottamisen menetelmiä	2, L3, L4,L5	S1 – S3
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista jaajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	L2, L4, L5, L6	S1 – S3
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisestierilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	L3, L4, L5, L7	S1 – S3
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisunkeinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	3, L5, L6,L7	S1 – S3

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	2, L3, L5,L7	S1 – S3
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaankuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	L1, L,2 L4, L7	S1 – S3
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussavisuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	L3, L4, L7	S1 – S3
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinenmoninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	L1, L2, L4, L7	S1 – S3

Vuosiluokka 7 tai 8, tavoitteet, laaja-alainen osaaminen ja sisällöt

Kuvallinen tuottaminen	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisunkeinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	L2, L3, L5, L6, L7	S1 – S3
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	L1, L2, L3 L5, L7	S1 – S3
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaankuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	L1, L2, L4, L7	S1 – S3
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnanmenetelmiä	L1, L4, L5	S1 – S3
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurinmerkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	L2, L6, L7	S1 – S3
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisuntapoja kuvallisessa tuottamisessaan	L1, L2, L5	S1 – S3
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussavisuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	L3, L4, L7	S1 – S3
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinenmoninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	L1, L2, L4, L7	S1 – S3

Kuvataidepainotus

Tavoitteet, laaja-alainen osaaminen ja sisällöt

Painotetun kuvataideopetuksen tavoitteet ja sisältöalueet ovat samat kuin kaikille yhteisessä kuvataideopetuksessa, ja painopiste on kaikille yhteisten tietojen ja taitojen syventämisessä ja soveltamisessa yksin ja yhdessä toisten kanssa. Painotettu kuvataide antaa tilaa ja aikaa kokeiluille, keskustelulle ja oman ilmaisun ja ilmaisukanavan etsimiselle ja löytämiselle. Tämä kytkeytyy ajatteluun ja oppimaan oppimiseen sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen (L1, L5). Oppilaita ohjataan suunnittelemaan ja toteuttamaan työskentelyään omien kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti ja pohtimaan omia vaikutusmahdollisuuksiaan (L7). Kuvataidepainotus on vuosittain mukana jonkin ilmiölähtöisen oppimisen toteutuksessa. Tutustutaan monenlaisiin oppimisympäristöihin jalähdetään ulos luokkahuoneesta, jolloin myös lisätään tilaisuuksia harjoitella ja käyttää monilukutaitoa (L4, L2). Toisaalta panostetaan yhteisestä työympäristöstä ja -välineistä huolehtimiseen, osallistutaan luokkatilan kehittämiseen (L3, L7). Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua visuaalisen alan jatko-opintoihin ja ammatteihin (L6).

Valinnainen kuvataide

Tavoitteet, laaja-alainen osaaminen ja sisällöt

Valinnaisen kuvataiteen sisällöt ovat samat kuin kaikille yhteisessä 7. vuosiluokan kuvataideopetuksessa. Sisältöalue *S1 Omat kuvakulttuurit* on osa valinnaista kuvataidetta;lisäksi laaja-alaisen osaamisalueen L7 mukaisesti oppilaat voivat vaikuttaa siihen, kuinka sisältöalueita *S2 Ympäristön kuvakulttuurit* ja *S3 Taiteen maailmat* opetuksessa painotetaan. Yhden vuosiviikkotunnin laajuisena opetuksen sisällöt toteutuvat suppeampina kuin kahden vuosiviikkotunnin laajuudessa. Keskeiset tavoitteet ja niihin sisältyviä laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet on koottu oheiseen taulukkoon. Ne jatkavatja syventävät 7. luokan kokonaisuuksia.

Valinnaisessa kuvataiteessa korostuu ihmisenä kasvaminen kantaa ottavaksi, kriittiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Oman koulun monikulttuurisuus otetaan huomioon positiivisena voimavarana. Erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisukeinojen tuntemuksen syventäminen auttaa oppilasta löytämään persoonallisen ilmaisunsa. Kuvataiteen opiskelukehittää monipuolisesti ajattelun taitoja ja antaa työkaluja sietää ja selvittää keskeneräisyyttä ja arjen haasteita. Tarkoitus on rakentaa siltoja visuaalisen ja kielellisen ajattelun välille: taide on tietämisen tapa. Näin kuvataiteeseen syntyy elämänmittainen omakohtainen kiinnostus.

Valinnainen kuvataide on mahdollista järjestää myös kurssimuotoisena/jaksotettunakeskittyen tiettyyn sisältöalueeseen, teemaan tai kuvantuottamisen osa-alueeseen.

Vuosiluokka 8 ja 9, tavoitteet, laaja-alainen osaaminen jasisällöt

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisestierilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	L3, L4, L5, L7	S1 – S3
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita jailmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	L2, L3, L5, L6, L7	S1 – S3
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaankuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	L1, L,2 L4, L7	S1 – S3
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisuntapoja kuvallisessa tuottamisessaan	L1, L2, L5	S1 – S3
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussavisuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	L3, L4, L7	S1 – S3

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinenmoninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	L1, L2, L4	S1 – S3

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu							
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämällä monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria.	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Oppilas oppii keskustelemaan havainnoista ja ajatuksista perustellen näkemyksiään.	Havaintojen ja ajatusten sanallinen pohdinta	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.	Oppilas osallistuu oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan käyttämällä erilaisia kuvallisen ilmaisun tapoja.	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen

					tapaa.	tapoja.	tapoja.
Kuvallinen tuottaminen							
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii syventämään kuvailmaisun taitojaan.	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa ja kehittämään ongelmanratkaisutaitoja an.	Tutkivan lähestymistavan ja ongelmanratkaisutaitojen käyttäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapa a työskentelyssää n.	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessä än.	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessä än.	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskennellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja.	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksi a.	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisist ä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta							
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia	S1, S2, S3	Oppilas oppii käyttämään erilaisia kuvatulkinnan	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti	Oppilas harjoittelee kuvatulkinnan	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinnan	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia

ja muita kuvatulkinnan menetelmiä		menetelmiä.		jotakin kuvatulkinnan menetelmää.	menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.	menetelmiä.	kuvatulkinnan menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin erilaisia merkityksiä	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan kulttuurisia kuvailmaisun tapoja.	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemus ja soveltaminen	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen							
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Kannan ottaminen visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan	S1, S2, S3	Oppilas oppii tarkastelemaan kulttuurista	Omien arvojen kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaa	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen

huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla		moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä vaikuttamaan kuvien avulla.		jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävän kehityksen näkökulman.	erilaisia kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia.	n kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.	moninaisuuden ja kestävän kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

24. KÄSITYÖ

Yleinen kuvaus

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa yhdistellään käsityöilmaisun,muotoilun ja teknologian aineksia. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi.

Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan jakehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista.

Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa,mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset kiinnostuksen kohteet. Oppilaiden monipuolinen osaaminen sekä omien vahvuuksien tunnistaminen korostuvat yhteisissä projekteissa sekä yhteisöllisessä toiminnassa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen.

Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuviasekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä

Käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristönja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen.

Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä ontukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisenprojekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen.

Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluunja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ilmiöoppiminen

Käsityö tarjoaa hyvän mahdollisuuden ilmiöpohjaiseen oppimiseen ja tuo kaikkia aistejavahvistaen myös kädet ilmiön tarkkailijaksi. Ilmiöt nousevat opetussuunnitelmien tavoitteista, mutta niihin on yhdistetty ajankohtaisesti tarkoituksenmukaisia asioita todellisesta maailmasta / tulevaisuudesta.

Käsiteltävät asiat ovat luonnollisessa kontekstissa; asiayhteys ja merkitys hahmotetaan laajemman kokonaisuuden kannalta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Käsityössä oppilailla on aktiivinen rooli oppimisprosessin suunnittelussa. Häntärohkaistaan asettamaan oppimiselleen tavoitteita, suunnittelemaan työnsä ja työskentelynsä etenemistä. Prosessin päätteeksi hän arvioi sekä lopputuloksen että työskentelynsä onnistumista. Opettajan tehtävänä on kannustaa oppilasta luottamaanitseensä, näkemyksiinsä sekä rohkaista oppilasta soveltamaan koulun ulkopuolella oppimiaan käsityötaitoja koulutyössä.

Oppilaan omat ideat, kuvittelukyky, uuden oivaltaminen, ennakkoluuloton luovien ratkaisujen löytäminen ja vaihtoehtojen näkeminen sekä yksin, että yhdessä toistenoppilaiden kanssa, ovat käsityössä keskeisessä asemassa.

Käsityötunneilla nämä itsenäiset ja yhteiset ongelmanratkaisutehtävät kehittävät oppilaan ajatteluntaitoja, syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua sekä lisäävät oppilaan kykyä argumentoida ja perustella näkemyksiään.

Käsityö on luonteeltaan kokeilevaa ja toiminnallista, tätä ominaisuutta voidaan hyödyntäämyös oppiainerajat ylittävässä työskentelyssä.

Oppilasta autetaan ottamaan selvää käsityöalan jatko-opintomahdollisuuksista jahuomioimaan perustellusti omat taipumuksensa valintoja tehdessään.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Käsityön tunneilla vallitsevassa keskinäisen luottamuksen ja kunnioituksen ilmapiirissäoppilasta rohkaistaan luovaan toimintaan.

Kulttuurien monimuotoisuutta käytetään rikastuttamaan opetusta kaikissa käsityöprosessinvaiheissa.

Oman elinympäristön ja kulttuuriperinnön tunteminen ja arvostaminen ohjaa oppilasta osallistumaan toiminallisesti esineellisen kulttuuriperinnön tunteminen ja arvostaminen ohjaa oppilasta osallistumaan toiminallisesti esineellisen kulttuuriperinnön uudistamiseen.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Heitä opetetaan myös ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekäharjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan javalintojaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina.

L4 – Monilukutaito

Oppilasta ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa yhteistyössä eri oppiaineiden kanssa. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Oppilaat harjaantuvatkaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tietoteknisiä laitteita hyödynnetään välineellisesti ja tavoitteena on luoda oppilaille mahdollisuuksia käyttää laitteita tutkivan ja luovan työskentelyn yksilöllisissä ja yhteisöllisissä tehtävissä. Oppilaan työskentelyn ja arvioinnin dokumentoinnin välineenäkäytetään joustavasti erilaisia tietoteknisiä välineitä ja viestinnän kanavia.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita opetetaan tunnistamaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteiden ja keskeisten toimialojen yhteys opiskeluun sekä tulevaisuuteen. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisujaolosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään tehtävä pitkäjänteisesti päätökseen. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan,

vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteistensukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan omia näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itsellesekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaiden kanssa pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja.

Käsityön sisältöalueet

S1 – Innovointi
Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityönkäsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen.Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 – Muotoilu
Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä,nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 – Kokeilu
Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetäänluovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita.

Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 – Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 – Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita taiteoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 – Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejäosana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 – Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaaideoinnin lähteenä.

S8 – Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Vuosiluokan 7. laaja-alaisen osaamisen tavoitteet jasisältöalueet

Käsityön tehtävä erityisesti 7. luokalla on, että oppilas osaa ja ymmärtää pitkäjänteisen käsityöprosessin vaiheita. Oppimistehtävissä oppilas osaa käyttää materiaaleja ja työvälineitä sekä niihin soveltuvia koneita ja laitteita turvallisesti.

Tavoitealue 1: Suunnittelu

Suunnittelun tavoitealueeseen kuuluvat alkuideoinnin lisäksi sekä visuaalinen ja tekninensuunnittelu. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	aaja-alainen osaaminen	Sisältö
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaanja kokeilemaan yritteliäästi	L1, L2	S2, S3, S4, S5
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi jaarvioimaan oppimistaan	L1	S1, S2, , S4,S5

Suunnittelun osa-alueet ovat innovointi, muotoilu ja kokeilu. Oppilas perehtyy materiaalien ominaisuuksiin ja tunnistaa yleisimmät käsityössä käytettävät materiaalit. Oppilas kokeileeja valitsee tarkoituksenmukaiset materiaalit, työvälineet ja –menetelmät ja tekee suunnittelua yksin tai ryhmässä, sekä:

- käyttää suunnittelussa mittakaavaa ja tarkoituksenmukaisia mittayksiköitä sekäsuunnittelun peruskäsitteitä.
- oppii muotoiluprosessin ja osaa ottaa siinä huomioon tuotteen tai teoksentoiminnallisuuden.
- ilmaisee ajatuksensa ja ideansa visuaalisesti sekä esittelee oman tuotoksensaryhmälle.
- osaa tehdä tarvittavia muutoksia arvioidessaan suunnitteluprosessia.
- harjoittelee oppimispäiväkirjan pitämistä ja tekee suunnitteluun ja dokumentointiin liittyviä harjoituksia.

Tavoitealue 2: Toteutus

Toteutuksen tavoitealueeseen kuuluvat työskentely, työn valmistaminen ja omien ideoiden testaaminen käytännössä. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	aaja-alainen osaaminen	Sisältö
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämääninnovaatioita	L4, L6	, S2, S3, S4, S5

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä jasymboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	L2, L4	, S2, S3, S4, S5
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaantyötilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	L3, L6	S6

Teknisen työn työtavat

Työvälineet valitaan käytettävälle materiaalille ja oppilaan ikäkaudelle sopiviksi työturvallisuusmääräykset huomioiden. Oppilas tutustuu oppimistehtävien avulla käsityön peruskäsitteisiin. Oppilas harjoittelee materiaalin taloudellista käyttöä ja perehtyy materiaaleille ominaisiin aineliitos- ja työstötekniikoihin ja harjoittelee:

- metallien leikkaamista, lastuamista ja muovaamista sekä liittämistä mekaanisestija lämmön avulla tapahtuvalla menetelmällä
- muovien muokkaamista leikkaavalla, lastuavalla tai lämmön avulla tapahtuvallamenetelmällä
- puun työstämistä soveltuvin työvälinein, konein ja laittein
- tarkoitukseen sopivien väri- ja pinnankäsittelyaineiden käyttöä

Lisäksi oppilas:

- tutustuu mekaaniseen rakenteluun rakennussarjojen avulla
- lisää tietämystään sähköopin ja elektroniikan perusteista
- pyrkii ohjelmoinnin avulla käytännön sovellukseen
- kokeilee tietokoneavusteista valmistamista

Tekstiilityön työtavat

Tekstiilityön työtavoissa on keskeistä käyttää eri tekniikoita luovasti ja soveltaen niitä aina kulloiseenkin työhön tarkoituksenmukaisesti soveltaen. Työskentely muodostaa kokonaisen käsityöprosessin, jota toteutetaan suunnitelman mukaisin tekniikoin, työskentelyä koko ajan arvioiden ja myös tekniikoita tarvittaessa muuttaen. Oppilas harjoittelee eri materiaaleille soveltuvia ompelutekniikoita ja tutustuu erilaisiin lankatekniikoihin. Mahdollisuuksien ja mielenkiintonsa mukaan oppilas voi kokeilla moninaisia tekniikoita ja soveltaa niitä omiin harjoitustöihinsä. Prosessin dokumentointi onkeskeisessä roolissa työskentelyn kaikissa vaiheissa.

Materiaaleina kokeillaan monipuolisesti erilaisia teollisuuden ja kuluttajien käytössä olevia valmisteita, jalosteita ja komponentteja, jotka soveltuvat koulukäyttöön. Materiaaleja hankittaessa, valittaessa ja käytettäessä harjoitellaan taloudellista materiaalien käyttöä jaekologista kuluttajakäyttäytymistä.

Työskentelyssä käytetään tarkoituksenmukaisia työvälineitä ja -koneita. Suunnittelussa ja dokumentoinnissa hyödynnetään TVT -laitteistoa.

Tavoitealue 3: Arviointi

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan sekä omaa että toisten toimintaa kaksisuuntaisesti.Tarkoituksena on hyödyntää toisilta saatua palautetta ja tarkastella samalla toisten tekemiä ratkaisuja osana omaa oppimista.

Oppiaineen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisältö**
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksiakäsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	L5	S1, S2, S3, S4, S5
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä jamuussa työelämässä	L6, L7	S7, L8

Valinnainen käsityö

Vuosiluokan 8 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet jasisältöalueet

Käsityön tehtävänä erityisesti 8. luokalla on vahvistaa oppilaan kiinnostusta ja innostusta käsin tekemiseen sekä herättää hänessä uteliaisuus kokeilevaan ja keksivään käsityöhönkokonaisen käsityöprosessin avulla.

Tavoitealue 1: Suunnittelu

Suunnittelun tavoitealueeseen kuuluvat alkuideoinnin lisäksi sekä visuaalinen ja tekninensuunnittelu. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Kahdeksannen luokan tavoitteena on syventää ja laajentaa seitsemännen luokanoppiaineen tavoitteita.

Oppiaineen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisältö**
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan,tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	L1, L2	S3, S4,S5
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi jaarvioimaan oppimistaan	L1	, S2, S3, S4, S5

Tavoitealue 2: Toteutus

Toteutuksen tavoitealueeseen kuuluvat työskentely, työn valmistaminen ja omien ideoiden testaaminen käytännössä. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisältö**
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämääninnovaatioita	L4, L6	, S2, S3, S4, S5
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä jasymboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	L2, L4	, S2, S3, S4, S5
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaantyötilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	L3, L6	S6

Tavoitealue 3: Arviointi

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan sekä omaa että toisten toimintaa kaksisuuntaisesti.Tarkoituksena on hyödyntää toisilta saatua palautetta ja tarkastella samalla toisten tekemiä ratkaisuja osana omaa oppimista.

Oppiaineen tavoitteet	aaja-alainen osaaminen	Sisältö
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksiakäsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	L5	S1, S2, S3, S4, S5
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä jamuussa työelämässä	L6, L7	S7, L8
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiinliittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	L1, L4, L6, L7	S6, S7, S8

Vuosiluokan 9 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet jasisältöalueet

Käsityön tehtävä erityisesti 9. luokalla on vahvistaa oppilaan kiinnostusta ja innostusta käsin tekemiseen sekä herättää hänessä uteliaisuus kokeilevaan ja keksivään käsityöhönkokonaisen käsityöprosessin avulla.

Tavoitealue 1: Suunnittelu

Suunnittelun tavoitealueeseen kuuluvat alkuideoinnin lisäksi sekä visuaalinen ja tekninensuunnittelu. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Yhdeksännellä luokalla tavoitteena on syventää ja laajentaa seitsemännen jakahdeksannen luokan oppiaineen tavoitteita.

Oppiaineen tavoitteet	aaja-alainen osaaminen	Sisältö
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan,tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	L1, L2	S3, S4,S5
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi jaarvioimaan oppimistaan	L1	, S2, S3, S4, S5

Tavoitealue 2: Toteutus

Toteutuksen tavoitealueeseen kuuluvat työskentely, työn valmistaminen ja omien ideoiden testaaminen käytännössä. Nämä vahvistavat oppilaan käsitystä monivaiheisesta käsityöprosessista.

Oppiaineen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisältö**
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämääninnovaatioita	L4, L6	, S2, S3, S4, S5
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä jasymboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	L2, L4	, S2, S3, S4, S5
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaantyötilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	L3, L6	S6

Tavoitealue 3: Arviointi

Oppilasta ohjataan tarkastelemaan sekä omaa että toisten toimintaa kaksisuuntaisesti.Tarkoituksena on hyödyntää toisilta saatua palautetta ja tarkastella samalla toisten tekemiä ratkaisuja osana omaa oppimista.

Oppiaineen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisältö**
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksiakäsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	L5	S1, S2, S3, S4, S5
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä jamuussa työelämässä	L6, L7	S7, L8
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiinliittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	L1, L4, L6, L7	6, S7,S8

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T1 ohjata oppilasta ideoimaan, tutkimaan, kokeilemaan ja suunnittelemaan yritteliäästi työskentelyään	S1–S5	Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään. Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita.	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja oma-aloitteisesti.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonaisen käsityöprosessin ja arvioimaan oppimistaan	S1–S5	Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin. Oppilas oppii pohtimaan	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatusti.	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan. Oppilas pohtii käsityöprosessiaan	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyyttisesti ja realistisesti.

		työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa.			annettujen vaihtoehtojen pohjalta.		
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja. Oppilas on kekseliäs työskentelyssään.	Työvälineiden käyttö, valmistusmenetelmien ja käsityön työtapojen tarkoituksenmukainen käyttäminen	Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelyynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemiaan tuotteita tai teoksia.	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttö-kelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmukaisesti.
T4 ohjata oppilas käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisua	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia	Visuaalinen, materiaalinen ja esitysteknologinen ilmaisu	Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaan ja ajatuksiaan.	Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan. Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa

		materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.					hyödyntäen.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin. Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa.	Turvallinen työskentely	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.	Oppilas arvioi ja ennakoi työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1–S5	Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa. Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista.	Tieto- ja viestintätekniset taidot sekä yhteisöllinen työskentely	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintäteknologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.	Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintäteknologiaa.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön,	S7	Oppilas oppii tuntemaan käsityön,	Käsityön ja kädentaitojen merkityksen	Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön	Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista

kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä		kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä.	hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.	merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.	merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.	käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	S8	Oppilas oppii ajattelemaan taloudellisesti. Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa.	Perusteltujen valintojen tekeminen ja kestävän elämäntavan huomioiminen käsityöprosessissa	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävään elämäntapaan liittyviä valintoja.

25. LIIKUNTA

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset jaliikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa- arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, jase perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti.

Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin. Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinentoiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen.Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avullakasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksenkehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, kehollisen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnan opetuksen yhteydessä oppilas saa tietoa ja valmiuksia terveyden hyvinvoinnin ja hygienian edistämiseen.

”*Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen*.” Vuosiluokilla 7–9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteensekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistäaktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta jatoisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Liikunnassa pyritään hyödyntämään Maunulan lähialueen liikuntapaikkoja yhteistyössä lähiliikuntapaikkojen kanssa. Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus ovat osa Maunulan yhteiskoulun arkea ja sitä pyritään hyödyntämän liikunnan opetuksen rikastuttamiseksi.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä jarohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-

ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päättöarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Ilmiöoppiminen liikunnassa

Ilmiöpohjainen oppiminen edistää tulevaisuudessa tarvittavaa laaja-alaista osaamista sekä yhteiskunnassa ja tulevassa työelämässä tarvittavia ydintaitoja. Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tavoitteet ja sisällöt johdetaan laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden tavoitteista. Liikunnan tavoitteita ja sisältöjä integroidaan eri oppiaineiden kanssa ilmiöoppimisen kokonaisuuksiksi. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan liikunnan asiantuntijoita sekä menetelmiä ja lähteitä. Pelien ja leikkien avulla voidaan toteuttaa ilmiöoppimisen tavoitetta joustavista opetusjärjestelyitä, jasiinä mahdollistetaan myös eri-ikäisten oppilaiden työskentelyn yhdessä.

Liikunta- ja liikunta-matematiikkalinja

Liikuntalinjan opetuksessa sisällöissä noudatetaan yleisessä liikunnassa valtakunnallista opetussuunnitelmaa 7-9 luokilla. *Urhea*n "*Urheilijaksi kasvamisen*" –sisältösuositukset yläkouluille ovat hyvin yhteneviä liikunnan valtakunnallisen opetussuunnitelman kanssa jane ohjaavat liikuntalinjan liikunnanopetusta koulussamme.

Liikuntalinjalla lisäliikuntaa on 2 h/vko ja liikunta-matematiikkaluokalla 1h/vko. Oppilailla onmyös mahdollisuus osallistua *Urhea*n tai eri seurojen järjestämään aamu- ja yleisharjoituk-seen kerran viikossa

Lisätyn liikunnanopetuksen avulla:

- syvennetään eri lajien tietoja ja taitoja
- tutustutaan uusiin lajeihin
- tarjotaan hyvä ja monipuolinen taitopohja jatko-opiskelua ja elämää varten
- tuetaan oman lajin löytämistä ja sen harjoittelua
- tarjotaan liikunnallisille oppilaille samanhenkinen oppimisympäristö

Liikuntalinja on suunnattu liikunnasta kiinnostuneille ja liikunnallisesti lahjakkaille oppilaille. Opetuksessa painottuu monipuolisuus. Liikuntalinjan oppilaat kuuluvat pääkaupunkiseudun Urheiluakatemian (*Urhea*) toiminnan piiriin.

Tavoitteet

- urheilijana ja liikkujana kasvaminen sekä liikunnalliseen elämäntapaankasvattaminen
- kehittää monipuolisesti liikunnallisia perustaitoja ja fyysisiä ominaisuuksia jaluoda näin pohjaa nuoren terveelle kehitykselle
- liikunnan määrän lisääminen (laji -aamu ja lisätty liikunta)
- itsetunnon kehittäminen, itseohjautuvuuden kehittäminen, liikunnan ilo,positiivisia elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia
- oppilas ottaa huomioon muut oppilaat, kannustaa ja oppii jakamaanosaamistaan vertaisilleen
- oppii ymmärtämään monipuolisen liikunnan merkityksen urheilun, liikunnan jaterveyden kannalta

Urhea yhteistyö pääkaupunkiseudun liikunta-akatemian kanssa

Koulumme on urheiluakatemiaverkon liikuntapainotteinen koulu ja toimii alueellaan yläkouluikäisten urheilijoiden *Urheilijan polun* valtakunnallisten tavoitteiden, sisältösuositusten ja laatukriteerien mukaisesti. Toiminnan valtakunnallisista linjauksistavastaa Suomen Olympiakomitea.

Koulu tukee nuoren urheilijan kasvamista/kasvua mahdollistamalla urheilijalle laadullisesti ja määrällisesti toimivan valmentautumismahdollisuuden yhteistyössä kodin, urheiluseuranja lajiliiton kanssa.

Työjärjestys mahdollistaa urheilijan viikoittain tarvitsemaan monipuolisen harjoittelulisän. Toimimme yhteistyössä pääkaupunkiseudun urheiluakatemian kanssa ja teemme yhteistyötä urheiluseurojen kanssa. Toimintamme tukee oppilaan kasvua urheilulliseen ja hyvään elämäntapaan. Pääteemoja ovat monipuoliset liikuntataidot, urheilulliset elämäntavat, terve urheilija ja innostuksen vahvistaminen. *Urhea* -toiminnan tavoitteena onlisätä oppilaan kouluviihtyvyyttä, hyvinvointia ja edistää terveyttä sekä ehkäistä syrjäytymistä ja auttaa kotouttamisessa.

Opetuksessa ja harjoituksissa *Urheilijan polkuun* liittyvät ilmiöt liittyvät monipuolisesti urheilijan kasvun eri osa-alueille, joita myös harjoitellaan ja sovelletaan käytännössä. Ilmiöiden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja taitojen esiintuomiseen, kysymystenja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja perustelemiseen. Oppilaita ohjataan *Urheilijan polun* eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Tekemällä urheilijasopimuksen urheileva oppilas osoittaa ottavansa vastuuta oppimisen ja urheilun yhdistämisessä.

Urheiluakatemiakouluna henkilökunta toimii urheilevien oppilaiden tukena opiskelun ja urheilun yhteensovittamisessa ja toteuttaa osaltaan EU:n ohjelmaa urheilijan kaksoisuranmahdollistamiseksi. Koulun toiminnassa näkyy koko koulun liikunnallisuuden lisääminen. Opinto-ohjaus auttaa yhdistämään opiskelun ja urheilun ja huomioi urheilijan jatko- opiskelun vaatimukset.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Liikunnassa vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilailla tulee ollamahdollisuus tehdä havaintoja liikuntatilanteissa ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään.

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja kehitetään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti. Leikit, pelillisyys, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat edistävätoppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun.

Liikunnassa painotetaan erilaisten ajatteluntaitojen harjoittelua. Oppilaita kannustetaan rohkeaan innovatiiviseen ja uutta luovaan ajatteluun, jolloin oppilaat voivat käyttää kuvittelukykyään ja oppivat näkemään vaihtoehtoja sekä yhdistelemään näkökulmia sekärakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan ja harjoitetaan.

Tiedon siirtämisen sijaan liikunnassa kuten muissakin oppiaineissa painotetaan erilaisten ajatteluntaitojen harjoittelua. Oppilaita kannustetaan rohkeaan innovatiiviseen ja uutta luovaan ajatteluun, jolloin oppilaat voivat käyttää kuvittelukykyään ja oppivat näkemään vaihtoehtoja sekä yhdistelemään näkökulmia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeä paitsi ajattelun taitojen myös oppimisenmotivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle.

Liikunnassa vahvistetaan ja kehitetään edelleen oppilaiden aktiivisempaa roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille jatunteille.

Oppilaita rohkaistaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimiauusille ratkaisuille liikuntatilanteissa. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa liikunnassa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti liikunnan kautta. Heitä opetetaan arvostamaan ja hallitsemaan kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Oppilaat opettelevat ilmaisemaan tunteitaan, näkemyksiään, ajatuksiaan ja ideoitaan eri tavoin. Oppilaat saavat rohkeutta esiintyä eri tilanteissa ja olla luovia. Monipuolisen ilmaisun lisäksi oppilaita ohjataan myösharjoittelemaan oman kehon arvostamista ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaansoveltaen monenlaisissa liikuntaan liittyvissä esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutus- tilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja.

Oppilaita ohjataan liikunnassa tunnistamaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen suomen- ja ruotsinkielistä kulttuuriperintöä sekä omia kulttuurisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan heitäkohtaamaan muita ihmisiä arvostavasti sekä noudattamaan hyviä tapoja.

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta liikuntaan liittyvissä opetustilanteissa sekä itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Liikunta oppiaineena ohjaaymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. He opettelevat ennakoimaan ja tunnistamaan vaaratilanteita ja harjoittelemaan onnettomuus-tilanteessa toimimista tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti ja heitäohjataan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit.

Oppilaat harjoittelevat vesiliikunnan opetuksen aikana tunnistamaan ja ymmärtämäänhyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien erilaisissa veteen ja veden äärellä liikkumiseen liittyvissä tilanteissa.

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehitystä. Käsitellään yhdessäristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaiden itsenäistymistätuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen elämänrytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkityksen ja hyvien tapojen tärkeyden elämässä.

L4 – Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa liikunnan opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen sekä kinesteettisten symbolijärjestelmien ja niiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Kuten suunnistuksen kartanlukutaito, tehtäväkorttien tulkinta, musiikin tulkinta ja hyödyntäminen liikunnassa, suullisten ohjeiden ymmärtäminen,kehon liikeratojen hahmottaminen tilan ja suunnan muuttuessa.

Liikunnassa harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Lisäksi oppilaita rohkaistaan suhtautumaanuusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti sekä kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Liikunnan opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologiankehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, koulutyössä ja yhteiskunnassa.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaat opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä. Huolehditaan,että oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opetellaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä jalöytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opetellaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan jaottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun.

Liikunnassa opetellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Lisäksi oppilaita rohkaistaan suhtautumaanuusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti sekä kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus

Oppilaita ohjataan ymmärtämään liikunnanopetuksen avulla, omien valintojen ja tekojenmerkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi liikunnanopiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä liikunnallinen elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Liikunnassa osallistumisella harjaannutetaan oppilaita ilmaisemaan näkemyksiään rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaistentoimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Liikuntatuntien toiminnassa opetellaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista.

Liikunnassa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja opetellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäseninä. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuudennäkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään liikunnanopetuksen avulla, omien valintojen ja tekojenmerkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovattärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Liikunnassa osallistumisella harjaannutetaan oppilaita ilmaisemaan näkemyksiään rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaistentoimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Liikuntatuntien toiminnassa harjoitellaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista.

Liikunnan opetuksen tavoitteet

Alla olevassa taulukossa avataan liikunnan opetuksen tavoitteet (T1-T13) ja sisällöt.Merkinnät L1-L7 viittaavat laaja-alaisen osaamisen lajeihin.

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
S1 – Fyysinen toimintakyky		
T1 Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansayrittäen.	L1, L3	Monipuoliset ja toiminnalliset, harjoitteetja pelit eri liikuntamuodoissa vuodenaikoja hyödyntäen.
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli kehittämään omaa kehon hahmotustaan aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	L1, L2, L3, L4	Liikunnan opetukseen valitaan havainto-ja ratkaisuntekotaitoja monipuolisesti kehittäviä tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit)
T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää niitä monipuolisestieri liikuntamuodoissa.	L3	Monipuoliset tasapaino-liikkumistaitoja kehittävät liikuntamuodot vuodenaikoja hyödyntäen(jää-, lumi-, perus-, musiikki-, ja tanssiliikunta, luontoliikuntasekä palloilu)
T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina erilaisissa liikuntamuodoissa.	L3	Monipuoliset välineenkäsittelytaitojakehittävät liikuntamuodot eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä.
T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan,ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan:	L3	Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä,joilla opetetaan harjoittelemaan fyysisiä

voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.		ominaisuuksia. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.
T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jottaoppilas osaa uida ja pelastautua ja pelastaa vedestä.	L3	Liikunnan opetukseen kuuluu monipuolista uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta monipuolisesti kehittävien ja turvallisten tehtävien avulla.
T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseentoimintaan	L3, L6, L7	Liikunnan opetukseen valitaan monipuolisesti kehittäviä turvallisiatehtäviä eri vuodenaikoina erilaisia oppimisympäristöjä hyödyntäen.
S2 – Sosiaalinen toimintakyky:		
T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkienkanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	L2, L3, L6, L7	Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä sekä harjoituksiaja pelejä ja leikkejä, joissa kehitetään minäkuvaa, itsesäätelyn taitoja, tunnetaitoja ja ihmissuhdetaitoja.
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistäoppimistilanteista.	L2, L6, L7	Tehtävien myötä opitaan vastuunottamista yhteisistä asioista janiiden järjestelyistä sekä säännöistä.
S3 – Psyykkinen toimintakyky:		
T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuutaomasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja.	L1, L2, L3, L7	Erilaisilla tehtävillä sekä pelien ja leikkien avulla harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä.

T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	L1, L2,	Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteistentunteiden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.
T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävänfyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.	L3	Opetuksen yhteydessä tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaantietoa liikunnan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.
T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hänsaa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.	L1, L3	Eri liikuntamuotoihin tutustuminen.

Keskeiset sisältöalueet

S1 – Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaanhavainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä

toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä *Move!* -mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 – Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niidenjärjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 – Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestäkasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastus-mahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Fyysinen toimintakyky							
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelee aktiivisesti.	Fyysinen aktiivisuus ja yrittäminen	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään eri aistien avulla ja tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisunteon perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään	S1	Oppilas kehittää tasapaino- ja liikkumistaitojaan	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetetuiss

tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa		erilaisissa oppimisympäristöissä.	liikkumistaidot) eri liikuntamuodoissa	liikkumistaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.	tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	a liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Oppilas kehittää välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä.	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä	S1	Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.	Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-

ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta				ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.	soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.	voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.	ominaisuuksiaan.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja an.	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida 10 m.	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Oppilas toimii tunneilla turvallisesti ja asiallisesti.	Toiminnan turvallisuus liikuntatunneilla	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky							
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja pystyy säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa.	Tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä työskentelytaidot	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

				liikuntatilanteissa muiden kanssa.			
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Oppilas toimii reilun pelin periaatteiden mukaisesti ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Vastuun kanto yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.
Psyykkinen toimintakyky							
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä itsenäisesti.	Itsenäisen työskentelyn taidot	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3			*Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään	S3	Oppilas oppii ymmärtämään riittävän fyysisen		*Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen.*			

riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille		aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksestä kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.		*Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	Oppilas oppii löytämään itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia.		*Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.*			

26. KOTITALOUS

Kotitalouden tehtävät

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän jahyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia.

Arjen hallinta on ihmisen toimintaa kodissaan ja lähiympäristössään siten, että perheenjäsenten ja perheyhteisöjen tasavertaiset mahdollisuudet kohtuulliseen ja hyvääneläämään sekä kotikulttuuriin ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen toteutuvat.

Opetuksessa edistetään kädentaitoja, luovuutta ja kykyä tehdä valintoja. Opetuksessa pyritään vahvistamaan valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen jaelämiseen, vuorovaikutukseen sekä kriittiseen tiedonhallintaan. Kotitaloudellinen osaaminen on kykyä ja valmiuksia toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä soveltavasti ja ratkaisukeskeisesti. Kotitalous -oppiaine kasvattaa oppilaita toiminnallisuuteen, yritteliäisyyteen, vastuullisuuteen sekä taloudellisuuteen.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Kotitalouden oppimisympäristöjen valinnassa keskeistä on, että ne mahdollistavat vuorovaikutteisen toiminnan, yhteisöllisen tiedonrakentamisen ja osaamisen jakamisen, tutkivan ja soveltavan opiskelun ja työskentelyn monipuolisen arvioinnin sekä tukevat yksilön ja yhteisön kasvua. Oppimisympäristöjen valinnalla tuetaan turvallisen oppimisenmahdollisuuksia niin, että huomio kiinnittyy pitkäjänteiseen tapaan tehdä työtä sekä kiireettömän ja kunnioittavan ilmapiirin luomiseen.

Kotitalouden opetuksen tuominen luokkatilan ulkopuolelle tukee oppilaan monipuolisten taitojen kehittymistä, vuorovaikutteisuuden lisääntymistä sekä arjen hallinnan taitojen oppimista autenttisissa ympäristöissä. Luokkatilojen lisäksi oppimisympäristöinä voidaankäyttää koko koulun tiloja, esimerkiksi kasvihuoneita, liikuntasalia, ruokailutiloja sekä koulun lähiympäristöä. Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen valinnassa hyödynnetään Helsingin ja sen lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia monipuolisesti ottaen huomioon kaikki oppiaineen keskeiset sisältöalueet. Helsingissä monimuotoiset kulttuuriympäristöt tarjoavat erityisiä mahdollisuuksia oppimiseen, joita suunnitelmallisesti hyödyntäen oppilaat voivat oppia ymmärtämään ja arvostamaan arjen toimintaa

erilaisissakotitalouksissa ja perheissä. Oppimisympäristönä toimii myös oppilaan oma koti, jossa oppimistehtäviä voidaan harjoitella aidoissa tilanteissa kodin ja koulun yhteistyötä tukevalla tavalla. Kotitalouden opetuksen perustuu käytännön toimintaan ja ryhmässä toimimiseen.

Kotitalouden opetus on vuorovaikutusta, asioiden tekemistä, erilaisuuden kohtaamista, suhteiden ja yhteyksien luomista ja siltojen rakentamista. Motivoituminen oppimiseen jasyvällinen oppiminen edellyttävät kokemuksellisten työtapojen käyttöä, opetuksen käytänteiden kehittämistä ja rajojen ylittämistä.

Työtapojen valinnassa korostuu monipuolisten taitojen oppiminen, kädentaitojen harjoitteleminen ja oppilaan omien käsitysten esille tuominen sekä tiedon soveltaminenkäytäntöön. Erilaisten työtapojen monipuolisella käytöllä tuetaan erilaisten oppilaiden mahdollisuuksia oppimiseen ja oppimistilanteiden vaikuttavuutta.

Oppilaiden osallisuus työtapojen valinnassa tukee oppilaiden osallistumista päätöksentekoon ja kiinnostusta omaan oppimiseen ja sen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään kotitalousopetuksessa sekä välineenä että opetuksentavoitteena.

Kotitalouden tyypillisiin työtehtäviin perustuvat kotitehtävät ovat keskeinen osa oppimisprosessia. Kotitehtävien tulee olla riittävän väljiä ja jättää tilaa soveltamiseen jaerilaisiin vaihtoehtoihin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Kotitaloudessa opetukselliset menetelmät tulee olla monipuolisia niin, että ne mahdollistavat erilaisten oppilaiden oppimisen tarpeiden aidon kohtaamisen. Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arjen ilmiöiden ja oppimistilanteiden yhteensovittaminen. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus harjoitella erilaisia taitoja käytännössä ja autenttisissa tilanteissa. Sekä käytännön toimintataitojen, että tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia sekä esimerkkejä havainnollistaen. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessakeskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun ja aidon vuorovaikutuksen syntymiseen.

Kotitaloudessa ohjataan siihen, että oppilaan omatoimisuus, motivaatio ja vastuutehtävistä kasvaa vähitellen. Ohjauksen tavoitteena on työskentelyn kehittyminenvuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi.

Eriyttämisessä lähtökohtana on oppilaan osaamistason mukaiset opetusjärjestelyt, jotka mahdollistavat kyseisen oppilaan kotitalouden oppisisältöjen mukaisen opiskelun ja tavoitteiden saavuttamisen. Tarvittaessa kotitalouden sisältöjä voidaan harjoitella oppilaanomassa kodissa annettujen oppimistehtävien kautta yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja

siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppimisessa hyödynnetään omia vahvuuksia ja aikaisempia kokemuksia. Ohjataan jatuetaan oppilasta omien päätelmien ja mielipiteiden luomiseen sekä oman toiminnan reflektointiin.

Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmissa ja ottamaan ne huomioontoiminnassaan.

Harjoitellaan toimimista ryhmässä, suunnittelemaan ja aikatauluttamaan käytännön toimintataitoja sekä toimimaan järjestyksen mukaisesti. Opetuksessa hyödynnetäänmonipuolisia oppimisympäristöjä ja työtapoja.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Rohkaistaan ja tuetaan oppilaita itsensä ilmaisuun ja luovuuteen estetiikka huomioiden.

Kannustetaan oppilaita tuomaan esille omia toimintatapojaan, kulttuuritaustaansa,kertomaan kulttuuristaan ja välittämään sekä kokeilemaan uusia taitoja ja tapoja.

Erilaisten koti- ja ruokakulttuurien tiedostaminen ja yhteistyössä toimiminen

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän jaarjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

Kaikessa toiminnassa huomioidaan oman toiminnan vaikutus muuhun ympäristöön.

Opiskellaan hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja niidenvaikutuksia omaan elämään.

Harjoitellaan kantamaan vastuuta ja jakamaan sitä.

L4 – Monilukutaito

Harjoitellaan erilaisten tekstien ja merkintöjen lukemista, tulkitsemista, ymmärtämistä jasoveltamista.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Harjoitellaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa turvallisesti, eettisesti,monipuolisesti ja luontevana osana kotitalouden toimintaa.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaanjärjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti.

Toiminnallisuus oppitunneilla tukee oppilaiden harjaantumista prosessien suunnitteluun,hypoteesien asetteluun, vaihtoehtojen kokeilemiseen ja johtopäätöksien tekemiseen.

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen korostuminen opetuksessa. Harjoitellaan työelämässätarvittavia taitoja toimimalla sekä itsenäisesti että ryhmässä.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen, kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ohjataan oppilasta ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle ja muillesekä ympäristölle.

Harjoitellaan tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja esimerkiksi raaka-aineita työvälineitä, puhdistusaineita ja tavaroita valittaessa ja hankittaessa ja ymmärtämään valintojen ja tekojen merkitys.

7 luokka

Kaikille yhteisessä kotitalouden oppimäärässä 7. vuosiluokalla keskitytään arjen hallinnan perustaitoihin. Tutustutaan monipuolisesti erilaisiin perusruoan valmistusmenetelmiin.

Käytettyjen raaka-aineiden avulla harjoitellaan elintarviketuntemusta ja raaka-aineidenoikeanlaista säilyttämistä.

Aterioiden toteutuksessa oppilas harjoittelee raaka-ainevalintojen tekemistä sekä oman aterian suunnittelua ja toteutumista. Oppilas harjoittelee kodin puhtaanapidon siivousmenetelmiä sekä keittiön puhdistamista. Tekstiilien huollossa tutustutaan erilaisiinmateriaaleihin ja harjoitellaan tekstiilien pesua ja kuivausta.

Tutustutaan keittiöstä tulevien jätteiden kierrättämiseen. Tutustutaan kuluttajien oikeuksiinja velvollisuuksiin.

Kalenterivuoden juhlista käsitellään joulu, pääsiäinen, laskiainen, Runebergin päivä jaVappu.

Hyvien tapojen harjoitteleminen on osana kotitalousopetusta. Tvt-välineitä käytetäänopetuksen välineenä.

Vuosiluokan 7 sisältöalueet

S1 – Ruokaosaaminen ja ruokakulttuurit
Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden jaruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 – Asuminen ja yhdessä eläminen
Sisällöt valitaan siten että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö-ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien jamateriaalien hoito tarkoituksenmukaisineen aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluja.

S3 – Kuluttaja- ja talousosaaminen

Sisällöt valitaan siten että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median ja teknologian käyttöön arjen työvälineinä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja medianvaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksienrahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Vuosiluokan 7 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekäsisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtään,toimintaansa.	L1, L6	, S2,S3
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittaviakädentaitoja sekä estetiikan huomioimiseen	L2, L3	S2, S3
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.	L3, L4, L5	, S2,S3
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöä ja työn etenemistä sekäylläpitämään järjestystä	L1, L6	S1, S2
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissäoleviin voimavaroihin	L3, L5, L7	, S2,S3
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa jatoteuttamisessa.	L1, L2, L6, L7	, S2,S3
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisestimonimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä.	L2, L3, L7	, S2,S3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaantyötehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.	L2, L6, L7	S1, S2

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystäryhmän ja yhteisön toiminnassa.	L2, L3	, S2,S3
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyväätietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	L1, L4	, S2,S3
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja jotka käsittelevät kotitaloutta jalähiympäristöä.	L4	, S2,S3
T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissatilanteissa ja ympäristöissä.	L1	, S2,S3
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaanhuomiota ympäristö ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	L1, L7	, S2,S3

Valinnainen kotitalous

Kotitalouden valinnaisissa opinnoissa (vuosiluokilla 8 ja 9) tietopohjaa ja taitoja syvennetään ja laajennetaan sekä valmistaudutaan perusopetuksen jälkeiseen elämään.
Valinnaisen kotitalouden sisällöt.

- suomalaisia perusruokia ja leivonnaisia muunnelmineen
- omien aterioiden suunnittelua
- eri maiden ruoka-ja tapakulttuureihin tutustumista
- kodin juhlien järjestämistä
- kodin puhtaanapitoa ja hygieniaosaamista
- ajankohtaisia ravitsemus -ja elintarvikealan aiheita
- eettisyys ja luotettavuus ruokavalinnoissa

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoi ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan

					estetiikalla on merkitystä.	esteettisiä näkökulmia.	merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävästi.	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa. .
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristöss ään.	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoi ajankäyttöään.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana

					työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.		oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisessä suunnittelussa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen	Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuuriin	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilantei	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten

vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa		kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	siin.	ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.		ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.
Tiedonhallintataidot							
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symboleiden käyttöä eri toiminnoissa.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävän ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.

27. OPPILAANOHJAUS

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaan, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaan koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilasta tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilas oppii tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilasta kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemäänvalintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja erilaisten verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. TET-jaksojen ajankohdat ja kesto kirjataan koulun toimintasuunnitelmaan lukuvuosittain. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustuminen tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Oppilasta rohkaistaan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, kokemuksellisuus, tavoitteellisuus

ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-,vuorovaikutus-, ajattelu - ja yhteistyötaitoja.

Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä. Koulutuksen ja työelämän yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimiseen soveltuvat toiminnallisuus, kokemuksellisuus ja draaman sekä tarinoiden käyttö. Oppilaanohjauksessa erilaisia työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden.

Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaallaon mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajanyhteisissä tapaamisissa.

Helsingin opetusvirasto ja muut pääkaupunkiseudun koulutuksenjärjestäjät tarjoavat kattavasti toisen asteen opiskeluvaihtoehtoja sekä joustavia oppimispolkuja, esimerkiksi ammatilliset erityisoppilaitokset, erilaiset nivelvaiheen koulutukset sekä nuorten oppisopimuskoulutus. Stadilainen toimintaympäristö ohjauksessa vaatii hyvin suunniteltua yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioidaan koulutusvaihtoehtojen moninaisuus ja perheiden kieli- ja kulttuuritaustat.

Monipuoliset vaihtoehdot tuovat peruskoulun ohjaukseen haastetta ja jokaiselle oppilaalle tulee varata riittävästi henkilökohtaista- ja pienryhmäohjausta erilaisten opintopolkujen pohtimiseen.

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 91 . Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa3 määriteltyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma4 . Henkilökohtaiseen jatkoopintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua

oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen arviointi

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Ilmiöoppiminen oppilaanohjauksessa

Oppilaanohjaus soveltuu monissa erilaisissa ilmiöpohjaisissa kokonaisuuksissa työskentelemään eri oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen oppilaanohjauksen näkökulmasta

L1 – Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Oppilasta ohjataan pohtimaan omaan opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä ilmiöitä useista eri näkökulmista vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppilas harjoittelee

hakemaan oppilaanohjauksen kannalta merkityksellistä tietoa monista eri tietolähteistä ja hyödyntämään tätä tietoa omassa tulevaisuuden suunnittelussaan.

L2 – Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Opilasta ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus myönteisenä voimavarana jaoman tulevan opiskelu- ja työuran mahdollisuutena

L3 – Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilasta kannustetaan huolehtimaan omasta itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman ajankäyttönsä hallintaa sekä pohtimaan yhteistyötaitojen merkitystä koulussa ja työelämässä.

L4 – Monilukutaito

Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisestija tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä.

L5 – Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilas syventää osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä,sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta.

L6 – Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilas saa yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilas saa kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.

L7 – Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitysitselle ja lähiympäristölle.

Oppilaanohjauksen sisällöt

S1 – Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 – Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 – Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot
Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 – Työelämään tutustuminen. Oppilas suorittaa koulun ulkopuolisen TET-jakson vuosittain laadittavassa toimintasuunnitelmassa määritellyllä tavalla.
Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 – Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen
Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan.
Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Vuosiluokan 7 ja 8 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet jasisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	aaja-alainen osaaminen	Sisällöt
T1 Osallisuus ja aktiivinen toiminta Oppilasta autetaan muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehitetään oppilaan valmiutta toimiakyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tuetaan oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	L1, L3, L7	S1, S2
T2 Oppimaan oppimisen taidot	L1	S1, S2
Oppilaita kannustetaan ja ohjataan kehittämään opiskelutaitojaan sekäoppimaan oppimisen taitojaan.		
T3 Elinikäinen oppiminen Luodaan edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa jahyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan sekä kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan	L1	S1, S2
T4 Itsetuntemus Oppilasta ohjataan tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekäsuhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.	L3	S2
T5 Tavoitteiden asettaminen Oppilasta ohjataan asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita,tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	L1, L3	S2, S5
T6 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta autetaan ymmärtämään työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistetään oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavienoppiaineiden merkitys tulevien opintojensa sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.	L6, L7	, S3,S5

T7 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialojaja valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen.	L4, L5, L6	S2,S3, S4, S5
T8 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilas ja hänen huoltajansa saavat tietoa Suomen koulutusjärjestelmänpääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista. Oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta kehitetään.	L4, L5	S4, S5
T9 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilasta ohjataan käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.	L4, L5, L6	?, S3,S5
T10 Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys Oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa tuetaan. Oppilaan kykyä toimiakulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa vahvistetaan.	L2	S4, S5
Oppilasta opastetaan hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työmahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla		

Vuosiluokan 9 laaja-alaisen osaamisen tavoitteet sekäsisältöalueet

Opetuksen tavoitteet	**aaja-alainen osaaminen**	**Sisällöt**
T1 Osallisuus ja aktiivinen toiminta Oppilasta autetaan muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehitetään oppilaan valmiutta toimiakyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä	L1, L3, L7	S1, S2

sekä tuetaan oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista		
T2 Oppimaan oppimisen taidot Oppilaita kannustetaan ja ohjataan kehittämään opiskelutaitojaan sekäoppimaan oppimisen taitojaan.	L1	S1
T3 Elinikäinen oppiminen Luodaan edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaaja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan sekä kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan	L1	S1, S2
T4 Itsetuntemus Oppilasta ohjataan tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekäsuhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.	L3	S2
T5 Tavoitteiden asettaminen Oppilasta ohjataan asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita,tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista.	L1, L3	S2, S5
T6 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta autetaan ymmärtämään työn merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistetään oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavienoppiaineiden merkitys tulevien opintojensa sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.	L6, L7	2, S3,S5
T7 Työelämään suuntautuva oppiminen Oppilasta ohjataan kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisestaperusopetuksen jälkeen.	L4, L5, L6	S2, S3,S4, S5

T8 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilas ja hänen huoltajansa saavat tietoa Suomen koulutusjärjestelmänpääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista. Oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta kehitetään.	L4, L5	S4, S5
T9 Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa Oppilasta ohjataan käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta.	L4, L5, L6 .	2, S3,S5
T10 Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys Oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa tuetaan. Oppilaan kykyä toimiakulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa vahvistetaan. Oppilasta opastetaan hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekäulkomailla	L2	S4, S5